

UNIVERZITET U SARAJEVU
PRIRODNO-MATEMATIČKI
FAKULTET

ODSJEK ZA GEOGRAFIJU

**ELABORAT O POKRETANJU
STUDIJSKOG PROGRAMA
II CIKLUSA STUDIJA
NA SMJERU TURIZAM**

Sarajevo, 2024.

ELABORAT

**O OPRAVDANOSTI OSNIVANJA
STUDIJSKOG PROGRAMA**

**TURIZAM
II CIKLUS STUDIJA**

Sarajevo, januar 2024. godine

Sadržaj

UVODNI DIO.....	4
O instituciji koja predlaže program (misija, vizija, strategija i institucionalni okvir)	4
Razlozi za pokretanje studija	122
Procjena značaja studija s obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru	21
Usklađenost s misijom Univerziteta i strategijom predlagača studijskog programa kao i sa aktuelnim strateškim dokumentom Univerziteta	23
Usporedivost studijskog programa s programima akreditiranih srodnih studijskih programa u Bosni i Hercegovini i zemljama Evropske unije.....	244
Mogućnosti mobilnosti studenata u domaćem i međunarodnom prostoru visokog obrazovanja ..	25
Povezanost s lokalnom zajednicom	277
Usklađenost sa zahtjevima strukovnih udruženja	27
Mogući partneri izvan visokoškolskog sistema	29
OPĆI DIO.....	31
Naziv, tip, nivo, cilj i nosioc studijskog programa	31
Naučna /umjetnička polja kojima pripada predloženi studijski program.....	31
Organizacija i trajanje studijskog programa, te minimalan broj ECTS bodova potrebnih za završetak studija.....	332
Jezik na kojem se izvodi studijski program.....	333
Odgovarajući i transparentni selekcijski postupci za upis na studijski program	33
Kvalifikacija koje student stiče po okončanju studijskog programa (uz direktno izraženu vezu s kvalifikacijskim okvirom)	37
Analiza mogućnosti zapošljavanja studenata po završetku studijskih programa koja uključuje mišljenje ili službeno objavljene dokumente organizacija vezanih za tržište rada o primjerenosti predviđenih kvalifikacija koje se stiču završetkom studija	37
Prohodnost studija.....	39
Skala bodovanja i ocjenjivanja	40
Osiguranje kvaliteta.....	40
OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA.....	42
Ishodi učenja na nivou studijskoga programa definiranim u skladu sa zahtjevima strukovnih udruženja i tržišta rada, nastavkom školovanja, općim društvenim potrebama i standardima kvalifikacijskog okvira	42
Popis obaveznih i izbornih predmeta s brojem ECTS bodova i brojem kontakt sati nastave potrebnim za njihovu izvedbu.....	443
Logička matrica ishoda učenja.....	44
Informacija o strukturi studija i uvjetima upisa u sljedeći semestar	45
Popis ili uslovi izbora predmeta koje student može izabrati s drugih studijskih programa	45
Način dokumentiranja 30 ECTS studijskih bodova praktične nastave	46
Informacije o načinu završetka studija	46
OPIS SVAKOGA PREDMETA NA STUDIJU.....	46
Podaci o predmetu (naziv predmeta, nivo, ECTS, broj sati, status predmeta, godina studija, semestar, preduslovni predmeti ukoliko postoje, opis i ciljevi predmeta, očekivani ishodi učenja	

(znanje, vještine, kompetencije), tematske jedinice koje će se izučavati, metode izvođenja nastave, metode provjere znanja, literature (obavezna i dopunska).....	46
OSTALA DOKUMENTACIJA U SKLADU SA PRAVILNIKOM O POSTUPKU PREDLAGANJA, OCJENE, USVAJANJA NOVIH I IZMJENA POSTOJEĆIH STUDIJSKIH PROGRAMA I NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA NA UNIVERZITETU U SARAJEVU.....	72
Dokumentacija o kadrovskim uvjetima.....	69
Dokumentacija o prostornim uvjetima i opremi	70
Dokumentacija o finansijskim sredstvima za izvedbu studijskog programa	73
Cijena programa i finansijska kalkulacija	73
Sadržaj plana osiguranja kvaliteta.....	74
Korišteni dokumenti.....	76
PRILOZI.....	81
RECENZIJE.....	112
DODATNA DOKUMENTACIJA.....	120

- SENAT -

Broj: 01-6-3/24

Sarajevo, 27. 03. 2024. godine

PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU SARAJEVO			
Datum odluke		02-04-2024	
Org. jed.	Broj	Prilog	Komada
01/06-223	224-2/4	-2024	

Na osnovu člana 61. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“ broj: 36/22), člana 64. stav (1) tačka k) i člana 162. Statuta Univerziteta u Sarajevu, a u vezi sa odredbama članova 12. i 13. Pravilnika o postupku predlaganja, ocjene, usvajanja novih i izmjena postojećih studijskih programa i nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu, na prijedlog Vijeća Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta broj: 01/06-223,224/2-2024 od 08. 02. 2024. godine, uz prethodno Mišljenje Službe za nastavu od 05. 03. 2024. godine i Mišljenje Odbora za upravljanje kvalitetom Univerziteta u Sarajevu broj: 0105-3266-1/24 od 25. 03. 2024. godine, Senat Univerziteta u Sarajevu je na 67. redovnoj sjednici održanoj 27. 03. 2024. godine, *donio slijedeću*

ODLUKU

I

Usvaja se zahtjev za uspostavu i izvedbu novog studijskog programa drugog ciklusa studija pod nazivom *Turizam* na Univerzitetu u Sarajevu - Prirodno-matematičkom fakultetu.

II

Daje se saglasnost na visinu školarine u iznosu od 1.300,00 KM (slovima: hiljaduitristotine KM) po godini studija.

III

Univerzitet u Sarajevu – Prirodno-matematički fakultet je dužan studijski program iz tačke I ove odluke dostaviti Univerzitetu u Sarajevu u formi info kataloga u štampanoj i elektronskoj formi na bosanskom/hrvatskom/srpskom jeziku i engleskom jeziku, u roku od 30 dana od dana donošenja ove odluke.

IV

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i dostavlja se Upravnom odboru Univerziteta u Sarajevu radi utvrđivanja cijene studija iz tačke II ove odluke.

REKTOR

Prof. dr. Rifat Škrijelj

Dostavljeno:

- Upravnom odboru Univerziteta u Sarajevu
- Prirodno-matematičkom fakultetu
- Službi za nastavu
- U dokumentaciju Senata
- Arhivi

UVODNI DIO

Elaborat o opravdanosti osnivanja magistarskog studijskog programa „Turizam“ izrađen je u skladu s propisima Univerziteta u Sarajevu. Ovaj dokument je sačinjen na osnovu Pravilnika o postupku predlaganja, ocjenjivanja, usvajanja novih i izmjene postojećih studijskih programa i nastavnih planova (odluka broj: 01-1101-97-1/18), kojeg je Senat Univerziteta u Sarajevu usvojio na 26. redovnoj sjednici održanoj 19. 12. 2018. godine. Na 23. elektronskoj sjednici, održanoj 27. 01. 2021. godine Senat Univerziteta u Sarajevu je donio prečišćeni tekst ovog Pravilnika. Osnova za izradu elaborata proizlazi i iz odredbi člana 51. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 36/22) te člana 138. Statuta Univerziteta u Sarajevu.

Elaboratom su obuhvaćene sve relevantne odredbe Pravilnika, uključujući član 2. koji se odnosi na predlagača studijskog programa, član 3. koji definiira potrebnu dokumentaciju, te član 4. koji reguliše sadržaj elaborata o studijskom programu. Dodatno, elaborat sadrži informacije iz člana 5. o dokumentaciji koja se odnosi na kadrovske uslove, članu 6. koji se tiče dokumentacije o prostornim uslovima i opremi, članu 7. o dokumentaciji o finansijskim sredstvima za izvođenje studijskog programa, te članu 8. o sadržaju plana osiguranja kvalitete, uz pripadajuću prateću dokumentaciju.

O instituciji koja predlaže program (misija, vizija, strategija i institucionalni okvir)

Naziv i adresa visokoškolske ustanove

Naziv visokoškolske ustanove	Univerzitet u Sarajevu – Prirodno-matematički fakultet
Adresa	Zmaja od Bosne 33-35, 71 000
E-mail adresa	pmf@pmf.unsa.ba
Web adresa	www.pmf.unsa.ba
Telefon	033/723/723
Odgovorna osoba	Prof. dr. Nusret Drešković - dekan

Univerzitet u Sarajevu formiran je na osnovu Zakona o Univerzitetu koji je usvojila Skupština NR Bosne i Hercegovine 11. 11. 1949. godine. Bio je to prvi univerzitet koji je osnovan u Bosni i Hercegovini (<https://www.unsa.ba/o-univerzitetu/organizacija/historija>). Vremenski period od 1949. do 1954. godine obilježile su aktivnosti oko formiranja Univerziteta i konstituirano je još

nekoliko vrlo značajnih njegovih članica, među kojima su se nalazili Ekonomski i Filozofski fakultet, iz koga će kasnije nastati Prirodno-matematički fakultet, te je konačno ostvareno statusno pozicioniranje Sarajevskog univerziteta u društveno relevantne faktore razvoja zemlje u cjelini.

Prvo objedinjavanje prirodnih i matematičkih nauka na Univerzitetu u Sarajevu desilo se nakon Uredbe Vlade Bosne i Hercegovine od 14. 02. 1950. godine, kojom je osnovan Filozofski fakultet sa dva odsjeka: Filozofski odsjek i Odsjek prirodnih i matematičkih nauka, što se može uzeti kao početak razvoja modernih prirodno-matematičkih nauka u Bosni i Hercegovini, gdje su formirane:

- Katedra za geografiju,
- Katedra za matematiku i fiziku,
- Katedra za hemiju i fiziku.

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet je osnovan 1960. godine, odlukom nadležnog organa Narodne Republike Bosne i Hercegovine (Službeni list broj 50/60) o izdvajanju Prirodno-matematičkog odsjeka iz Filozofskog fakulteta, čime postaje samostalna naučno-nastavna ustanova, koja objedinjava prirodne i matematičke nauke u čijem sastavu se nalaze naučno-nastavni odsjeci: Odsjek za biologiju, Odsjek za fiziku, Odsjek za geografiju, Odsjek za hemiju i Odsjek za matematiku. Svaki nastavno-naučni odsjek predstavlja zaokruženu nastavnu i naučnu cjelinu, koja se sastoji iz nastavno-naučnih katedri, naučnoistraživačkih centara i instituta.

Osnivanje studijskog programa Turizam na Odsjeku za geografiju je u skladu sa misijom i vizijom Univerziteta u Sarajevu – Prirodno – matematičkog fakulteta.

Misija Univerziteta u Sarajevu – Prirodno – matematičkog fakulteta

Misija Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta je da provodi naučna istraživanja od interesa za Bosnu i Hercegovinu, te na njima zasniva obrazovanje kroz sva tri ciklusa studija. Fakultet stvara visoko kvalifikovane i cijenjene stručnjake sposobne da odgovore zahtjevima dinamičnog okruženja i potrebama održivog razvoja zajednice u kojoj djeluje.

Kroz studijske programe i saradnju sa privredom, mobilnost unutar međunarodne akademske zajednice, te dodatne vannastavne aktivnosti, Fakultet studentima omogućava profesionalni razvoj s ciljem uspješnog zapošljavanja. Također se brine za razvoj kadrovskog potencijala, stalni rast kvaliteta i unapređenje međunarodne konkurentnosti nastavne i naučne djelatnosti.

Razvijanje vještina učenja kao i opštih stručnih kompetencija, koje omogućavaju nastavak školovanja u smislu osposobljavanja za naučno-istraživački rad u specijalizovanim oblastima. Misija fakulteta je u skladu sa ciljevima programskog djelovanja. Periodično se preispituje usklađenost misije i ciljeva, vrednujući komplementarnost studijskih programa sa potrebama planiranja i razvoja lokalne i šire društvene zajednice.

Vizija Univerziteta u Sarajevu – Prirodno – matematičkog fakulteta

Vizija Fakulteta je integracija u jedinstveni istraživački prostor Evrope i evropski prostor visokog obrazovanja, obezbjeđenjem konkurentnosti studijskih programa, uspostavljanjem razmjene studenata, akademskog osoblja, te kroz zajedničke međunarodne studijske i istraživačke projekte.

Osmišljavanjem društveno korisnih obrazovnih programa i realizacijom zajedničkih projekata sa privredom kroz naučno-istraživački rad podsticati stvaranje novih rješenja i ideja i postati osloncem održivog razvoja Bosne i Hercegovine temeljenog na znanju, te jačati prepoznatljivost Univerziteta u Sarajevu – Prirodno – matematičkog fakulteta kao pouzdane i poželjne institucije za saradnju i studiranje u Bosni i Hercegovini i inostranstvu.

Vizija Fakulteta je uspostava i razvijanje snažnog obrazovnog sistema koji omogućava upis na evropske visokoškolske ustanove, u skladu sa reformom obrazovnog sistema sa preporukama sadržanim u Bolonjskoj deklaraciji o visokom obrazovanju.

Također, vizija Fakulteta je usmjerena na promovisanje sistema kvaliteta u visokom obrazovanju saradnjom sa visokoškolskim institucijama u regionu i Evropi, kao i razvojem zajedničkih studijskih programa i programa istraživanja u oblasti prirodnih i matematičkih nauka.

Politika kvaliteta Univerziteta u Sarajevu – Prirodno – matematičkog fakulteta

Kvalitet je pojam koji se najčešće spominje u debatama o visokom obrazovanju u zadnjem desetljeću. Osiguranje kvaliteta, unapređenje procesa obrazovanja i istraživanja, te ishoda učenja je preliminarna obaveza obrazovnih i naučno-istraživačkih institucija. Pojam kvaliteta direktno zavisi od onih koji koriste taj termin, kao i od okolnosti u kojima se koristi.

Kvalitet je dinamična kategorija koja se mijenja od jedne do druge generacije i veza je između visokog obrazovanja i društva u kretanju. U tom kontekstu u sektoru visokog obrazovanja događaju se duboke promjene, glede novih sadržaja, studijskih programa i istraživačkih aktivnosti. Povećava se opseg rada nastavnika i studenata, raste broj visokoškolskih institucija, povećava se broj studenata. S druge strane smanjuju se resursi, povećavaju se zahtjevi za

odgovornošću, raste interes država da zaštiti uloženo, kao i globalna briga za kvalitetu i standarde. Istovremeno se javlja problem povjerenja u sposobnost akademske zajednice da kritički ocijeni vlastite aktivnosti. Visokoškolske ustanove suočene su s potrebom da opravdaju, s jedne strane povjerenju im autonomiju, a s druge strane javna sredstva koja primaju.

U skladu sa članom 11. Svjetske deklaracije o visokom obrazovanju za 21. vijek traži se da obrazovna usluga zadovoljava potrebu, zahtjeve ili želje klijenata. Studenti, akademska zajednica, vlada i društvo u cjelini su klijenti ili korisnici visokog obrazovanja, a jedan od najvažnijih mehanizama za osiguranje kvaliteta je akreditacija.

Kvalitet u visokom obrazovanju je multidisciplinarni koncept koji obuhvata sve njegove funkcije i aktivnosti: prenošenje znanja, akademske programe, istraživanja, osoblje, studente, prostor, opremu, akademsko okruženje, usluge i zajednicu.

Osiguranje kvaliteta je ključni element reforme visokog obrazovanja i predstavlja uslov za stvaranje evropskog prostora visokog obrazovanja. Njegovo kreiranje i funkcionisanje moguće je uz izgrađeni sistem osiguranja kvaliteta, koji će omogućiti usporedivost visokoškolskih ustanova i njihovih programa, te otvoriti mogućnost priznavanja kvalifikacija bez obzira gdje su stečene. Primarna odgovornost za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju leži na svakoj pojedinačnoj instituciji, koja je također odgovorna za kvalitet obrazovanja koji pruža studentima. Tako osiguranje kvaliteta postaje briga svih sudionika u procesu visokog obrazovanja, ali i više od toga, kontinuirano poboljšanje kvaliteta zahtijeva profesionalni sistem izgrađenih mehanizama i procesa.

Ti mehanizmi uključuju i razvoj kulture kvaliteta, što podrazumijeva promjenu stavova i ponašanja svih sudionika uključenih u rad visokoškolskih ustanova, aktivno djelovanje na poboljšanje svih segmenata rada institucije i njenog kreativnog i inovativnog potencijala.

Kvalitet je u direktnoj vezi sa njegovim korisnicima. Za studente i profesore to je proces obrazovanja, dok je za finansijere prioritetan rezultat visokog obrazovanja. Poimanje kvaliteta i temeljne postavke pojedinih koncepata se miješaju, isprepliću i mijenjaju zbog stalnih promjena u okruženju u kojem djeluju visokoškolske institucije, kao i zbog povećanja nivoa znanja u okviru obrazovnih sistema i institucija.

Menadžment PMF-a je u namjeri da postupno razvija vlastiti koncept kvaliteta i modele evaluacije i upravljanja kvalitetom u skladu sa preporukama Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta, koji su vidljivi u dokumentu „Minimalni standardii normativi u visokom obrazovanju u BiH”, zatim sa Evropskim standardima za unutrašnje i vanjsko osiguranje kvaliteta u visokom obrazovanju. Na toj liniji, Menadžment donosi Deklaraciju o

kvalitetu kao javni dokument, u kome se obraća korisnicima obećavajućim stavovima vezanim za građenje Sistema kvaliteta, kao garancije ispunjenja misionih pravaca.

Menadžment Prirodno-matematičkog fakulteta će, stalnim poboljšanjem kvaliteta usluga, zadovoljavati zahtjeve korisnika i partnera. Aktivnosti kvaliteta će se sprovoditi kroz sve organizacione nivoe, na osnovu dokumentacije kvaliteta.

Izgradnjom Sistema kvaliteta definisanjem dokumentacije i njenom implementacijom Menadžment će primati i analizirati ostvarene parametre kvaliteta, kao i mehanizme za pronalaženje ovih rješenja. Menadžment garantuje obezbjeđenje kvaliteta u tijesnoj saradnji s državnim institucijama i partnerima u projektovanju novih obrazovnih sadržaja i naučno-istraživačkih projekata.

Kategorizacija koncepta kvaliteta u visokom obrazovanju uključuje slijedeće:

1. Kvalitet kao prag, čije definisanje za kvalitet znači postavljanje određenih normi, kriterija, odnosno standarda. Bilo koji program, fakultet ili institucija, koji zadovoljava norme ili kriterije proglašava se kvalitetnim. Prednost ovog koncepta je objektivnost i mogućnost certifikacije, što se postiže definisanjem praga. Takav pristup međutim dovodi do uniformnosti obrazovnog sistema što se negativno odražava ako se prihvati princip: čini samo ono što je dovoljno da se dostigne i prihvati minimum.
2. Kvalitet kao ispunjenje postavljenog cilja, gdje se zahtijeva da obrazovna usluga zadovoljava potrebe, zahtjeve i želje korisnika, a kvalitet se mjeri prema stepenu dostignutosti tih ciljeva. Korisnici mogu imati različite poglede i na svrhu i na postavljene ciljeve. Prednost ovog koncepta je okrenutost prema korisniku, a kao slabost se može navesti raznolikost iskazanih potreba, kao i njihova relevantnost.
3. Kvalitet kao uspostavljena spirala uspona u poboljšanju. Ovaj koncept naglašava nastojanje kontinuiranog poboljšanja pokazatelja kvaliteta, a temelji se na mišljenju da je kvalitet od suštinske važnosti za akademski duh i da članovi akademske zajednice sami najbolje znaju šta je kvalitet u obrazovanju i nauci. Nedostatak ovog koncepta je u tome što je teško izmjeriti poboljšanje, te što dokazi o postojanju poboljšanja često nisu jasni i odmah uočljivi.

Glavne odrednice ove politike kvaliteta su:

1. Savremeni obrazovni sadržaji po pristupačnim uslovima;
2. Identifikacija i razumijevanje tekućih i budućih potreba korisnika;
3. Obezbjeđenje kvaliteta razvojem svijesti o kvalitetu na svim nivoima;

4. Unapređenjem i razvojem obrazovnih sadržaja građenje povjerenja i povećanje broja korisnika usluga;
5. Stvaranje uslova za povećanu efikasnost nastave promjenama u organizaciji;
6. Razvijanje partnerskih odnosa sa institucijama vlasti i drugim visokoškolskim institucijama zbog mogućnosti upoređivanja rezultata;
7. Kontinuirana i stručna edukacija zaposlenog osoblja putem seminara i učešća na međunarodnim skupovima o kvalitetu;
8. Zastupanje i jačanje ideje Evropske unije u oblasti obrazovanja;
9. Unapređivanje sistema upravljanja kvalitetom usluga u skladu sa zahtjevima korisnika i međunarodnih standarda;
10. Planiranje kvaliteta sa koncipiranjem i projektovanjem novih obrazovnih sadržaja.

Kod ozbiljnih poteškoća u ostvarenju planiranih nivoa karakteristika kvaliteta usluge obrazovanja i istraživanja, koje bi mogle da izazovu potrebu za opozivom odgovornih, Menadžment će uključiti nadležne organe upravljanja. Ciljevi kvaliteta su:

- Poboljšati postojeći renome i povećati broj korisnika naših usluga;
- Unapređivati postojeći nivo karakteristika kvaliteta usluga;
- Pojačati uticaj na zakonodavnu i izvršnu vlast u cilju ispunjavanja obaveza;
- Osposobljavati nastavno i stručno osoblje Fakulteta za pružanje usluga, uz poštivanje preporuka Svjetske deklaracije o visokom obrazovanju.

Geografska istraživanja na bosanskohercegovačkom prostoru tokom prošlih stoljeća mogu se posmatrati u kontekstu različitih historijskih procesa i koncepcija institucionalne organizacije. Prvi oblik institucionalne organizacije bosanskohercegovačkih geografa svih naučnih i obrazovnih profila utemeljen je osnivanjem Geografskog društva NR Bosne i Hercegovine. Utemeljivačkim aktima definirana su dva osnovna razvojna pravca savremene geografske nauke. Prvi od njih se odnosio na razvoj školske geografije što je, osim unapređenja nastavnog procesa iz geografije, imalo funkciju popularizacije geografske nauke i njenog kadrovskog jačanja. Drugi utemeljiteljski organizacijski pravac djelovanja Geografskog društva se odnosio na razvoj naučne geografije. Ovaj koncept je svoj izraz dobio kroz publikovanje naučnog časopisa Geografski pregled koji se u kontinuitetu publikuje od 1957. godine do danas. Rezultate teoretskih i aplikativnih naučnih istraživanja bosanskohercegovački geografi su prezentirali na svih 12 kongresa geografa Jugoslavije, uz napomenu da je 3. i 9. kongres organiziralo Geografsko društvo Bosne i Hercegovine. Također, nakon osamostaljenja, geografi Bosne i Hercegovine organizirani u Geografskom društvu u Federaciji Bosne i Hercegovine, uz suorganizaciju sa Odsjekom za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta, su do sada organizirali pet kongresa geografa Bosne i Hercegovine sa međunarodnim učešćem.

Vrlo značajan aspekt institucionalne organizacije geografa u Bosni i Hercegovini pravno-formalno je uspostavljen osnivanjem Katedre za geografiju kao dijela jednog od šest nastavno-naučnih odsjeka Filozofskog fakulteta u Sarajevu, koji je utemeljen Uredbom vlade NR Bosne i Hercegovine broj 120 od 14. 2. 1950. godine. Tokom prvog desetljeća rada, profesori Katedre za geografiju su u saradnji sa Geografskim društvom Bosne i Hercegovine organizirali veliki broj edukativnih seminara za nastavnike geografije iz Bosne i Hercegovine i tako dali puni doprinos u realizaciji svog prvog esencijalnog zadatka – unapređenju svih aspekata realizacije nastave iz predmeta geografije u osnovnim i srednjim školama. Organizacija nastavnog procesa je realizirana kroz nastavno-naučne predmete koji su objedinjeni u katedre.

Paralelno sa nastavnim procesom, započeta su i realizirana brojna inicijalna kompleksna i komponentna istraživanja u različitim regijama, čime su geografi iz Bosne i Hercegovine u potpunosti preuzeli primat u geografskom proučavanju prostora Bosne i Hercegovine. Novi kvalitativni iskorak u institucionalnoj organizaciji geografa Bosne i Hercegovine predstavlja formiranje Univerziteta u Sarajevu -Prirodno-matematičkog fakulteta, koji je utemeljen 01. 12. 1960. godine. Odsjek za geografiju je započeo sa radom kao jedan od pet zasebnih odsjeka koji objedinjava Univerzitet u Sarajevu Prirodno-matematički fakultet.

Tokom ovog perioda razvoja geografije započeta je diferencijacija kompleksnih geografskih proučavanja prostorne stvarnosti kroz specijalizirana komponentna naučna proučavanja koja su objedinjena unutar osnovnih geografskih oblasti: geologija, fizička geografija, društvena geografija, regionalna geografija i metodika nastave geografije.

Neposredno nakon osamostaljenja Bosne i Hercegovine, nastavni plan i program, na Odsjeku za geografiju usklađen sa bolonjskim sistemom studiranja u redovnom nastavnom procesu, na prvom i drugom ciklusu studija na nastavničkom smjeru i smjerovima za turizam i zaštitu životne sredine i regionalnom i prostornom planiranju, započeo je u akademskoj 2005/2006. godini. Prvi ciklus studija na sva tri studijska usmjerenja Odsjeka za geografiju traje četiri studijske godine (sa 240 ECTS) i njegovim završetkom se stiče zvanje bakalaureata/bachelora adekvatnog studijskog smjera. Drugi ciklus studija na sva tri studijska usmjerenja traje jednu studijsku godinu (60 ECTS) čijim završetkom se stiče zvanje magistra/magistre adekvatnog studijskog smjera. Treći ciklus studija je također organiziran za sva tri studijska usmjerenja u trajnju od tri studijske godine (180 ECTS) čijim završetkom se stiče naučno zvanje doktora geografskih nauka/znanosti adekvatnog studijskog usmjerenja.

Naučno-istraživački rad i nastavni proces na nivou Odsjeka za geografiju je organiziran kroz podorganizacione jedinice (katedre, institute, istraživačke centre i laboratorije) Odlukom Upravnog odbora Univerziteta u Sarajevu od 20.05.2021., broj: 02-18-21/21 donesen je Pravilnik

o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta, kojim je Odsjek za geografiju je organizovan kroz:

- Katedra za fizičku geografiju;
- Katedra za društvenu geografiju;
- Katedra za regionalnu geografiju
- Katedra za geologiju;
- Katedra za turizam i zaštitu životne sredine;
- Katedra za GIS i regionalno i prostorno planiranje;
- Katedra za geografiju u obrazovanju;
- Institut za regionalno i prostorno planiranje;
- GIS (geografski informacioni sistem) centar;
- Centar za primjenjena geografska istraživanja;
- Kartografski centar;
- Centar za meteorološka i klimatološka istraživanja;
- Laboratoriji za fizičkogeografska istraživanja.

Komponentne naučne discipline prema svom osnovnom objektu i predmetu proučavanja su na Odsjeku za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta grupisane u sljedeće matične naučne oblasti: fizička geografija, društvena geografija, regionalna geografija, geologija, regionalno i prostorno planiranje, turizam, geokologija, geografski informacioni sistem (GIS), teorijska geografija i geografija u obrazovanju. Svaka od pomenutih matičnih naučnih oblasti objedinjava srodne predmetne naučne discipline/oblasti koje se dalje diferenciraju na adekvatne naučne poddiscipline teorijskog ili aplikativnog karaktera. Navedene matične naučne oblasti predstavljaju okosnicu obrazovanja i akademskog usavršavanja kako nastavnog osoblja Odsjeka za geografiju tako i učesnika u redovnom nastavnom procesu na svim obrazovnim nivoima.

Navedenim edukativnim konceptom savremena sarajevska geografska škola je implementirala pomenutu aplikativnu geografsku orijentaciju odnosno dala je svoj puni doprinos u edukaciji stručnjaka iz oblasti turizma, zaštite životne sredine, regionalnog i prostornog planiranja i GIS-a. Također, implementacijom ovakvog koncepta studiranja postojeća generacija nastavnika i saradnika na Odsjeku za geografiju Univerziteta u Sarajevu je Prirodno-matematičkog fakulteta je usmjerena na obrazovanje kadrova koji će shodno njihovim stečenim vještimama i kompetencijama doprinijeti aplikaciji geografske struke i nauke u različitim oblastima privrede i razvoja društva uopće. Konkretnije, pomenute mogućnosti se baziraju na komponentnim i kompleksnim proučavanjima prirodnogeografske i društvenogeografske objektivne stvarnosti sa aspekta identifikacije, valorizacije i revitalizacije prirodnih i društvenih resursa Bosne i Hercegovine kao pretpostavke razvoja i unapređenja turističkog sektora. Prepoznavanje turističkih resursa i potencijala u skladu sa konceptom održivog razvoja i zahtijevima tržišta,

aplikativna geografija, uz primjenu specifične istraživačke metodologije stavlja u fokus savremeni edukativni koncept inkorporiran u nastavni plan i program studijskog smjera Turizam. Na Odsjeku za geografiju angažovano je sedam redovnih profesora, deset vanrednih profesora, četiri docenta, dva viša asistenta, dva asistenta, stručnjak iz prakse, laborant/sekretar i bibliotekar. Razvoju Odsjeka također doprinosi intenzivno angažovanje na polju internacionalizacije u domenu naučno-istraživačkog rada, gdje naučno-istraživačko osoblje Odsjeka za geografiju u saradnji sa naučno-istraživačkim osobljem ostalih odsjeka Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta, trenutno koordinira Horizon Europe projektom STECCI (Stone monument ensembles and the climate change impact Horizon Europe). Navedeni projekat je prvi koordinatorski Horizon Europe projekat Univerziteta u Sarajevu, čiji je fokus na iznalaženju inovativnih i održivih strategija zaštite kulturno-historijskog naslijeđa od negativnih utjecaja klimatskih promjena i antropogenih prijetnji. U saradnji sa brojnim naučnim institucijama iz Bosne i Hercegovine, Evropske Unije i šireg regionalnog okruženja, naučno-istraživačko osoblje Odsjeka za geografiju partnerski je djelovalo u pripremi, realizaciji i implemetaciji i drugih značajnih naučno-istraživačkih projekata, poput Restore4Life (Restoration of wetland complexes as life supporting systems in the Danube Basin - Obnova močvarnih područja kao ekosistema u slivu Dunava), čije su aktivnosti usmjerene na krize u sferi evropskih močvara kroz razvoj Restore4Life sistema za podršku odlučivanju o restauraciji močvara na nivou sliva Dunava, prepoznavanjem primjene evropske politike na različitim nivoima uključujući trenutno aktuelni Green Deal program, kao i ECOBIAS projekta (Erasmus+ Development Of Master Curricula In Ecological Monitoring And Aquatic Bioassessment For Western Balkans HEIs). Posebno treba naglasiti i aspekt periodičnih naučnih publikacija, gdje pored Geografskog pregleda, Odsjek za geografiju - Prirodno-matematički fakultet u Sarajevu izdaje Časopis za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu (Journal of Tourism and Hospitality Management) koji izlazi od 2015. godine. Časopis objavljuje međunarodno recenzirane naučne radove vodećih znanstvenika i istraživača koji dijele svoja iskustva i rezultate istraživanja, ideja i primjene na svim naučnim aspektima o turizmu i ugostiteljstvu. Naučni radovi se dijelom prezentiraju na Međunarodnoj konferenciji menadžmenta u turizmu i ugostiteljstvu (International Tourism and Hospitality Menagment Conference – ITHMC organizirane u saradnji sa više javnih Univerziteta iz Turske i zemalja u okruženju: <https://www.ithmc.com/>). Časopis izlazi jednom godišnje u tiskanom i elektroničkom obliku. Puna tekstna verzija časopisa dostupna je na linku <https://geografija.pmf.unsa.ba/jthm/index.php/en/>

Razlozi za pokretanje studija

U skladu sa procesima implementacije bolonjskog sistema studiranja na Univerzitetu u Sarajevu, tokom 2004. godine na Odsjeku za geografiju Prirodno- matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu pokrenute su aktivnosti na formiranju studijskog usmjerenja iz oblasti turizma.

Konkretnije, nakon usvajanja Odluke o formiranju studija iz oblasti turizma na Odsjeku za geografiju Prirodno- matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu na I, II i III ciklusu (4 + 1 + 3), tokom 2005. godine izrađeni su i usvojeni nastavni planovi i programi (moduli) za nastavno-naučne predmete na I ciklusu studija za studijski smjer Turizam i zaštita životne sredine.

Do 2009. godine na Odsjeku za geografiju završene su sve aktivnosti oko organizacije II ciklusa studija geografije na istom studijskom usmjerenju Turizam i zaštita životne sredine. U okviru tih aktivnosti definisani su nastavni plan i programi za sve predmete i zvanja koje se stiču nakon završenog II ciklusa studija na ovom studijskom programu i to: Master geografije u oblasti turizma i zaštite životne sredine. Upis prve generacije studenata na ovom studijskom programu na II ciklusu studija je realiziran u ak. 2009/2010. god i kontinuirano traje do danas.

Prema odredbama čl.5. Pravila studiranja III ciklusa studija na Univerzitetu u Sarajevu, na Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Univerziteta u Sarajevu su u periodu 2010. – 2013. obavljene sve odgovarajuće pripreme za organizaciju III ciklusa studija geografije za studijskom usmjerenju: Turizam i zaštita životne sredine. Konkretnije, tokom ovih aktivnosti sačinjen je nastavni plan, definisani nastavni programi (moduli) za sve nastavne predmete i pripremljen Elaborat za pokretanje studijskog programa III ciklusa studija na Odsjeku za geografiju Prirodno- matematičkog fakulteta Sarajevo Univerziteta u Sarajevu. Nakon usvajanja elaborata od strane Senata Univerziteta u Sarajevu i ostalih nadležnih institucija upis prve generacije doktoranata na ovom studijskom usmjerenju III ciklusa studija realiziran je u ak.2014/2015.

U skladu sa potrebama obrazovanja na navedenom studijskom usmjerenju za sva tri ciklusa studiranja izrađeni su dodaci diplomi koji sadrže jasne obrazovne ciljeve i profesionalne kompetencije i vještine koje se stiču navedenim studijskim programima.

U svrhu organizacije nastavnog procesa na navedenom studijskom usmjerenju na sva tri ciklusa studija na Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Univerziteta u Sarajevu uspostavljena je matična naučna oblast „**Turizam**“. Na navedenu naučnu oblast u proteklom periodu izvršen je izbor u 9 nastavničkih i saradničkih zvanja, s tim da je u planu nastavak izbora u nastavnička zvanja za navedenu oblast (u skladu sa napredovanjem u viša akademska zvanja nastavnog kadra).

Obrazovna koncepcija za uspostavu i razvoj edukacije iz oblasti turizma na Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Univerziteta u Sarajevu je primarno zasnovana na strateškom makroekonomskom opredjeljenju Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i kantona za ekonomski funkcionalnu i okolinski optimalnu valorizaciju postojećih prirodnih i društvenih

resursa u funkciji intenziviranja privrednog razvoja. U vezi sa navedenim, u svim općim i sektorskim razvojnim strategijama koje su na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou usvojene u periodu od 2000.godine turizam je prepoznat kao jedna od strateških privrednih grana održivog privrednog razvoja Bosne i Hercegovine.

Inkorporiranje turizma kao strateške razvojne privredne grane prvi put je vidljivije ozvaničena kroz izradu entitetskih prostornih planova kao strateških dokumenata primarnog nivoa koji definiraju način i oblike valorizacije prirodnih i društvenih resursa za potrebe razvoja turističke privrede.

Tu se posebno ističu:

Prostorni plan Federacije Bosne i Hercegovine za period 2008. – 2028. – nacrt:

„Potreba za integracijskim planskim elementima na nivou BiH i šire regije, opredjeljenost ka očuvanju prirodnih vrijednosti, prioritetnoj opredjeljenosti ka razvoju poljoprivrede i **turizma** u procesu Evropskih integracija, te očuvanje svih vidova specifičnosti su temelj osnovne koncepcije prostornog razvoja FBiH“.

POSEBNI CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA Federacije Bosne i Hercegovine

- Turizam na bazi prirodnog i kulturno-povijesnog naslijeđa

Kulturno-povijesno naslijeđe

- Stavljanje kulturno-povijesnog naslijeđa u funkciju turizma

Strateški i operativni ciljevi iz Strategije zaštite okoliša FBiH

- Operativni cilj 4.2.4: Razvoj održivog turizma

Turizam na bazi prirodnog i kulturno-povijesnog naslijeđa

- Odgovorno djelovanje od strane turista i turističke privrede;
- Razvoj turizma usmjerenog ka malim grupama koji razvijaju mala preduzeća;
- Postizanje najmanje moguće potrošnje neobnovljivih prirodnih resursa;
- U oblasti turizma na bazi prirodnog naslijeđa predvidjeti uspostavljanje Geoparkova (prema kriterijima UNESCO-a);
- Izgradnja informacijskog sistema o sadržajima, lokacijama, kalendaru događaja i glavnim ponuđačima turističkih usluga;
- Primijenjene koncesije za korištenje turistički pogodnih lokacija;
- Obnoviti ratom razrušene turističke objekte, osobito rezidencijalnog karaktera,
- **Razvijen sistem edukacije u turizmu;**
- Organiziranje mreža institucija koje se bave turizmom;
- Kulturni turizam promovirati kao vrlo važnu privrednu granu baziranu na programu zaštite i održivog razvoja;

- Povezivanje turizma s kulturom kroz norme i običaje, dani otvorenih vrata nekih institucija, noći otvorenih muzeja, propagiranje muzeja, kazališta, kroz izlete školske djece i mladeži.

U poglavlju „Posebno zaštićeni prostori /područja od značaja za Federaciju BiH“ naglašava se slijedeće:

Područja za razvoj **turizma, sporta i rekreacije** međunarodnog, državnog, ili federalnog značaja

- Područja izuzetnih prirodnih vrijednosti

„Prostornim planovima područja posebnih obilježja od značaja za Federaciju prostorno se definiraju područja temeljnog prirodnog fenomena, odnosno nukleusa područja posebnih obilježja, koji ima izrazit prirodni značaj i prezentiranje osnovnih prirodnih vrijednosti sa ciljem njihove zaštite, te definiranje onih sadržaja od kojih ovisi mogućnost korištenja prostora, odnosno razvoja **turizma** kao dopuštene djelatnosti u zaštićenom području“.

- Područja za razvoj **turizma, sporta i rekreacije** međunarodnog, državnog ili Federalnog značaja

Kao posebne prostorne vrijednosti, odnosno turistički resursi u FBiH mogu se diferencirati slijedeći potencijali:

- prirodno naslijeđe
- kulturno-historijsko naslijeđe
- banjsko lječilišni kapaciteti
- lokaliteti povezani s vjerom.

- „Federacija BiH slovi kao destinacija zdravog i očuvanog okoliša, te se takva prednost može iskoristiti za razvoj **ekoturizma**“.

U poglavlju: „Zaštita i revitalizacija kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa i njihova ekonomska valorizacija“ potencira se:

- **Afirmacija kulturno-historijskog naslijeđa**

„Pored mjera zaštite spomenika veoma bitan segment je i njihova afirmacija koja je bitan element sveukupne brige o zaštiti spomenika. Afirmacija se radi prije svega zbog očuvanja, ali i svijesti o nacionalnim identitetima, podizanju općeg obrazovnog nivoa i svijesti građana kao i zbog stavljanja spomenika u funkciju **turizma** koja omogućuje prihod koji bi se trebao vraćati u njihovu zaštitu“.

- **Zaštita dobara kulturno-historijskog naslijeđa kroz izradu planskih dokumenata**

„Proces zaštite i korištenja dobara kulturno-historijskog naslijeđa, mora krenuti procesom prostornog planiranja. Promišljenim planiranjem će se ostvariti preduvjeti za dalji razvitak i nove funkcije kulturno-historijskih dobara, kao npr. **turizma**. **Turistički potencijal kulturno-historijskog dobara** Federacije BiH nije niti približno iskorišten, što je tema razvoja **turizma** na bazi prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa, koji je obrađen u posebnom poglavlju ovog dokumenta.

Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine 2022–2027.

Strategija razvoja turizma Federacije BiH obuhvata snažnu posvećenost održivosti, kako u svojoj viziji, tako i u svojim ciljevima. Četiri stuba lanca vrijednosti turizma, koji su navedeni u dokumentu kao prioriteta su:

1. Razvoj turističkog proizvoda;
2. Razvoj destinacijskog marketinga;
3. Razvoj ljudskih resursa
4. Unaprjeđenje podsticajnog okruženja za razvoj održivog turizma

U odjeljku **Trostrani pristup razvoju turističkih proizvoda** se navodi: Da bi bio uspješan, razvoj turističkog proizvoda treba biti utemeljen na realnosti onoga što FBiH može podržati i nadalje mora odražavati ono što je jedinstveno i po čemu se razlikuje ono što FBiH ima da ponudi. Za to je potrebno planiranje, posebno prostorno planiranje, koje podrazumijeva koordinaciju organizacije razvoja u okviru određenog geografskog područja.... Planiranje klastera turističke destinacije omogućava FBiH da u kantonima utvrdi geografska područja ili klastere za razvoj turizma, pri čemu će se u okviru svakog klastera naslanjati na postojeće, karakteristične i osobene resurse, iskustva i ponude za privlačenje turista.

U odjeljku **Pregled potreba razvoja ljudskih resursa u F BiH** se navodi:

Rješavanje problema nedostatka ljudskih resursa i vještina vjerovatno je najhitnije pitanje s kojim se danas suočava turistička industrija FBiH. Privlačenje novih zaposlenika u turističku industriju u razvoju zahtijevat će zajedničke napore industrijskih sektora i podsektora da promijene svoje ponude poslova i razvoja karijere u okruženju koje može postati kompetitivno za kvalificirane zaposlenike. razvoj ljudskih resursa brzo će postati ključno pitanje u smislu pronalaska dostupnih radnika u turističkoj industriji.

U dijelu koji se odnosi na ponudu i potražnju za ljudskim resursima (analiza nedostataka) navodi se „Predviđanja nesrazmjera između ponude i potražnje za ljudskim resursima za period od 2021. do 2027. godine procjenjuje se na 6.490 dodatnih radnika koji će biti potrebni za zadovoljavanje potražnje za oporavkom i rastom u narednih 7 godina. Predloženi plan za premoštavanje jaza u oblasti ljudskih resursa od **6.490** novih zaposlenika koji će biti potrebni u periodu trajanja Strategije predviđa da će...univerziteti i fakulteti morat će povećati taj broj za 600 u narednih sedam godina“ Nakon utvrđivanja ovih parametara, izrađene su brojne posebne preporuke, među kojim se potencira da je nužno „unaprijediti univerzitetske programe u okviru turizma za stručna radna mjesta“. Pri tome, u strateškim fokusima iz Strategije, posebno se navodi Razvoj kvalitetnih ljudskih resursa.

U Poglavlju III –Prioriteti i mjere, kao prioritet 3 označen je razvoj ljudskih resursa kroz:

- povećanje broja kvalificiranih kadrova kroz obuku i obrazovanje
- usavršavanje postojećih kadrova putem formalnog i neformalnog obrazovanja.

U okviru Mjere 3.1. predviđene su slijedeća aktivnosti:

- usmjeravanja reforme obrazovanja i osposobljavanja,
- razvoja i usmjeravanja politike ljudskih resursa za turizam,
- Povećan fond praktične nastave kod poslodavaca za univerzitetske programe

Navedene osnovne strateško-privredne smjernice za razvoj turizma na području Federacije Bosne i Hercegovine predstavljale su osnovu iz koje su crpljene smjernice za sve ostale strateške dokumente na federalnom ili kantonalnom nivou. U nastavku elaboracije razloga za pokretanje ovog studijskog programa, izložene su činjenice iz pojedinih strateških dokumenata Kantona Sarajevo obzirom da je Univerzitet u Sarajevu-Prirodno-matematički fakultet javna institucija u njegovom sastavu.

U dokumentu „ **Prostorni plan Kantona Sarajevo za period 2003. do 2023.**“ navodi se sljedeće:

- Rekreacija:

„Turizam i turistička privreda predstavlja važan nositelj privrednog razvoja Kantona Sarajevo, a rekreacija predstavlja jedan od najznačajnijih vidova standarda stanovništva i kvalitet života u gradu. Zaštitom i unapređenjem područja turističko – rekreacione ponude, a naročito sadržajima i objektima u urbanim područjima grada kao i atraktivnoj ponudi u vanurbanim područjima se bazira razvoj turizma i rekreacije“.

- Turizam: „Sarajevo pruža na osnovu svojih mnogostranih i kvalitetnih resursa mogućnost za razvoj raznih vrsta turizma. Grad Sarajevo, ima vrlo lijepu i privlačnu užu prirodnu okolinu koja receptivnim sadržajima grada dodaje komponentu odmora i rekreacije u prirodi. Ukoliko se govori o vrstama turizma Sarajevo prije svega karakterišu mogućnosti za kulturni turizam, sportski turizam, banjski turizam, seoski turizam, vjerski turizam, alpinistički - planinski i speleološki turizam“.

U „Strategiji razvoja Kantona Sarajevo do 2020.“ u odjeljku „Geopolitički položaj, ustavno uređenje i teritorijalna organizacija“, isključive nadležnosti Kantona Sarajevo su:

- stvaranje i primjena politike turizma i razvoja turističkih resursa;

Zajedničke nadležnosti sa Federacijom BiH

- **turizam.**

U ovom dokumentu se tretira problematika vezana i za pitanje stanja u analiziranim sektorima Kantona Sarajevo i u aspektu turizama.

U rezimeu, početno stanje u oblasti ekonomije ima sljedeća obilježja:

- Niska izvozna orijentiranost i ograničenost razvoja privrednih djelatnosti kapacitetima domaćeg tržišta, ali i pozitivnim tokovima izvoza IKT usluga, poslovnih servisa i **turizma**,
- Nedovoljna konkurentnost poduzetničkog sektora, posebno malih i srednjih poduzeća iz industrije, loše poslovno okruženje za poslovanje, investicije i zapošljavanje i nedovoljan napredak u stvaranju stimulativnog i prijateljskog poslovnog okruženja koje bi podupiralo promjenu ekonomske strukture (industrija, IKT servisi, **turizam**), razvoj novih i restrukturiranje postojećih malih i srednjih poduzeća, razvoj novih oblika poduzetništva i inovativnost poslovnog sektora, razvoj poduzetničke infrastrukture i uvezivanje u lance vrijednosti BH, regionalnih i globalnih kompanija,
- Početno stanje u socijalnom sektoru

„Kreativne industrije znače uvođenje privatnog kapitala, vrlo često sa inozemnim partnerima a njihovi proizvodi i usluge su pretežno orijentirane inozemnim korisnicima i tržištima (filmska industrija, TV produkcija, zdravstveni i **edukacijski turizam** i niz drugih područja biznisa)“.

U zaključku početno stanje u socijalnom sektoru ima sljedeća obilježja:

- U djelatnostima socijalnog sektora koje imaju uvjete za tržišnu orijentaciju postoje početni uspjesi u provođenju projekata kreativne industrije, što bi uz podršku javnih sredstava omogućilo ekspanziju te industrije u oblasti filma, TV produkcije, zdravstvenog i **edukativnog turizma**, kulture, sporta i drugih.
- „Općenito, veliki potencijal zaštićenih područja, pored razvoja **eko-turizma**, ogleda se i u vrijednostima ekosistema koje su vezane za prehranu, resurse, zdravlje, rekreaciju i sl.“

U dijelu „Ključni strateški izazovi i fokusi za dalji razvoj KS“ :

b) Kako postići brži i održiv ekonomski rast i izmjenu ekonomske strukture?

KS ima relativno dobre uvjete za jačanje sektora izvoznih usluga kroz raznovrsne usluge iz domena informaciono-komunikacionog biznisa, poslovnih usluga i **turizma**.

Strateški fokus 1. Ubrzan ekonomski rast

- Razvoj proizvoda i usluga za izvozna tržišta (tradable goods and services) sa fokusom na drvnu, metalnu, industriju pića i hrane, farmaceutsku, građevinarstvo, **turizam**, IKT i druge poslovne servise;
- Strateški fokus „Dostupnost, kvalitet i održivost javnih servisa“
Analizom internih resursa u KS, uočen je veliki prostor za unapređenje postojeće dostupnosti, kvaliteta i održivosti javnih servisa. Posebno su oučeni nedostaci u oblastima socijalne zaštite, zdravstva, obrazovanja, kulture, sporta, sigurnosti (zaštite i spašavanja), borbe protiv kriminala i korupcije i javne administracije sa fokusom na JPP, kreativne ekonomije, **te zdravstvenog, kulturološkog i sportskog turizma**. Rješavanju pomenutih problema bi se trebalo pristupiti iskorištavanjem prilika iz vanjske okoline putem:
- **Razvijanja kapaciteta obrazovnih institucija da proizvode kadrove za potrebe tržišta rada**

- Vizija razvoja

„Razvoj KS se temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima, te bogatom kulturno-historijskom naslijeđu i čistom okolišu.“

„KS je vodeći turistički centar u regiji koja čuva i baštini vrijednosti zajednice, kulturne različitosti ljudi i njihove topline u kojem je ruralni razvoj i u finkciji razvoju turizma i u funkciji valorizacije domaćeg, organskog, kvalitetnog, standardiziranog proizvoda.“

„KS je centar kreativnih industrija u BiH, a i šire u regionu, koristi prepoznatljiv kreativni ljudski potencijal. **I sa rastom turizma, koji je uveliko uvezan sa kulturom i kulturnom baštinom**, razvoj kreativnih industrija je realna poluga socio-ekonomskog razvoja Kantona, u kojem su i sport i kultura valorizirane u stvaranju dodane vrijednosti u ukupnom razvoju.“

U odjeljku „Strateški i prioritetni ciljevi“ potencira se da je značaj ubrzanja i ekspanzije izvoznih usluga kao što su informacione tehnologije, poslovne usluge i **turizam**. Jačanje ovog segmenta ujedno može biti i okosnica budućeg ekonomskog rasta KS“.

- Veza s planskim dokumentima po pitanju usklađenosti Strateškog cilja br.1 sa strateškim dokumentima višeg nivoa
- Strategija EU za dunavsku regiju: Povezivanje dunavske regije (kultura i **turizam**)
- Za prosperitetnu i integriranu Jadransko-jonsku regiju: **Održivi turizam**

U programskom okviru Strategija razvoja Kantona Sarajevo navedeno je slijedeće:

Mjere i projekti prema strateškim i prioritetnim ciljevima

- **Povećati konkurentnost turističke destinacije KS**
- **Uspostavljanje okvira za razvoj turizma KS**
- **Uspostavljanje turističkog lanca vrijednosti i sistemska promocija turističke ponude KS**
- Jačanje kapaciteta u turizmu i uvođenje programa cjeloživotnog učenja za turistički sektor
- Unaprijeđenje infrastrukture za turizam KS
- Valorizacija prirodne turističko resursne osnove
- Unaprijeđenje ponude posebnih oblika turizma na području KS

Navedeni dokumenti predstavljaju recentni okvir za povezivanje visokoškolskog obrazovanja Univerziteta u Sarajevu iz oblasti Turizma i strateškog opredjeljenja privrednog razvoja na prostoru Kantona Sarajevo.

Iskustvo 20-godišnjeg obrazovanja visokoškolskih kadrova za turizam kroz dosadašnji nastavno –naučni edukacijski proces na sva tri ciklusa studija koji je realiziran na Odsjeku za Geografiju, predstavlja realni i objektivni temelj i garanciju da će se predočena konceptualna polazišta kvalitetno implementirati u strukturu novog nastavnog plana i programa „Turizam“.

Novi program studijskog smjera „Turizam“ na Prirodno-matematičkom fakultetu – odsjeku za geografiju, koncipiran je sa svrhom da se ponude oni nastavni sadržaji, koji će studentima osigurati kvalitetnije komuniciranje sa turističkim tržištem i poslovnim okruženjem, te da se uspješno valorizira i osigura u poslovnom sistemu ili destinaciji za bolju kompetitivnu poziciju. Time se stiču osnovni preduvjeti za realizaciju osnovnih strateških smjernica i ciljeva za razvoj turizma, zadovoljavanje potrebe tržišta rada, koje evidentno zahtijeva sve veći broj stručnih i obrazovanih kadrova koji mogu adekvatno odgovoriti novim izazovima u turističkom sektoru.

Geografska nauka u Bosni i Hercegovini, čiji je nosioc Odsjek za Geografiju u Sarajevu, baštini dugu tradiciju, naučni pristup i iskustva akumulirana kroz 75 godina permanentnog naučno-istraživačkog i obrazovnog rada. Obuhvatnost problematike koja je u središtu njenog predmeta

istraživanja, kompleksnost pristupa izučavanju prirodnogeografske osnove prostora i valorizacije prirodnih resursa, izučavanje historijsko-geografskog razvoja, praćenje i usmjeravanje društveno-geografskih procesa i prostorno-funkcionalne organizacije, uspostavljanje koncepta održivosti prostornih sistema (prirodnih, ekonomskih, geokoloških, demografskih, infrastrukturnih) čine geografiju naukom od nacionalnog značaja. Aplikativni smjerovi na Odsjeku za geografiju su prezentovani javnosti još na Naučnom skupu sa međunarodnim učešćem održanog u maju 2012. godine, a u povodu obilježavanja 60 godina postojanja Odsjeka za geografiju, Prirodno-matematičkog fakulteta, Univerziteta u Sarajevu, pod nazivom: „Edukacija iz turizma i zaštite životne sredine, kao preduvjet turističkog regionalnog i prostornog planiranja“. Tim povodom je podcrtano da su turizam, zaštita životne sredine, te regionalno i prostorno planiranje objekti aplikativnog geografskog proučavanja bez kojeg nema sveukupnog privrednog i društvenog razvoja, strategije planiranja privrede, kao ni uključivanja države u evropske integracijske prostore.

Uporište za usmjerenost na nove nastavne sadržaje bazirana je, pored prethodno navedenih strateških i zakonskih opredjeljenja, i na rezultatima istraživanja u javnom i privatnom sektoru među ciljanim korisnicima (strukovna ministarstva, turistička zajednica, zavodi, agencije i kompanije iz turističkog sektora, hotelijerski sektor i dr.). Nastavni plan i program su temeljno usmjereni ka obrazovanju adekvatnog broja kvalificiranih kadrova kroz dodiplomsko obrazovanje, njihovo usavršavanje putem formalnog i neformalnog obrazovanja i sticanja teoretskih i praktičnih znanja tokom studija za rad u turizmu, ugostiteljstvu, hotelskoj industriji i javnom sektoru, kojima se kroz različite nastavne sadržaje nudi sagledavanje temeljnih znanja u ravnoteži sa znanjima i principima uravnoteženog društvenog razvoja. Pri tome se esencijalno uvažava "moderni pristup kvalitetu" koji predstavlja multidimenzionalni kompleksni fenomen, te se s toga mjeri na različite načine da bi istakle njegove raznolike dimenzije. Moderni pristup kvalitetu potencira da kvalitet nastaje na "radnom mjestu" u interakciji studenata i akademskog osoblja i predstavlja kapacitet i nivo sposobnosti za održivi, društveno odgovorni progres i napredak visokoškolske ustanove. Intencija je da struktura u koncept novog nastavnog plana i programa Turizam predstavlja multidisciplinarni studij koji će se organizovati kako bi se predmet podučavanja sagledao iz perspektiva različitih disciplina pri tome zadržavajući postojeće granice disciplina.

Naglasak je na razvoju znanja, vještina i kompetencija neophodnih budućim i svršenim studentima koji moraju poznavati, promovirati i unapređivati turizam, kao pretpostavke očuvanja prirodnih i društvenih resursa na kojima se temelji i bez kojih nije moguće ostvariti proklamirane ciljeve u lokalnim, nacionalnim i globalizacijskim uslovima.

Novi studijski program je tako koncipiran, da studentima nudi uravnotežen odnos u sticanju teorijskih i praktičnih znanja, vještina i kompetencija. U realizaciji ovog programa, koristiti će se

dosadašnja stečena iskustva u vrednovanju opterećenja studenta (broj ECTS bodova), s time da se slijedi princip da se obavezni predmeti studija (4 po semestru) valoriziraju sa 6 ECTS bodova. Izborni predmeti (student bira 1 od 4 ponuđena po semestru) valoriziraju sa 6 ECTS bodova, pri čemu je uvažen princip multidisciplinarnosti, vodeći računa da se osigura optimalno opterećenje studenata tokom 2 semestra nastavnog procesa na drugom ciklusu studija. Multidisciplinarni pristup ovog programa iziskuje angažman visokokvalificiranog nastavnog kadra sa različitih fakulteta Univerziteta u Sarajevu i država iz okruženja, te angažman stručnjaka iz prakse različitih profila.

Temeljem velikog broja ugovora o saradnji sklopljenih sa subjektima u privrednom i javnom sektoru studentima se osigurava prije svega mogućnost sticanja i usvajanja praktičnih znanja i vještina tokom studija, prikupljanje relevantnih podataka za pripremu seminara i projektnih zadataka, studija slučaja, završnog i diplomskog rada i sl., čime se osiguravaju pretpostavke za povezivanje teorije i prakse. U kreiranju ovog nastavnog programa korišteni su iskustva vodećih obrazovnih institucija u regionalnom okruženju te Evropi, koje korisnicima nude programe sa sadržajima iz područja turizma.

Procjena značaja studija s obzirom na potrebe tržišta rada u javnom i privatnom sektoru

Studijski program II ciklusa, Turizam, je nadogradnja postojećeg studijskog programa na I ciklusu studija. Magistarski studij odgovor je na savremenu turističku praksu, a ujedno i izazov na brzo evoluirajuće turističke potrebe.

Koncepcija na kojoj se temelji izrada ovog programskih sadržaja, uvažava ove potrebe tržišta rada u području privatnog sektora, koji traži specifične oblike aktivnosti, prilagođenih karakteru turističkog proizvoda koje nude hoteli, restorani, kampovi, turistička naselja, turističke agencije, turističke organizacije, ostali sudionici turističke ponude gdje će svršeni studenti ovog profila naći svoje zaposlenje.

U okviru ovog programa, studenti će steći specifičnu naobrazbu iz područja uravnoteženog odnosa znanja, vještina i kompetencija, a vezanih uz nove trendove u turizmu. U koncipiranju programskih sadržaja se poseban naglasak stavlja na razvijanje sposobnosti logičkog razmišljanja, interdisciplinarni pristup, rješavanje otvorenih problema ove grane djelatnosti (studija slučaja), primjenom teorijskih polazišta, važećih propisa, standarda i najbolje prakse, usklađeno sa globalnim smjernicama i zahtjevima u Bosni i Hercegovini, čije će se specifičnosti uvažavati u razradi teorijskih polazišta.

U izradi ovog studijskog programa, korištene su i spoznaje srodnih studijskih programa u zemalja EU, uvažavali su se trendovi i zahtjevi najbolje prakse u svijetu, a sve u svjetlu diverzifikacije i inoviranja poslovnih i radnih zadataka, koji nova koncepcija razvoja turizma nameće, a koja se ne može temeljiti na klasičnim znanjima, već na savremenim spoznajama o turizmu.

Tokom provedenih istraživanja u koncipiranju predloženih nastavnih sadržaja korištena su iskustva naših alumnijskih i referentnih stručnjaka iz turističkog sektora od kojih je velika većina zaposlena na najodgovornijim pozicijama u hotelima, turističkim agencijama, turističkim zajednicama te institucijama u javnom sektoru, kao pretpostavke da se teorijska polazišta i iskustva najbolje prakse što uspješnije implementiraju na specifične uvjete poslovanja u Bosni i Hercegovini. Vrlo važan podatak do kojeg se došlo kroz provedena istraživanja, je sveprisutan nedostatak kvalificirane stručne radne snage u svim oblastima turističkog privređivanja.

Na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Sarajevu, Odsjek za geografiju usko surađuje sa privrednim subjektima, posebno sa poslovnim sistemima u hotelskoj industriji, restoraterstvu i turističkom posredovanju sa kojima su sklopljeni ugovori temeljem kojih studenti mogu doći do praktičnih i teoretskih znanja, vještina i kompetencija za potrebe studija. Nastavnici (kao i drugi zaposlenici) se aktivno uključuju u ove aktivnosti, kroz izradu stručnih projekata, članstvom u strukovnim tijelima lokalne i regionalne samouprave, organizaciju humanitarnih aktivnosti, provođenjem akcija unapređenja turističkih aktivnosti i zaštite okoliša, kao i drugim projektima od značaja za razvoj različitih privrednih i uslužnih djelatnosti zajednice u cjelini.

Odsjek za geografiju surađuje sa brojnim javnim, kako kantonalnim tako i entitetskim i državnim institucijama. Saradnja se ostvaruje kroz realizaciju praktične nastave za studente, učešće na stručnim i naučnim skupovima i zajedničku realizaciju projekata. Posebno važan segment saradnje je realizacija praktične nastave pri čemu se osigurava visok nivo kvaliteta nastave, usvajaju praktična znanja i stječu vještine koja su studentima od posebne koristi nakon završetka studija.

Period između 2017. i 2022. godine na Odsjeku za geografiju je bio označen jačanjem saradnje sa drugim institucijama i privrednim subjektima, u cilju unapređenja nastavnog procesa, ali i naučno-istraživačkog rada njegovog osoblja. Naročito se to odnosi na uspostavljanje veza sa turističkom privredom. U navedenom periodu, potpisani su poslovni sporazumi između Prirodno-matematičkog fakulteta i drugih javnih i privatnih subjekata na polju realizacije praktične nastave iz predmeta u oblasti Turizma. Kao istaknutiji primjeri se izdvaja saradnja sa kantonalnim javnim preduzećima ZOI '84 i Centar Skenderija, sa kojima je sporazum potpisan 2020, odnosno 2021. godine. Značajno je napomenuti, da je ranije, tokom 2019. godine,

formalizirana saradnja slične vrste i sa privatnim privrednim subjektima – hotelima Hills i Malak Regency, te turističkom agencijom Buena Vista. Još u ranijem periodu je postignuta, a kroz cijeli navedeni period nastavljena i saradnja sa agencijom Zenith Group na polju organizacije međunarodne naučne konferencije u sferi turizma i ugostiteljstva – International Tourism and Hospitality Management Congress, koja se održava svake godine. U nastavnom i praktičnom pogledu su značajni i ostvareni kontakti sa hotelom Hollywood i turističkim agencijama Relax Tours i BH Passport. U 2022. godini su potpisani sporazumi sa Swissotelom Sarajevo (<http://geografija.pmf.unsa.ba/wp-content/uploads/2022/12/Corr-Sporazum-Swissotel.pdf>) i Turističkom zajednicom Kantona Sarajevo (<http://geografija.pmf.unsa.ba/wp-content/uploads/2022/12/Sporazum-o-saradnji-sa-Turistickom-zajednicom-Kantona-Sarajevo.pdf>). U 2023. godini su potpisani sporazumi sa hotelima ibis Styles Sarajevo i Courtyard by Marriott Sarajevo.

Kroz organizaciju naučnih i stručnih skupova, okruglih stolova, savjetovanja i etičkim djelovanjem u okruženju, nastavnici i suradnici Odsjeka doprinose razvoju lokalne, regionalne i nacionalne zajednice, prvenstveno djeluju na podizanju svijesti o potrebi usklađivanja turističke djelatnosti temeljeno na globalnim trendovima, koje treba na adekvatan način implementirati od lokalne do međunarodne razine.

Usklađenost s misijom Univerziteta i strategijom predlagača studijskog programa kao i sa aktuelnim strateškim dokumentom Univerziteta

Osnivanje Studijskog programa II ciklusa Turizam je u skladu sa Strategijom razvoja UNSA, čije se strateško opredjeljenje odnosi na poboljšanje izvrsnosti u šest središnjih područja, među kojima su i područje nastave i studentskih pitanja, te naučno-istraživačkog rada.

U skladu sa strateškim pravcem 2. Univerziteta u Sarajevu, u području nastave i studentskih pitanja glavni strateški prioritet je izvrsnost u nastavnom procesu, koji između ostalog, podrazumijeva i osnivanje atraktivnih studijskih programa, kao što je i jednogodišnji magistarski program Turizam, te “modernizacija procesa podučavanja i učenja te uvođenja „na istraživanju zasnovanog“ nastavnog procesa“ što u potpunosti korelira sa osnovnim ciljem predloženog studijskog programa, koji se fokusira na inovacije, istraživanje i savremena znanja u oblasti turizma.

Također, kroz strateški pravac 3. Univerziteta u Sarajevu, u području naučnoistraživačkog rada fokus je stavljen na promociju i podršku naučnoj izvrsnosti i relevantnosti kroz povezivanje sa tržištem rada. S tim u vezi, osnivanje ovakvog studijskog programa, sa ciljem unapređenja stručnih znanja i kompetencija u oblasti turizma, odgovaraće zahtjevima društva za neprekidnim

obrazovanjem stručnjaka u oblasti koje trenutno tržište prepoznaje kao stratešku privrednu granu koja može pomoći rastu i razvoju Bosne i Hercegovine.

U skladu sa strateškim pravcem 4. pokretanjem studijskog programa Turizam, zasigurno će se unaprijediti međunarodna saradnja čiji je glavni strateški prioritet institucionalizacija procesa internacionalizacije na Univerzitetu u Sarajevu, čime bi se stvorili uvjeti za delokalizaciju procesa obrazovanja ali i istraživanja, te studentima i akademskom i neakademskom osoblju pružila prilika da steknu interkulturalne, generalne i prenosive sposobnosti koje će omogućiti i njima kao pojedincima, ali i Univerzitetu u Sarajevu i Bosni i Hercegovini da uspješno odgovore na izazove modernog informatičkog, brzo napredujućeg globalnog društva. S tim u vezi, shodno dosadašnjoj praksi Odsjeka za geografiju i saradnji na međunarodnom nivou, pokretanjem studijskog programa Turizma zasigurno bi učvrstili međunarodnu saradnju sa univerzitetima sa kojima smo već saradivali, i proširili istu na neke druge univerzitete.

Prijedlog za pokretanje ovog studijskog programa usklađeno je sa vizijom i misijom Univerziteta u Sarajevu čiji istraživačko-razvojni kapaciteti služe kao temelj za stvaranje okoline i svijesti koja podstiče uvjete za poticanje opšteg napretka i razvoja nauke, umjetnosti i istraživanja u bosanskohercegovačkom društvu. Nadalje, predloženi program II ciklusa studija na studijskom smjeru Turizam je usklađen sa Strategijom razvoja naučnoistraživačkog/umjetničkoistraživačkog rada na Univerzitetu u Sarajevu. Izgradnja umreženog, kompleksnog mišljenja o značaju i turističkog valorizaciji geografskog prostora i njegovih komponenti, predstavlja osnovu za visokoškolski obrazovni proces i unaprijeđenje međunarodne saradnje kroz naučno-istraživački rad, što je direktno povezano sa ciljem Strategije „Poboljšanje međunarodne saradnje, mobilnosti istraživača i učešća u međunarodnim projektima“.

Osnova za uspostavljanje ovog programa je usmjerena kao prioritarna potreba za novim znanjima i kompetencijama u oblasti turizma kao dinamične i globalizirane privredne grane i uspostavljanju intenzivnijih mehanizama povezivanja sa međunarodnim tržištem i okruženjem kao odgovor na potrebu jačanja ove oblasti na evropskom putu Bosne i Hercegovine, pri čemu na ovaj način postajemo intelektualno sposobna i društveno odgovorna akademska zajednica. Obrazovanjem kvalitetnih kadrova u oblasti turizma, akademska zajednica Univerziteta u Sarajevu se profilira se kao proaktivan, pouzdan, prepoznat, atraktivni partner i produktivni i kreativni član globalne, EU i regionalne akademske zajednice, što je također u skladu sa vizijom Univerziteta.

Usporedivost studijskog programa s programima akreditiranih srodnih studijskih programa u Bosni i Hercegovini i zemljama Evropske unije

Predloženi studijski program Turizam se zasniva multidisciplinarnom pristupu, jer integriše znanja iz različitih disciplina prevashodno geografije, ekonomije, zatim, psihologije, prava, sociologije i ostalih prirodnih nauka (biologije, hemije, matematike), kako bi studentima pružio sveobuhvatno razumijevanje turizma. Fokus na naučno-istraživačkoj djelatnosti podstiče kritičko razmišljanje, istraživački pristup i razvoj kompetencija i vještina kod studenata, potrebnih za rješavanje stvarnih problema u oblasti turizma.

Studiji turizma u Evropskoj uniji se razlikuju s obzirom na zemlju, instituciju i karakteristike studija, ali postoje određene zajedničke karakteristike, koje posjeduje i studij Turizma Prirodno-matematičkog fakulteta. Većina akreditiranih studijskih programa turizma u EU je, poput predloženog studija, zasnovana na multidisciplinarnom pristupu, odnosno integriše znanja iz različitih naučnih disciplina kao što su geografija, ekonomija itd. Studijski programi u EU uključuju terenski i praktičan rad. S tim u vezi, pored praktičnih predmeta, moduli nastavnih predmeta studija Turizma također uključuju praktične elemente, laboratorijske vježbe i projektne zadatke.

Kao primjer usporedivog studijskog programa može se navesti jednogodišnji master program Turizam na Prirodno-matematičkom fakultetu Departmanu za geografiju, turizam i hotelijerstvo- Univerzitet u Novom Sadu (60 ECTS). Također kao primjeri mogu se navesti dvogodišnji master program Tourism na Sveučilištu Primorska, Fakultet za turističke studije - Turistica (UP FTŠ Turistica) (120 ECTS) i dvogodišnji master program Tourism Studies na UiT The Arctic University of Norway (120 ECTS).

U Bosni i Hercegovini, srodni studijski programi iz naučne oblasti Turizam se izvode na većini javnih i privatnih univerziteta. Predloženi studijski program se može usporediti sa dvogodišnjim master programom Menadžment u turizmu na Univerzitetu „Džemal Bijedić“ u Mostaru (120 ECTS).

Navedeni studijski programi imaju sličan osnovni nastavni plan i program kao i predloženi studij Turizam.

Mogućnosti mobilnosti studenata u domaćem i međunarodnom prostoru visokog obrazovanja

Tokom studija, studenti imaju pravo provesti određeno vrijeme na srodnim visokoškolskim institucijama u zemlji ili inozemstvu, uključujući pohađanje kurseva, istraživanje ili pripremu završnog rada na različitim univerzitetima. Univerzitet u Sarajevu ima više od 150 potpisanih sporazuma s najprestižnijim visokoškolskim institucijama širom svijeta, ističući se posebno kroz ugovore u okviru programa ERASMUS+, te CEEPUS mreže. Studenti i nastavnici predloženog

studijskog programa mogu iskoristiti ove ugovore i posjetiti prestižne institucije, uključujući partnerske institucije, Sveučilište u Zagrebu i Univerzitet u Novom Sadu. Načini sprovođenja mobilnosti studenata jasno su definisani Statutom Univerziteta. Ista se odvija putem Službe za međunarodnu saradnju Univerziteta u Sarajevu, sa sjedištem u Rektoratu, koja je osnovana s ciljem koordinacije aktivnosti i razvoja međunarodnih odnosa s partnerskim univerzitetima i ostalim nastavnim, obrazovnim i istraživačkim institucijama i mrežama saradnje iz Evrope i svijeta.

Mobilnost studenata na Univerzitetu u Sarajevu, pa samim tim i studijskim programima Odsjeka za geografiju, se promovira i unaprijeđuje putem zajedničkih prijava i učešća na projektima sa drugim visokoškolskim ustanovama iz zemlje i inostranstva.

Odsjek za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta razvio je vrlo intenzivnu saradnju sa više visokoškolskih nastavno-naučnih institucija u inostranstvu poput:

- Department of Geography, Faculty of Science, Palacký University Olomouc, Češka Republika
- Geografski odsjek Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska
- Oddelek za geografijo Fakultete za humanistične študije Univerze na Primorskem u Kopru, Republika Slovenija
- Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Republika Slovenija,
- Katedra za geografiju Pedagoške fakultete Masarykove Univerze u Brnu, Češka Republika
- Department of Geography University of Kingston, Engleska
- University de Paris-IV, Francuska Republika
- Institut fur Geographie und Raumforschung Karl-Franzens-Universitat Graz, Republika Austrija
- University of Kopenhagen, Kraljevina Danska.

U okviru Erasmus+ programa razmjene, Odsjek za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta uspješno saraduje sa:

- University of Debrecen, Hungary
- University of Primorska, Slovenia;
- Palacky University, Czech Republic;

U okviru CEEPUS programa razmjene, Odsjek za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta uspješno saraduje sa:

- Geografskim odsjekom Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Republika Hrvatska
- Odjelom za geografiju Sveučilišta u Zadru, Republika Hrvatska

Povezanost s lokalnom zajednicom

Povezanost predloženog studijskog programa II ciklusa Turizam sa lokalnom zajednicom izuzetno je važna u ostvarenju ciljeva odgovornog i održivog razvoja i poboljšanju kvaliteta života lokalne zajednice. Na studiju turizma će se obrazovati stručnjaci koji su sposobni identificirati i valorizirati turističke resurse iz oblasti prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa na područjima kojima upravljaju lokalne zajednice. Stručnjaci iz ove oblasti će direktno doprinijeti razvoju planskih politika koje uključuju ulogu i način komplementarnog razvoja servisa koje lokalne zajednice trebaju razvijati u cilju optimiziranja vlastitog turističkog razvoja. Na Prirodno-matematičkom fakultetu – Odsjeku za geografiju, intenzivno se razvija multidisciplinarna saradnja sa lokalnom zajednicom kroz različite vidove projekata, školovanja, radionica, organizacije naučnih i stručnih skupova i dr. Nastavnici i saradnici se aktivno uključuju u društvene i privredne aktivnosti, kroz izradu stručnih projekata (kao npr. projekat uspostavljanja i izgradnje biciklističkih staza na općini Centar Sarajevo), članstvom u udrugama, tijelima lokalne i regionalne samouprave, organizaciju humanitarnih aktivnosti, provođenjem akcija unapređenja i zaštite okoliša, kao i drugim projektima od značaja za razvoj različitih privrednih djelatnosti i zajednice u cjelini.

Kroz organizaciju naučnih i stručnih skupova, okruglih stolova, savjetovanja i etičkim djelovanjem u okruženju, nastavnici i saradnici Odsjeka doprinose razvoju lokalne, regionalne i nacionalne zajednice, prvenstveno djeluju na podizanju svijesti o potrebi usklađivanja turističke djelatnosti temeljeno na globalnim trendovima, koje treba na adekvatan način implementirati od lokalnog do međunarodnog nivoa. Povezanost studijskog programa Turizma sa lokalnom zajednicom predstavlja uzajamno koristan odnos, gdje studenti stiču praktična iskustva, a lokalna zajednica dobija buduće stručnjake u ovoj oblasti.

U proteklih nekoliko godina Odsjek za geografiju je redizajnirao i modernizirao web stranicu, otvorio službene naloge na društvenim mrežama (FB i Instagram), te je na taj dodatno komunicira sa javnosti i na digitalnim platformama.

Usklađenost sa zahtjevima strukovnih udruženja

Predloženi studijski program je prilagođen, između ostalog i potrebama struke, što je rezultat razgovora sa predstavnicima strukovnih udruženja, odnosno aktivnosti koja je prethodila koncipiranju novog studijskog programa na Odsjeku za geografiju. Saradnja sa strukovnim udruženjima je pomogla u identifikaciji ključnih kompetencija i vještina koje studenti trebaju razviti kako bi se uspješno zaposlili. Usklađenost studija Turizam sa strukovnim udruženjima ima ključnu ulogu u osiguravanju kvalitete obrazovanja i pripremi studenata za rad u struci. Angažman studenata realizira se u različitim naučnim i stručnim aktivnostima koja realiziraju strukovna udruženja. Predloženi studijski program nudi stručnu praksu u saradnji sa relevantnim strukovnim udruženjima, te na taj način pridonosi boljem pripremanju studenata za rad u realnim uslovima. Također, učestvovanje na radionicama, seminarima i konferencijama koje organiziraju strukovna udruženja može pružiti studentima priliku za umrežavanje i učenje od stručnjaka iz prakse.

Strukovna udruženja često potiču saradnju s realnim sektorom.

U prvom redu ovdje ističemo usklađenost studijskog programa Turizma sa Geografskim društvom u Federaciji Bosne i Hercegovine, naslijednikom Geografskog društva Bosne i Hercegovine koje je osnovano 1947. godine. Geografsko društvo u Federaciji Bosne i Hercegovine kao i druge slične strukovne organizacije je utvrdilo u svojim pravilima kao osnovni zadatak unapređenje geografske nauke, kroz aplikaciju naučno-istraživačkog rada, gdje jednu od značajnih oblasti čini turizam. Geografsko društvo u Federaciji Bosne i Hercegovine, uz suorganizaciju sa Odsjekom za geografiju do sada je organiziralo 5 kongresa geografa Bosne i Hercegovine sa međunarodnim učešćem, anaglašavamo da u strukturi rada Kongresa, posebna tematska sekcija tretira problematiku turizma, u kojoj učestvuje najveći broj naučnika i stručnjaka iz BiH i inozemstva. Realizacijom većeg broja stručnih i naučno-istraživačkih projekata u oblasti turizma od značaja za lokalnu zajednicu, Kanton Sarajevo i Federaciju Bosne i Hercegovine ostvaruje se visok stepen usklađenosti sa predloženim studijskim programom Turizam na II ciklusu studija. Izuzetno važan aspekt je sinergija u sferi izdavačke djelatnosti, gdje Geografsko društvo u F BiH u suizdavaštvu sa Univerzitetu u Sarajevu -Prirodno-matematičkim fakultetom i Odsjekom za geografiju publicira indeksirani časopis Geografski pregled (Geographical Review). Prvo izdanje Geografskog pregleda objavljeno je 1957. godine, te je do 2024. godine izdano 48 brojeva. Časopis je indeksiran u međunarodnim bazama podataka.

Održavanjem konferencija, kongresa, seminara i izdavanjem naučnog časopisa „Geografski pregled” Geografsko društvo u Federaciji Bosne i Hercegovine svojim članovima, ali i drugim geografima, stvara mogućnost da započnu naučno i stručno tretiranje široke geografske problematike koja se u prvom redu odnosi na područje naše države Bosne i Hercegovine, dopuštajući naravno i najšire mogućnosti za naučno-istraživački i praktični rad koji se odnose na druga područja koja su od opšteg interesa za geografsku nauku i struku. Također, Geografsko

društvo u Federaciji Bosne i Hercegovine, realiziralo je veći broj naučno-istraživačkih projekata, među kojima je značajan broj projekata usmjerenih na turizam.

Udruženje turističkih vodiča Kantona Sarajevo „Vučko“ je nestranačko, nevladino i neprofitno udruženje, koje je osnovano radi ostvarivanja zajedničkih ciljeva njegovih članova. Udruženje djeluje na Kantonu Sarajevo. Ciljevi i program rada ovog strukovnog udruženja, su između ostalog usmjereni na saradnju sa nadležnim organima i organizacijama, pravnim licima, udruženjima, asocijacijama kao i svim drugim srodnim institucijama. Između ostalog, ciljevi i program rada su usmjereni na uključivanje u različite lokalne i međunarodne projekte, organizovanje, samostalno ili sa drugim subjektima, edukativnih seminara, stručnih sastanaka, konferencija, radionica, treninga, smještaja turista, razmjena iskustva i informacija sa istim ili sličnim udruženjima, organima i organizacijama u zemlji i inostranstvu, jačanje turističke svijesti i kulture svih ljudi s posebnim osvrtom na mlade. Naročito se ističe nužna potreba za saradnju sa srednjim školama i univerzitetima, zalaganje za posredovanje pri zapošljavanju, saradnja sa turističkim agencijama i ostalim subjektima, kao i poboljšanje turističkih usluga, zalaganje za unapređenje i razvoj turizma u Kantonu Sarajevo, kroz izradu i implemetaciju projekata iz oblasti turizma, obrazovanja, demokratije, ekologije, kulture i sporta. Ovi programski ciljevi su u korelaciji sa predviđenim ciljevima predloženog studijskog programa Turizam, čime se primjereno argumentira usklađenost sa strukovnim udruženjima.

Zenith Group D.O.O. Sarajevo je agencija za turizam, konzalting i marketing sa sjedištem u Sarajevu. Iako nije direktno označena kako strukovno udruženje, Odsjek za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Univerziteta u Sarajevu je uspostavio intenzivnu suradnju sa ovom agencijom, a kao rezultat toga je uspješna organizacija osam međunarodnih naučnih konferencija po nazivom **International Tourism and Hospitality Menagment Conference – ITHMC** koje su organizirane u saradnji sa više javnih Univerziteta iz Turske i zemalja u okruženju. (Detalji: <https://www.ithmc.com/>). U 2024. godini će se održati deveti **ITHMC** naučni skup, i kao i do sada okupiti naučne djelatnike iz cijelog svijeta.

Programski ciljevi navedenih udruženja i kompanija su u jasnoj korelaciji sa predviđenim ciljevima predloženog studijskog programa Turizam, čime se primjereno argumentira usklađenost sa strukovnim udruženjima i dionicima u turističkom sektoru

Mogući partneri izvan visokoškolskog sistema

Javni sektor:

Strukovna Ministarstva na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou:

Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine

Federalno ministarstvo okoliša i turizma

Federalno ministarstvo prostornog uređenja
Turističke zajednice kantona u Federaciji Bosne i Hercegovine
Zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Kantona Sarajevo

Privatni sektor:

hoteli, putničke i turističke agencije

Strukovna udruženja građana.

Nevladine organizacije iz oblasti turizma

Udruženja turističkih vodiča

Udruženje turističkih agencija u Bosni i Hercegovini – UTA BiH

U svrhu promocije turizmološke nauke i struke kao i turističkih potencijala Bosne i Hercegovine, Odsjek za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Univerziteta u Sarajevu je uspostavio intenzivnu naučnu saradnju sa više srodnih fakulteta, kao što su: Fakultet za turistične studije – Turistika, Univerza na Primorskom, Akdeniz University Tourism Faculty, Departman za geografiju, turizam, hotelijerstvo Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Novom Sadu i dr.

Period do 2024. godine na Odsjeku za geografiju je bio označen jačanjem saradnje sa drugim institucijama i privrednim subjektima, u cilju unapređenja nastavnog procesa, ali i naučno-istraživačkog rada njegovog osoblja. Naročito se to odnosi na uspostavljanje veza sa turističkom privredom, što je rezultat činjenice da najveći broj studenata na Odsjeku za geografiju tradicionalno pohađa smjer Turizam i zaštita životne sredine. U navedenom periodu, potpisani su poslovni sporazumi između Prirodno-matematičkog fakulteta i drugih javnih i privatnih subjekata na polju realizacije praktične nastave iz predmeta u oblasti Turizma. Kao istaknutiji primjeri se izdvaja saradnja sa kantonalnim javnim preduzećima ZOI '84 i Centar Skenderija, (sporazum potpisan 2020, odnosno 2021. godine). Značajno je napomenuti, da je ranije, tokom 2019. godine, formalizirana saradnja slične vrste i sa privatnim privrednim subjektima – hotelima Hills i Malak Regency, te turističkom agencijom Buena Vista. Od 2014. godine uspostavljena je saradnja sa agencijom Zenith Group na polju organizacije međunarodne naučne konferencije u sferi turizma i ugostiteljstva – International Tourism and Hospitality Management Congress, koja se održava svake godine. U nastavnom i praktičnom pogledu su značajni i ostvareni kontakti sa hotelom Hollywood i turističkim agencijama Relax Tours i BH Passport. U 2022. godini su potpisani sporazumi sa Swissotelom Sarajevo i Turističkom zajednicom Kantona Sarajevo (<http://geografija.pmf.unsa.ba/wp-content/uploads/2022/12/Sporazum-o-saradnji-sa-Turistickom-zajednicom-Kantona-Sarajevo.pdf>). U 2023. godini su potpisani sporazumi sa hotelima ibis Styles Sarajevo i Courtyard by Marriott Sarajevo.

U svrhu privredne aplikacije istraživačkog rada akademskog osoblja Fakulteta iz oblasti turizma, te upošljavanja završenih studenata Fakultet je potpisao i niz sporazuma među kojima se ističe

Sporazum o poslovno-tehničkoj saradnji između Privredne/gospodarske komore Federacije Bosne i Hercegovine i Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta. Svi sporazumi sa privrednim subjektima iz privatnog sektora kao i javnim ustanovama su dostupni na linku:

<https://geografija.pmf.unsa.ba/dokumenti/#1672941808350-900d75b0-0379>

Obzirom na trendove u turističkom sektoru, u narednom periodu je planiran intenziviranje kontakata i potpisivanje ugovora o saradnji i praktičnom radu sa većim brojem privrednih subjekata iz privatnog i javnog sektora.

OPĆI DIO

Naziv, tip, nivo, cilj i nosioc studijskog programa

Naziv programa: Turizam

Nivo i tip studija: II ciklus studija – magistarski program. Bolonjski princip studiranja.

Naziv izlazne kvalifikacije studijskog programa: Magistar/magistra turizma

Ciljevi studijskog programa:

- obrazovanje kadrova, kroz multidisciplinarni pristup, iz oblasti turizma a koji treba da steknu vještine, stručna znanja i zvanja, za rad u svim sektorima turističke djelatnosti;
- obrazovanje stručnjaka koji će imati sistematizovan i cjelovit skup znanja iz turizma i srodnih grana, grupa i podgrupa djelatnosti koja su neophodna za istraživanja u jednoj od konkretnih oblasti turističke teorije, prakse i politike (prostorni aspekt turističkih atraktivnosti, materijalne i organizacione osnove turizma, ekonomskih aspekata turizma i sl.);
- razvijanje kritičkog mišljenja i sposobnosti razumijevanja i rješavanja problema odnosa turističke potražnje i ponude, što uključuje takođe i formiranje svijesti o neophodnosti permanentnog obrazovanja, nužnog za efikasno djelovanje u dinamičkom, promjenljivom okruženju;
- formiranje stručnjaka koji su osposobljeni za timski rad, spremni da rezultate svoga rada saopće stručnoj i široj javnosti u usmenoj i pismenoj formi;
- osposobljavanje stručnjaka koji su pripremljeni za samostalan stručni i istraživački rad, donošenje odluka i planova u velikom broju institucija i preduzeća koji se bave raznim aspektima turizma, hotelijerstva drugih i komplementarnih djelatnosti.

Nosioc programa: Univerzitet u Sarajevu – Prirodno-matematički fakultet

Naučna /umjetnička polja kojima pripada predloženi studijski program

Studijski program Turizam pripada naučnoj oblasti Geografije. Matične oblasti geografije su: Fizička geografija, Društvena geografija, Regionalna geografija, Geoekologija, Turizam, Regionalno i prostorno planiranje, Geografski informacioni sistemi – GIS, Teorijska geografija i Geografija u obrazovanju.

Studijski program Turizam najviše pripada oblasti Turizam. Također, u cilju komponentnih istraživanja turizma u okviru studijskog programa zastupljene su predmetne i aplikativne discipline gotovo svih prethodno pobrojanih naučnih oblasti.

Organizacija i trajanje studijskog programa, te minimalan broj ECTS bodova potrebnih za završetak studija

Studijski program traje jednu godinu – dva semestra. Studijska godina traje od početka oktobra do kraja septembra i organizirana je u dva semestra: zimskom i ljetnom. Potrebno je ostvariti 60 ECTS kredita tokom studija. Završetkom jednog semestra stiže se ukupno 30 ECTS kredita, odnosno 60 ECTS u godini. Tokom studija potrebno je ostvariti 60 ECTS kredita. Svi predmeti realizuju se na jednom od tri jezika u Bosni i Hercegovini (bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku).

Studijski program Turizma organiziran je kroz program predavanja i vježbi. Studijski program se realizira kombiniranjem utvrđenih oblika sati nastave i naučnoistraživačkog rada, na osnovu ukupnog opterećenja. Nastavni proces izvodi se kroz predavanja, istraživačke seminare, konsultacije, diskusijske skupine, radionice i druge oblike nastave radi razvijanja kritičkog mišljenja, a prema utvrđenom nastavnom planu i programu. Program predavanja i vježbi organizirat će se u vremenskom periodu od 15 sedmica (15 nastavnih jedinica). Predavanja i auditorne vježbe će se realizirati kroz multimedijalno izlaganje gdje će se uglavnom primjenjivati direktne nastavne metode. Predviđa se rješavanje zadataka iz praktičnih predmeta, te provjera znanja i primjera iznesenih na predavanjima i auditornim vježbama pod direktnim nadzorom i uz pomoć nastavnika i saradnika. Također, jedan dio nastavnog procesa (praktična nastava) realizirat će se u institucijama, organizacijama i privrednim subjektima iz oblasti turizma sa kojima Odsjek za geografiju ima dugogodišnju saradnju, gdje će studenti imati priliku da dopune znanja.

U prvom semestru student ima četiri obavezna predmeta sa po 6 ECTS i jedan izborni predmet (biraju studenti od četiri ponuđena predmeta) sa 6 ECTS (ukupno u semestru: 5 predmeta x 6 ECTS = 30 ECTS). Završetkom prvog semestra stiže se ukupno 30 ECTS kredita. U drugom semestru predviđena je odbrana Završnog rada II ciklusa studija, pri čemu odbranom Završnog

rada II ciklusa studija stiču 30 ECTS. Tokom studija potrebno je ostvariti 60 ECTS kredita (1 godina, 2 semestra x 30 ECTS = 60 ECTS).

Jezik na kojem se izvodi studijski program

Svi predmeti realizuju se na jednom od tri jezika u Bosni i Hercegovini (bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku). Studijski program se može realizirati i na engleskom jeziku (dosadašnja praksa za studente iz inostranstva koji pohađaju nastavu kroz programe mobilnosti).

Odgovarajući i transparentni selekcijski postupci za upis na studijski program

Prijava i upis kandidata u prvu godinu drugog ciklusa studija Turizam provodio bi se isključivo online putem Informacionog sistema eUNSA i web stranice www.upisi.unsa.ba, što je praksa na Univerzitetu u Sarajevu od 2019. godine.

Pravo učešća na Konkursu za upis u prvu godinu drugog ciklusa studija pod jednakim uvjetima imaju:

- državljani Bosne i Hercegovine i strani državljani sa završenim odgovarajućim prvim ciklusom studija u Bosni i Hercegovini koji se vrednuje sa najmanje 240 (E)CTS studijskih bodova što u zbiru sa vrednovanjem II ciklusa iznosi najmanje 300 (E)CTS;
- kandidati koji su završili studij po predbolonjskim nastavnim planovima i programima u Bosni i Hercegovini, kao i
- kandidati koji su prvi ciklus odnosno predbolonjski studij završili izvan Bosne i Hercegovine na akreditiranoj ustanovi, a za koje je nakon postupka priznavanja odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno adekvatno obrazovanje za nastavak školovanja.

Kandidat koji je ispunio uvjete, ima pravo upisa i na programe iz drugih oblasti koje se razlikuju od oblasti studijskog programa prvog ciklusa studija koji je završio, pod uvjetima koje utvrdi Vijeće fakulteta ili koji su utvrđeni nastavnim planom i programom.

Eventualna ograničenja kandidati mogu imati prilikom odabira studijskog programa Turizam. Ograničenje upisa na program II ciklusa sa završenim programima na prvom ciklusu za kandidate sa Prirodno-matematičkog fakulteta: sa svih smjerova Odsjeka za geografiju - uz opći uspjeh dodatno se sa po jednim bodom vrednuju određeni predmeti. Sa srodnih fakulteta (prirodno-matematičkih, društvenih i tehničkih) na kojima su imali minimalno 30% ekvivalentnih nastavnih sadržaja, uz opći uspjeh dodatno se sa po jednim bodom vrednuju određeni predmeti. Kandidati koji su studij završili izvan Bosne i Hercegovine imaju pravo učešća na Konkursu i prije izvršenog priznavanja odnosno ekvivalencije diplome o završenom studiju u inozemstvu. Kandidati kojima nije završen postupak ekvivalencije dužni su da prilože potvrdu o pokrenutom

postupku ekvivalencije. Kandidat može uslovno upisati u prvu studijsku godinu prije izvršene ekvivalencije diplome.

Izbor kandidata vršit će se na osnovu Odluke o kriterijima i mjerilima za utvrđivanje redoslijeda prijema kandidata za upis u prvu godinu studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i pojedinačnih kriterija utvrđenih za vrednovanje ocjena iz predmeta relevantnih za odgovarajući studijski program, te vrednovanja rezultata prijemnih ispita ukoliko su predviđeni.

Verifikaciju online zaprimljenih dokumenata, prijem i upis studenata u prvu godinu studija provodi posebna Komisija za prijem i upis studenata (u daljem tekstu Komisija) koju imenuje Vijeće fakulteta.

Preliminarna rang lista svih primljenih i prijavljenih kandidata objavljuje se putem informacionog sistema eUNSA kao i na oglasnoj ploči/web stranici fakulteta (pod šifrom koju su kandidati dobili prilikom registracije) nakon što je verificira Komisija, najkasnije dva dana nakon isteka roka za podnošenje prijave na odgovarajući prijavni rok Konkursa.

Na preliminarnu rang-listu kandidati imaju pravo prigovora u roku od tri dana od dana objave iste, o kojoj je Vijeće fakulteta obavezno donijeti odluku u roku od tri dana. Odluka vijeća po prigovoru je konačna. Komisija je obavezna u eUNSA sistem unijeti i verificirati rezultate po uvaženom prigovoru. U slučaju uvaženog prigovora koji utiče na rangiranje kandidata unutar odobrene kvote, kvota se proširuje za broj kandidata kojima su uvaženi prigovori.

Konačna rang lista kandidata koji su stekli pravo na upis u svim statusima objavljuje se na informacionom sistemu eUNSA kao i na oglasnoj ploči/web stranici fakulteta.

Kada se na jedinstvenoj listi kandidata u predviđenoj kvoti upisa nalazi više kandidata koji ostvare isti broj bodova, primaju se svi kandidati u statusu za koji konkurišu, a lista se proširuje za taj broj kandidata.

U roku od sedam radnih dana od dana objave konačne rang liste, kandidat koji je ostvario pravo na upis je obavezan dostaviti originale uplaudovanih dokumenata fakultetu i izvršiti upis; u suprotnom smatra se da je odustao od upisa na studijski program za koji je aplicirao.

Kada se na jedinstvenoj listi kandidata, koji su po osnovu kriterija za upis studenata utvrđenih Odlukom Vlade Kantona Sarajevo broj: 02-05-19288-9/09 od 11. juna 2009. godine, u predviđenoj kvoti upisa nađe određeni broj kandidata iz država nastalih nakon raspada SFRJ, lista primljenih kandidata se proširuje za taj broj kandidatima državljanima BiH najviše do 4% kandidata u statusu za koji konkuriraju.

Kada izračunati procenat broja studenata u odnosu na maksimalno utvrđenu kvotu kandidata iz država nastalih nakon raspada SFRJ nije cijeli broj, u tom slučaju vrši se zaokruživanje procentualne vrijednosti u korist kandidata na sljedeći cijeli broj.

Ukoliko se na listi kandidata u kvoti do 4% nalazi više kandidata iz država nastalih nakon raspada SFRJ koji ostvare isti broj bodova, primaju se svi kandidati u statusu za koji konkurišu, a lista se proširuje za taj broj kandidatima državljanima BiH.

Kada se na jedinstvenoj listi kandidata u predviđenoj kvoti upisa nađe određeni broj kandidata iz kategorije djece šehida i poginulih boraca, djece ratnih vojnih invalida, djece dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i djece bez oba roditelja, koje su fakulteti obavezni osloboditi plaćanja troškova školarine, fakultet ima pravo za broj kandidata koje oslobodi plaćanja školarine proširiti broj studenata koje upisuje u prvu godinu studija kandidatima koji ispunjavaju formalni uvjet za upis i to u statusu studenta koji plaća svoj studij.

Pod jednakim uvjetima iz ovih kriterija prednost imaju:

- a) djeca boraca-branitelja BiH,
- b) djeca ratnih vojnih invalida, djeca šehida i poginulih i nestalih boraca-branitelja i umrlih ratnih vojnih invalida,
- c) djeca organizatora otpora,
- d) djeca veterana-prvoboraca i
- e) djeca nosilaca najviših ratnih priznanja.

(čl. 1, 2, 5. i 24. Zakona o dopunskim pravima boraca-branitelja BiH (“Službene novine Kantona Sarajevo”, broj: 45/12- Prečišćeni tekst 26/14, 46/17, 18/19 i 18/21)

Invalidi sa utvrđenim stoprocentnim invaliditetom imaju pravo upisati se jedanput na određeni studijski program na Univerzitetu kao studenti budžetski finansiranih mjesta pod uvjetima:

- a) da su položili prijemni ispit ukoliko je isti predviđen,
- b) da su sposobni obavljati praktične zadatke u nastavi,
- c) da su stekli pravo upisa na odgovarajući ciklus studija fakulteta,
- d) da su dostavili dokaz nadležne institucije o statusu invalida i procentu invaliditeta.

Na fakultetima na kojima je ostalo upražnjenih mjesta u prvom prijavnom roku, kandidati se mogu prijaviti na drugom prijavnom roku. Pravo na polaganje prijemnog ispita u drugom upisnom roku imaju svi kandidati koji konkurišu prvi put za upis, kao i kandidati koji su konkurisali u prvom, roku a nisu se upisali, odnosno ispunili uvjete za upis.

Potreba dokumentacija potrebna za prijavu na Konkurs za upis u prvu godinu drugog ciklusa studija:

- Kandidati koji su završili prvi ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, prilikom registracije povezuju svoju prijavu sa podacima u eUNSA (ISSS) sistemu.
- Kandidati koji su prvi ciklus studija završili na drugom Univerzitetu dužni su skenirati i uploadovati sljedeće originalne dokumente:
 - diploma i dodatak diplomu (za studente koji su završili bolonjski studij) o prethodno završenom studiju u Bosni i Hercegovini odnosno priznata diploma za kandidate koji prethodni studij nisu završili u Bosni i Hercegovini (Napomena: studenti koji su završili prvi ciklus studija u BiH mogu do izdavanja diplome i dodatka diplomu priložiti uvjerenje o završenom studiju ukoliko se promocija i dodjela diplome vrši nakon završetka roka predviđenog za dostavljanje prijave za upis po ovom konkursu. Studenti koji su prethodno visokoškolsko obrazovanje stekli izvan BiH a čiji su dokumenti u postupku priznavanja mogu priložiti potvrdu kao dokaz da je priznavanje u toku),
 - izvod iz matične knjige rođenih,
 - uvjerenje o državljanstvu i
 - dokumente relevantne za utvrđivanje broja bodova po kriterijima, kao i dokumente relevantne za dokazivanje statusa pripadnosti kategoriji djece šehida i poginulih boraca, djece ratnih vojnih invalida, djece dobitnika ratnih priznanja i odlikovanja i djece bez oba roditelja.

Utvrđivanje jedinstvene rang liste svih prijavljenih kandidata na drugi ciklus studija vršit će se na osnovu:

- prosječne ocjene koju su kandidati ostvarili u toku prvog ciklusa studija odnosno nakon završetka studija po predbolonjskim nastavnim planovima i programima, s tim da visina prosječne ocjene ne može biti eliminatorna za prijavu na konkurs;
- vrednovanja rezultata prijemnog ispita ukoliko je isti predviđen;
- predmeta relevantnih za određeni studijski program;
- na osnovu dobijenih Univerzitetskih priznanja/nagrada;
- za upis na pojedine studijske programe mogu se utvrditi dodatni uslovi/kriteriji u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj 33/17, 35/20 i 40/20).
- Vrednovanje rezultata na osnovu uspjeha postignutog na prijemnom ispitu, kao i spisak predmeta značajnih za odgovarajući studijski program iz kojih se polaže prijemni ispit i način bodovanja po ovom osnovu, kao i posebne kriterije za upis, fakulteti će istaći na svojim oglasnim pločama/web stranicama, a isti će biti dostupni putem sistema eUNSA.

Kandidati koji, u skladu sa Konkursom, budu primljeni na odgovarajući studijski program, za upis u prvu godinu studija, pored već predatih dokumenata, podnose:

- Popunjen zahtjev za upis u kome je tačno naznačen studijski program na koji konkuriše, koji se printa iz informacionog sistema eUNSA;
- upisni, semestralni list i ŠV-obrazac;
- upisnicu – indeks;
- podatke o zdravstvenom stanju – ljekarsko uvjerenje (izdaje ga Zavod za zaštitu zdravlja studenata Univerziteta u Sarajevu);
- za studijske programe koji se izvode na engleskom jeziku-dokaz o poznavanju engleskog jezika.

Detaljnije informacije o mjestu i vremenu predaje originalnih dokumenata/ovjerene fotokopije dokumenata za upis, kao i druge relevantne informacije bit će objavljene na web stranicama/oglasnim pločama fakulteta.

Kvalifikacija koje student stiče po okončanju studijskog programa (uz direktno izraženu vezu s kvalifikacijskim okvirom)

Student nakon položenih svih ispita predviđenih Nastavnim planom i programom i odbranom Završnog rada drugog ciklusa stiče akademski naziv magistar/magistra turizma.

Studentima se dodjeljuje dokument koji pojašnjava stečenu kvalifikaciju, uključujući ostvarene ishode učenja, te kontekst, nivo, sadržaj i status studija koji su pohađali i uspješno završili. Nakon uspješne odbrane Završnog rada II ciklusa, izdaje se dokument Dodatak diplomi koji studenti dobijaju po okončanju studija II ciklusa Odsjeka za geografiju. Dodatak diplomi je razvijen po modelu European Commission, Council of Europe i UNESCO/CEPES. Dodatak diplomi sadrži informacije o nosiocu kvalifikacije, informacije o kvalifikaciji, informacije o stepenu kvalifikacije, informacije o sadržaju studija i postignutim rezultatima (spisak položenih predmeta sa ocjenama). Ako je student učestvovao u programu mobilnosti koji je odobren od Vijeća Prirodno-matematičkog fakulteta, ovaj dokument sadrži i spisak položenih predmeta tokom mobilnosti na instituciji domaćina u skladu sa važećim propisima. U dodatku diplomi nalaze se i podaci o Završnom radu II ciklusa, informacije o funkciji kvalifikacije, dodatne informacije, obrazovni ciljevi i ishodi studijskog programa.

Analiza mogućnosti zapošljavanja studenata po završetku studijskih programa koja uključuje mišljenje ili službeno objavljene dokumente organizacija vezanih za tržište rada o primjerenosti predviđenih kvalifikacija koje se stiču završetkom studija

Prema provedenoj komparativnoj analizi stanja oblasti turizma u Bosni i Hercegovini, Federaciji BiH i Kantonu Sarajevo, u strukturi ukupnog turističkog prometa u Bosni i Hercegovini i u Federaciji BiH, Kanton Sarajevo tokom cijelog poslijeratnog perioda ima signifikantno učešće.

Prosječni udio Kantona Sarajevo u periodu 2008. – 2022. u ukupnom broju ostvarenih turističkih dolazaka u Bosni i Hercegovini iznosi 35,8 %. dok sa aspekta ostvarenog broja noćenja iznosi 33,4 %. Još izraženije vrijednosti udjela u ukupnom turističkom prometu Kanton Sarajevo ima na nivou Federacije BiH, gdje je u kategoriji turističkih dolazaka ostvario udjel od 50 %, a u turističkim dolascima stranih turista čak 60,6 %. Dužina boravka turističkih posjetilaca u Kantonu Sarajevo gdje vrijedost ostvarene također iznosi oko 2,1 dan. Prema službeno objavljenim dokumentima turizam u FBiH direktno zapošljava 20.138 osoba i otvara približno 37.290 indirektnih i induciranih radnih mjesta, uključujući zapošljavanje u ugostiteljstvu, putovanjima i transportnim sistemima. Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku, u 2022. godini (Tržište rada: zaposlenost, plaće i troškovi rada), na Kanton Sarajevo otpada 34% od ukupnog broja broj zaposlenih u turizmu na nivou F BiH (izvor: Strategija razvoja turizma Federacije Bosne i Hercegovine 2022–2027.)

Shodno navedenom, u velikoj mjeri je porastao interes privatnog i javnog sektora za kvalificiranom radnom snagom, usljed enormnog porasta registrovanih privrednih subjekata koji participiraju u sektoru turističke djelatnosti. To se prije svega ogleda u porastu broja hotelskih i drugih vidova smještaja, broju registrovanih turističkih agencija i kompanija uz sveprisutnom trendu deficita kvalifikovane radne snage. Na osnovu dosadašnjih iskustava i permanentne komunikacije sa privrednim subjektima koji posluju u turističkom sektoru u Kantonu Sarajevo (i šire), su i vrlo izražni slijedeći trendovi:

- zahtjevi za preporuke od strane hotelijerskog sektora u cilju zapošljavanja svršenih studenata prema Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta;
- zahtjevi za preporuke od strane turističkih agencija u cilju zapošljavanja svršenih studenata prema Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta;
- angažovanje studenata tokom studija u različitim privrednim subjektima na različitim radnim zadacima i poslovima u turističkom (agencijsko-hotelijerskom) sektoru sezonskog karaktera;
- nulta stopa nezaposlenosti svršenih studenata na dosadašnjem smjeru Turizam i zaštita životne sredine na Odsjeku za geografiju i
- prisutan trend prelaska na režim Vanrednog studija na I i II ciklusu studija tokom školovanja usljed zapošljavanja u sektoru turizma.

Ovi trendovi ukazuju na izuzetnu potrebu za formiranje smjera Turizam u cilju zadovoljavanja sve većih potreba i potražnje kvalificirane radne snage u javnom i privatnom sektoru među ciljanim korisnicima (bazirane i na rezultatima istraživanja strukovnih ministarstava, turističkih zajednica, zavoda, turističkih agencija i kompanija iz turističkog sektora, hotelskog sektora i dr.), na sva tri ciklusa studija, kako bi se osigurala vertikalna prohodnost studenata.

Prema prethodnim informacijama magistri/magistre studijskog programa Turizam imaju prohodnu mogućnost zapošljavanja u:

- Javnim ustanovama (nadležna ministarstva, turističke zajednice, stručna tijela, visokoškolske i srednjoškolske ustanove, zavodi i dr.)
- Privatnom sektoru sa podsektorima:
 - Hotelijerstvo
 - Ugostiteljstvo
 - Turističke agencije
 - Putničke agencije i turoperatora
- Specijaliziranim međunarodnim agencijama:
 - USAID / Bosna i Hercegovina
 - UNDP / Bosna i Hercegovina

Prohodnost studija

Precizirano Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom UNSA, Pravilima studiranja za I i II ciklus studija, integralni, stručni i specijalistički studij – za upis na II ciklus studija mogu se prijaviti kandidati sa završenim odgovarajućim prvim ciklusom studija u Bosni i Hercegovini koji se vrednuje sa najmanje 240 (E)CTS studijskih bodova što u zbiru sa vrednovanjem II ciklusa iznosi najmanje 300 (E)CTS, zatim kandidati koji su završili studij po predbolonjskim nastavnim planovima i programima u Bosni i Hercegovini, kao i kandidati koji su prvi ciklus odnosno predbolonjski studij završili izvan Bosne i Hercegovine na akreditiranoj ustanovi, a za koje je nakon postupka priznavanja odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno adekvatno obrazovanje za nastavak školovanja.

Na Univerzitetu u Sarajevu - Prirodno-matematičkom fakultetu, na Odsjeku za geografiju formirana je Komisija za provođenje postupka akademskog priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija I i II ciklusa studija. Zadatak Komisije je utvrđivanja mogućnosti akademskog priznavanja inostranih visokoškolskih kvalifikacija I i II ciklusa studija u svrhu daljeg obrazovanja (upisa na II ili III ciklus studija - u zavisnosti koja se diploma priznaje) na studijske smjerove Odsjeka za geografiju.

Završetkom drugog ciklusa studija omogućen je nastavak obrazovanja na III ciklusu studija (doktorski studij). Kada je u pitanju vertikalna pokretljivost omogućava se studentima da nakon završenog drugog ciklusa studija nastave svoje školovanje na trećem ciklusu studija (min. 300 ECTS) drugih visokoškolskih institucija u Bosni i Hercegovini ili zemljama članicama EU. Pruža se mogućnost horizontalne pokretljivosti u međunarodnim okvirima unutar zemalja članica EU koji imaju komplementarne studijske programe, kao i unutar države Bosne i Hercegovine.

Skala bodovanja i ocjenjivanja

Skala bodovanja i ocjenjivanja je usklađena sa aktuelnim zakonskim propisima iz oblasti visokog obrazovanja i detaljnije precizirana Zakonom o visokom obrazovanju, ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/22), Član 97. (Ispiti), stav (4) - (7), Statutom Univerziteta u Sarajevu - Član 184. (Ocjena), stav (1) - (4) te Pravilima studiranja za prvi i drugi ciklus studija, integrisani, stručni i specijalistički studij na Univerzitetu u Sarajevu - sprovodi se od uspostave Bolonjskog procesa.

U svakom pojedinačnom silabusu predmeta je navedena skala bodovanja i ocjenjivanja u skladu sa ciljevima učenja i ishodima. Konačni uspjeh studenta, nakon svih predviđenih oblika provjere znanja definiranih predmetnim silabusom, vrednuje se prema slijedećem sistemom, koji je usporediv sa ETCS sistemom:

Ocjena	ECTS ocjena	Broj bodova	Opis ocjene
10	A	95 - 100	izvrstan (izuzetan uspjeh sa neznatnim greškama)
9	B	85 - 94	odličan (iznad prosjeka, sa ponekom greškom)
8	C	75 - 84	vrlo dobar (prosječan, sa primjetnim greškama)
7	D	65 - 74	dobar (općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima)
6	E	55 - 64	dovoljan (zadovoljava minimalne kriterije)
5	F, Fx	<55	nedovoljan (ne zadovoljava minimalne kriterije i potrebno je znatno više rada)

Osiguranje kvaliteta

Osiguranje kvaliteta na Univerzitetu u Sarajevu - Prirodno-matematičkom fakultetu uređeno je Pravilnikom o sistemu osiguranja kvaliteta Prirodno-matematičkog fakulteta i Pravilnikom o sistemu osiguranja i upravljanja kvalitetom Univerziteta u Sarajevu. Tijela Fakulteta odgovorna za uspostavu i provođenje sistema osiguranja kvaliteta su

- Vijeće Fakulteta,
- Prodekan za međunarodnu saradnju i osiguranje kvaliteta,
- Odbor za osiguranje kvaliteta.

Navedena tijela međusobno saraduju u provođenju postupaka osiguranja i unapređenja kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta. U pojedinim područjima osiguranja kvaliteta učestvuju i druga tijela Fakulteta u okviru svojih nadležnosti.

Sistemom osiguranja i unapređenja kvaliteta upravlja Vijeće Fakulteta koje u okviru svojih nadležnosti donosi:

- odluke o prihvaćanju strategije razvoja, pravilnika, priručnika i procedura za osiguranje i unapređenje kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta,
- odluke o prihvatanju periodičnih planova i izvještaja Odbora,
- odluke o prihvatanju izvještaja o provedenoj internoj evaluaciji pojedinih studijskih programa,
- kao i druge odluke, planove, preporuke koje se tiču unapređenja kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta.

Prodekan za međunarodnu saradnju i osiguranje kvaliteta koordinira poslovima iz domena osiguranja kvaliteta, priprema normativne akte kojim se regulira sistem osiguranja kvaliteta na Fakultetu i pokreće inicijative za unapređenje kvaliteta rada.

Odbor za osiguranje kvaliteta Fakulteta, kao savjetodavno tijelo je nadležno da:

- planira strategije razvoja i unapređivanja kvaliteta cjelokupne djelatnosti Fakulteta (definiranje standarda kvaliteta, predlaganje politike i procedura vezanih za sistem kvaliteta, utvrđivanje i razvijanje indikatora kvaliteta uz uvažavanje općeprihvaćenih standarda u visokom obrazovanju);
- predlaže izvještaje o internoj evaluaciji;
- predlaže opće akte i procedure u oblasti osiguranja kvaliteta (analize prolaznosti, vrednovanje nastavnih programa, evaluacija rada akademskog osoblja i drugih zaposlenika i sl.);
- organizira analize uspješnosti studiranja i identifikacije uzorka nekvalitetnog i neefikasnog procesa;
- priprema godišnji izvještaj u skladu sa datim nadležnostima;
- obavlja i druge poslove vezane za osiguranje kvaliteta na osnovu odluke organa Fakulteta.

Osiguranje kvaliteta studijskog programa Turizam provodiće prethodno navedena tijela odgovorna za uspostavu i provođenje sistema osiguranja kvaliteta a u skladu sa usvojenim dokumentima i procedurama osiguranja kvaliteta. Osiguranje kvaliteta studijskog programa bazirano je na evaluaciji rada nastavnika i saradnika kao i evaluaciji svakog pojedinačnog nastavnog predmeta, kroz studentsku anketu. Studentska anketa o sadržaju predmeta, opterećenju na predmetu, kvalitetu izvođenja nastave i organizaciji ispita provodi nakon svakog semestra. Rezultati studentske ankete se analiziraju za svaki nastavni predmet pojedinačno, te za zaduženog nastavnika i saradnika na predmetu. Rezultati ankete i evaluacijski izvještaj se dostavljaju nastavnicima i saradnicima za svaki predmet pojedinačno. Na osnovu dobivenih rezultata nastavnici i saradnici vrše potrebne korektivne radnje u cilju unapređenja nastavnog procesa.

OPIS STUDIJSKOG PROGRAMA

Ishodi učenja na nivou studijskoga programa definiranim u skladu sa zahtjevima strukovnih udruženja i tržišta rada, nastavkom školovanja, općim društvenim potrebama i standardima kvalifikacijskog okvira

Ishodi učenja na nivou studijskoga programa definirani su u skladu sa zahtjevima strukovnih udruženja i tržišta rada, nastavkom školovanja, općim društvenim potrebama i standardima kvalifikacijskog okvira.

Magistar/magistra turizma će nakon završetka II ciklusa studija biti osposobljen za:

Znanje:

- Daje argumente i diskutuje u raspravi sa drugim menadžerima u turizmu i ugostiteljstvu;
- Tumači kulturološke i sociološke pretpostavke uspješnog organizovanja turističke ponude;
- Tumači procesne funkcije u hotelijerstvu – korporaciji, kao i procesne funkcije hotela kao tržišnog objekta;
- Tumači procesne funkcije u gastronomiji i restoraterstvu kao dijelu ugostiteljske ponude, normative, standarde i zakonsku regulativu, kao i kategorizacije objekata u turizmu;
- Tumači znanja o menadžmentu posebnih programa u turizmu, u cilju osiguranja savremenih sadržaja, kvalitetne i pravilne prehrane, kulturnih i drugih sadržaja prilagođenih zahtjevima tog segmenta tržišta, kao i o oblikovanju posebnih sadržaja u turističkoj ponudi s ciljem poboljšanja i povećanja ekonomske i poslovne efikasnosti poslovnih sistema.

Vještine:

- Demonstrira vještine pisanja i izvještavanja (govorne vještine i vještine slušanja);
- Priprema i predstavlja javno saopštenje o rezultatima i stručnim znanjima na domaćem ili međunarodnom stručnom skupu;
- Analizira i vrednuje nova i specijalizirana znanja, metode, alate i instrumente u području menadžmenta u turističkim i ugostiteljskim subjektima i objektima;
- Prikuplja i analizira informacije (pretražuje baze podataka i literaturu);
- Prezentira i obrazlaže ciljeve i zadatke timovima koje će voditi, kao i široj javnosti;
- Vlada metodama, tehnikama, postupcima i organizovanjem cjelokupnog procesa istraživanja svih segmenata turističkog tržišta.

Kompetencije:

- Osmišljava i vodi programe i projekte, blagovremeno otkriva potencijalna menadžerska pitanja i vodi menadžerske timove;
- Preuzima etičku i društvenu odgovornost za uspješnost istraživanja te moguće posljedice utjecaja na širu zajednicu;
- Samostalno i veoma odgovorno upravlja i rukovodi preduzećima, djelovima preduzeća i ostalim privrednim subjektima u turizmu, ugostiteljstvu, na poslovima organizacije događaja i u ostalim komplementarnim djelatnostima.

Popis obaveznih i izbornih predmeta s brojem ECTS bodova i brojem kontakt sati nastave potrebnim za njihovu izvedbu

Nastavni plan i program na drugom ciklusu studija Turizam sastoji se od četiri (4) obavezna predmeta i jedan (1) izborni predmet, ukupno (pet) predmeta (30 ECTS) i izrade i odbrane završnog rada drugog ciklusa (30 ECTS). Sve predviđene obaveze raspoređene su u dva semestra i ukupno nose 60 ECTS kredita.

SMJER: TURIZAM				
/DRUGI CIKLUS STUDIJA - NPP 4+1/				
PRVA GODINA	PRVI SEMESTAR			
NASTAVNI PREDMETI	Struktura nastave (sedmično)		Broj ECTS	Broj kontakt sati i ukupno opterećenje studenta
	Predavanja	Vježbe		
Metodologija identifikacije i valorizacije geografskih faktora u razvoju turizma	2	2	6	30P+ 30V (150)
Preduzetništvo u turizmu	2	2	6	30P+ 30V (150)
Upravljanje rizikom u turističkim destinacijama	2	2	6	30P+ 30V (150)
Digitalni marketing i novi mediji u turizmu	2	2	6	30P+ 30V (150)
Ukupno prvi semestar-obavezni predmeti	8	8	24	120P+ 120V (600)
Koncepcija održivog razvoja u turizmu	2	2	6	30P+ 30V (150)
Urbani i ruralni turizam	2	2	6	30P+ 30V (150)
Religijski turizam	2	2	6	30P+ 30V (150)
Prostorna analiza banjskog i zdravstvenog turizma	2	2	6	30P+ 30V (150)
Ukupno prvi semestar-izborni predmeti	2	2	6	30P+ 30V (150)
UKUPNO obavezni + izborni predmeti:	10	10	30	150P+ 150V (750)
	DRUGI SEMESTAR			
Završni rad II ciklusa	-	30	30	(750)
Ukupno drugi semestar-obavezni predmeti	-	30	30	(750)
UKUPNO obavezni + izborni predmeti:	-	30	30	(750)

Logička matrica ishoda učenja

Na studijskom programu Turizam definisano je šest osnovnih ishoda:

1. rukovođenje i/ili samostalni rad u timovima u različitim fazama pripreme, izrade i revizije planova razvoja turističkih destinacija,

2. rukovođenje i/ili samostalni rad u timovima u svim aktivnostima na kreiranju turističkih proizvoda date turističke regije ili turističkog područja,
3. samostalni istraživački rad u organizaciji svih faza i vrsta turističkih putovanja u Bosni i Hercegovini i inozemstvu sa akcentom na prezentaciji turističkih resursa,
4. samostalan rad u organizaciji i rukovođenju u hotelima, turističkim agencijama, turističkim zajednicama i tour-operatorima,
5. samostalan rad u razvijanju marketing strategija turističkih destinacija u Bosni i Hercegovini i široj regiji,
6. samostalan rad u identifikaciji i razvijanju selektivnih oblika turizma u Bosni i Hercegovini i široj regiji.

R.B.	GODINA/SEMESTAR	PREDMET	Cilj 1	Cilj 2	Cilj 3	Cilj 4	Cilj 5	Cilj 6
1	I/ZIMSKI	Metodologija identifikacije i valorizacije geografskih faktora u razvoju turizma	x	x	x			
2	I/ZIMSKI	Preduzetništvo u turizmu	x	x	x	x	x	
3	I/ZIMSKI	Upravljanje rizikom u turističkim destinacijama	x	x				x
4	I/ZIMSKI	Digitalni marketing i novi mediji u turizmu		x	x	x	x	
5	I/ZIMSKI	Koncepcija održivog razvoja u turizmu	x			x		x
6	I/ZIMSKI	Urbani i ruralni turizam	x	x				x
7	I/ZIMSKI	Religijski turizam	x	x				x
8	I/ZIMSKI	Prostorna analiza banjskog i zdravstvenog turizma	x	x				x
9	I/LJETNI	Završni rad II ciklusa	x	x	x	x	x	x

Informacija o strukturi studija i uvjetima upisa u sljedeći semestar

Struktura studija je u skladu sa zakonskim dokumentima Precizirano Zakonom o visokom obrazovanju, ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 36/22), Statutom UNSA, Pravilima studiranja za I, II ciklus studija, integrirani, stručni i specijalistički studija na Univerzitetu u Sarajevu – Član 18. (obim i struktura studija i studijskog programa) i Članom 19. (Studijski program).

Popis ili uslovi izbora predmeta koje student može izabrati s drugih studijskih programa

Ne postoji model ili uslovi izbora predmeta van odsjeka za geografiju i smjera Turizam.

Način dokumentiranja 30 ECTS studijskih bodova praktične nastave

U okviru studijskog programa Turizam u okviru određenih predmeta predviđena je posjeta određenim turističkim preduzećima. Također znanja stečena na osnovu predavanja stručnjaka iz prakse i posjeta raznim preduzećima će biti uključene u bodovnu strukturu nastavnog predmeta i provjeravana kroz obaveze definisane silabusima određenih nastavnih predmeta.

Praktična nastava se u sklopu studijskog programa Turizam izvodi u sklopu većeg broja nastavnih predmeta, od kojih su posebno potencirani praktični rad i sticanje poslovnih znanja i vještina:

1. Preduzetništvo u turizmu
2. Digitalni marketing i novi mediji u turizmu
3. Metodologija identifikacije i valorizacije geografskih faktora za razvoj turizma

Svaki od nastavnih predmeta koji u silabusu i modulu predviđa praktični dio nastave, dokumentuje se u formi evidencijskog obrasca prisustva nastavi, koju vodi predmetni nastavnik. Evidencije u realizaciji i prisustvu praktičnoj nastavi se arhiviraju i ovjeravaju od strane Šefa Odsjeka za geografiju.

Informacije o načinu završetka studija

Drugi ciklus studija Turizam se završava polaganjem svih ispita predviđenih nastavnim planom i programom, te izradom i odbranom završnog rada II ciklusa studija. Student okončava studij odbranom završnog rada II ciklusa. Preduslov za odbranu završnog rada su položeni ispiti tokom prve godine u prvom semestru / 5 predmeta, minimalno 30 ECTS/. Student završava drugi ciklus studija (60 ECTS) od kojih je 30 ECTS bodova prikupljeno izradom i odbranom završnog rada II ciklusa. Na ovaj način student dobija zvanje magistra/magistre turizma.

OPIS SVAKOGA PREDMETA NA STUDIJU

Podaci o predmetu (naziv predmeta, nivo, ECTS, broj sati, status predmeta, godina studija, semestar, preduslovni predmeti ukoliko postoje, opis i ciljevi predmeta, očekivani ishodi učenja (znanje, vještine, kompetencije), tematske jedinice koje će se izučavati, metode izvođenja nastave, metode provjere znanja, literature (obavezna i dopunska)

Opis svih predmeta sa navedenim sadržajem u obrascima SP2, koji su priloženi u nastavku:

I godina, I semester

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>		<p>Obrazac SP2</p> <hr/> <p>Stranica 1 od 4</p>	
Šifra predmeta: T-569-3	Naziv predmeta: Metodologija identifikacije i valorizacije geografskih faktora u razvoju turizma		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I (prvi)	Broj ECTS kredita: 6
Status: Obavezni predmet		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	/		
Ciljevi predmeta:	<p>Upoznavanje studenata sa metodologijom za identifikaciju i valorizaciju prirodnogeografskih turističkih resursa i faktora na odabranim primjerima u Bosni i Hercegovini.</p> <p>Osposobljavanje studenata sa naučnim metodama u izučavanju utjecaja prirodnogeografskih potencijala za razvoj turizma.</p> <p>Sticanje znanja i vještina za proces identifikacije, vrednovanja i rangiranja društveno- geografskih faktora za razvoj turizma te upoznavanje sa metodama valorizacije u turizmu. Osposobiti i pripremiti studenta za analizu i primjenu znanja pri valorizaciji antropogenih turističkih potencijala, odabir, korištenje i primjenu adekvatne metodologije za afirmaciju antropogenih vrijednosti konkretne destinaciji.</p>		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Predmet, ciljevi, zadaci i opće metode identifikacije i valorizacije prirodno-geografskih faktora razvoja turizma. 2. Posebne metode za identifikaciju i valorizaciju komponentnih prirodnogeografskih faktora za razvoj turizma. 4. Metode turističke valorizacije resursa i pojedinačnih elemenata iz oblasti prirodno-geografske sredine. 5. Posebne metode turističke valorizacije prirodnogeografskih teritorijalnih kompleksa prema vrstama turizma; 6. Identifikacija i valorizacija geoloških, geomorfoloških, hidroloških i klimatoloških faktora i resursa u razvoju turizma. 		

	<p>7. Biodiverzitet i geodiverzitet – pojam, shvaćanja i značaj u turizmu 8. Prvi test 9. Predmet, ciljevi i zadaci metodologije identifikacije i valorizacije društveno-geografskih faktora za razvoj turizma 10. Metodologija identifikacije, vrednovanja i rangiranja antropogenih turističkih motiva za razvoj turizma 11. Sastav indeksa konkurentnosti putovanja i turizma 12. Indikatori za mjerenje konkurentnosti u turizmu 13. Uloga kulturnog nasljeđa/baštine u turizmu 14. Model valorizacije Hilary du Cros i kulturno nasljeđe/baština 15. Seminarski radovi studenata</p>
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sticanje spoznaja o općim i posebnim metodama identifikacije i valorizacije prirodno-geografskih faktora i resursa za razvoj turizma; • Sticanje spoznaja o valorizaciji komponentnih prirodnogeografskih resursa za razvoj turizma. • definiše i objašnjava antropogene turističke potencijale i prostorne jedinice • identificira društveno-geografske faktore i antropogene vrijednosti za razvoj turizma • tumači adekvatne metode valorizacije antropogenih turističkih motiva <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Korištenje adekvatnih geoinformatičkih softvera za virtualno modeliranje prirodnogeografskih resursa u oblasti turizma. • razlikuje i komparira turistički značaj motiva obzirom na njihove attribute • procjenjuje i rangira turističke sadržaje imajući u vidu komplementarnost turističke ponude • upotrebljava adekvatnu metodologiju za afirmaciju antropogenih vrijednosti konkretne destinacije • prezentira povoljnost turističke destinacije i primjenjuje metode turističke valorizacije <p>Kompetencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samostalni rad na sadržajnom struktuiranju i izradi tematskih poglavlja u turističkim planovima i strategijama razvoja turizma; • Samostalni rad u sadržajnom struktuiranju i organizaciji turističke ponude prema vrstama turizma i u skladu sa zahtjevima savremenih turističkih tržišta. • koristi se naučnom metodologijom u valorizaciji i

	<p>preporučuje adekvatne oblike upravljanja turističkim potencijalima za turistički razvoj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • procjenjuje osobnosti turističkih destinacija • provjerava i vrednuje uticaj društveno-geografskih faktora i antropogenih vrijednosti za razvoj turizma 																					
Metode izvođenja nastave:	Multimedijalno izlaganje i razgovor (predavanje); istraživački samostalni rad studenata i zajednička analiza (vježbe).																					
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹:	<p>Provjera znanja - kriterij:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pismeni rad : max 40 – min 22 bodova - Angažman na nastavi: max 5 – min 3 boda - Seminarski rad: max 10 – min 5 bodova - Završni ispit: max 40 – min 22 boda <p>Ukupno 100 bodova, uslov za prolaz: 55 bodova</p> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocjena</th> <th>E CTS ocjena</th> <th>Broj bodova</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10</td> <td>(A) izvrstan</td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>(B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>(C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>(D) dobar</td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>(E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>(F,FX) nedovoljan</td> <td><55</td> </tr> </tbody> </table>	Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova	10	(A) izvrstan	95 - 100	9	(B) odličan	85 - 94	8	(C) vrlo dobar	75 - 84	7	(D) dobar	65 - 74	6	(E) dovoljan	55 - 64	5	(F,FX) nedovoljan	<55
Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova																				
10	(A) izvrstan	95 - 100																				
9	(B) odličan	85 - 94																				
8	(C) vrlo dobar	75 - 84																				
7	(D) dobar	65 - 74																				
6	(E) dovoljan	55 - 64																				
5	(F,FX) nedovoljan	<55																				
Literatura²:	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A Pobric, S Sljivo, N Mulaosmanovic, Touristic valorization of cultural and historical heritage of the central core of Sarajevo based on Hilary du Cros method, Journal of Geography, Politics and Society 9 (3), 33-41 Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo-PMF,Novi Sad 2. Drešković, N., Pabrić, A., Đug, S. (2015): Turizam i potencijali – planinska područja Bjelašnica, Treskavica, Visočica, Prirodno matematički fakultet – Univerzitet u Sarajevu, Sarajevo turizam, 3. Drešković, N., Mirić, R. i dr. (2015): Prirodno naslijeđe Kantona Sarajevo. Naučna monografija. Izdavač: Geografsko društvo u Federaciji Bosne i Hercegovine - Posebna izdanja. 																					

¹ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st. 6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

² Senat visokoškolske ustanove kao ustanove, odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove, kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literature, na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st. 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

Sarajevo.

4. Dowling, R.K., Newsome D (2006) (eds): Geotourism: sustainability, impacts and management. Elsevier, Oxford
5. Musa, S., Misilo, M. (2016): Metodologija identifikacije geodiverziteta u BiH, Četvrti kongres geografa u FBiH, Sarajevo.
6. Du Cros, H. (2000): Planning for Sustainable Cultural Heritage Tourism in Hong Kong, Final Report to the Lord Wilson Heritage Trust Council, SAR
7. Alain Dupeyras, Neil MacCallum, (2013) Indicators for Measuring Competitiveness in Tourism, A Guidance Document", *OECD Tourism Papers*, 2013/02 Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k47t9q2t923-en>
8. Ž Bjeljac, A Terzić, N Ćurčić, Turizmološka valorizacija nematerijalne kulturne baštine Srbije po Hilari du Kros metodi, *Etnoantropološki problemi* 9 (1), 195-217
- Management, The Haworth Hospitality Press, New York, 2002.
9. Tatjana GREDIČAK, Kulturna baština u funkciji turizma, *Acta Turistica Nova*, 2, Zagreb 2008, 196-218.
10. World Bank, World Development Report 191, 198/9, Washington (<http://reports.weforum.org/travel-and-tourismcompetitiveness-reportppendix-a-composition-of-the-traveltourism-competitiveness-index>)
11. Nezirović, S. (2018): Turistički resursi regije Sjeveroistočna Bosna, Prirodno-matematički fakultet – Univerzitet u Sarajevu,

Dopunska:

1. Bob MCKERCHER, Hilary DU CROS, Cultural Tourism; The Partnership Between Tourism and Cultural Heritage
2. Nezirović, S. (2015): Regional aspect of the potential in Drina river valley, The eleventh Regional Conference EnE15 – Environment of Europe, Belgrade
3. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i saradnici (2011): Turizam – Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb
4. Werner KREISEL, Geography of Leisure and Tourism Research in the German-speaking World: Three Pillars to Progress, *Tourism Geographies* 6 (2), 2004, 163-185.
5. Dallen J. TIMOTHY, Cultural Heritage and Tourism, Channel View Publications, Bristol, 2011.

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>		<p>Obrazac SP2</p> <hr/> <p>Stranica 1 od 3</p>	
Šifra predmeta: T-561-3	Naziv predmeta: Preduzetništvo u turizmu		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6
Status: Obavezni predmet		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	/		
Ciljevi predmeta:	Cilj predmeta Preduzetništvo u turizmu je upoznavanje studenata sa konceptom stvaranja i razvijanja ideja. Cilj je da studenti shvate značaj preduzetništva u svim oblicima organizacije i društva i da razumiju preduzetništvo kao način ponašanja i djelovanja. Studenti stiču mogućnost da nauče osnovne principe savremenog preduzetništva u ekonomskoj teoriji i praksi, kao i da steknu osnovne vještine i kompetencije kreativnog razmišljanja, proaktivnosti, prihvatanja rizika, planiranja i traženja prilika, timskog rada i pretvaranja prilika i ideja u izvodljive preduzetničke poduhvate.		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Karakteristike preduzetništva, Preduzetništvo kao način razmišljanja; 2. Preduzetnička kultura; 3. Preduzetnički mali biznis; 4. Izvori finansiranja; 5. Izvori rizičnog kapitala u preduzetništvu; 6. Inovacija i preduzetništvo; 7. Rad na projektu; 8. Informacione i komunikacione tehnologije, e-poslovanje i preduzetništvo; 9. Preduzetničke i rastuće firme i međunarodno preduzetništvo; 10. Porodični biznis i socijalno preduzetništvo; 11. Poslovne ideje i njihova generacija; 12. Organizacioni oblici i nosioci preduzetništva u turizmu; 13. Upravljanje ljudskim potencijalima u turizmu; 14. Moral kao osnova poslovanja i uspjeha; Potrebe i motivacija; 		

	15. Priprema za pokretanje biznisa: istraživanje, definisanje i sprovođenje biznis planova.																					
Ishodi učenja:	<p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student opisuje i kritički analizira koncept preduzetništva; • student ima sposobnost primjene znanja u praksi i adaptiranja na nove situacije; <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student razvija sposobnost analize i kritičke procjene ideja i koncepta preduzetništva u turističkoj privredi; • student shvata značaj preduzetništva, preduzetničkog procesa i različitih formi preduzetničkih aktivnosti u turističkoj privredi; • student primjenjuje moralna načela kao osnovu za razvoj biznisa; <p>Kompetencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student identifikuje i realizuje ključne korake u biznis planiranju; • student identifikuje i generiše biznis ideje; • student razvija menadžerske sposobnosti za donošenje strategijskih odluka vezanih za upravljanje turističkim preduzećima u savremenim uslovima poslovanja; • student razvija sposobnost za efikasno i efektivno obavljanje funkcionalnih i menadžerskih zadataka u turističkim preduzećima. 																					
Metode izvođenja nastave:	Multimedijalno izlaganje i razgovor (predavanje); istraživački samostalni rad studenata i zajednička analiza (vježbe).																					
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene³:	<p>Provjera znanja – kriterij: Prisustvo predavanjima i vježbama: max 5 – min 3 boda Aktivnost na nastavi: max 5 – min 2 boda Studentski projekat: max 50 – min 28 bodova Završni ispit na kraju semestra: max 40 – min 22 boda Ukupno 100 bodova, uslov za prolaz: 55 bodova</p> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocjena</th> <th>E CTS ocjena</th> <th>Broj bodova</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10</td> <td>(A) izvrstan</td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>(B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>(C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>(D) dobar</td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>(E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>(F,FX) nedovoljan</td> <td><55</td> </tr> </tbody> </table>	Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova	10	(A) izvrstan	95 - 100	9	(B) odličan	85 - 94	8	(C) vrlo dobar	75 - 84	7	(D) dobar	65 - 74	6	(E) dovoljan	55 - 64	5	(F,FX) nedovoljan	<55
Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova																				
10	(A) izvrstan	95 - 100																				
9	(B) odličan	85 - 94																				
8	(C) vrlo dobar	75 - 84																				
7	(D) dobar	65 - 74																				
6	(E) dovoljan	55 - 64																				
5	(F,FX) nedovoljan	<55																				
Literatura⁴:	Obavezna:																					

³Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

⁴Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

1. Deakins, D.; Freel, M. (2012). Preduzetništvo i male firme. Beograd: Data Status d.o.o.
2. Spremo, T. (2019). Preduzetništvo i upravljanje malim biznisom. Beograd : Svet knjige.
3. Vitić – Četković, A.; Ivanović, N. (2014). Priručnik za preduzetništvo u turizmu. Turistička organizacija opštine Bar.

Dopunska:

1. Bartoluci, M. Upravljanje razvojem turizma i poduzetništva: turistička politika, razvoj i poduzetništvo u turizmu. Zagreb: Školska knjiga.
2. Materijali koji će biti dostavljeni studentima.

 		Obrazac SP2
UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET		Stranica 1 od 3
OPIS PREDMETA		
Šifra predmeta: T-505-3	Naziv predmeta: Upravljanje rizikom u turističkim destinacijama	
Ciklus:II	Godina: I	Semestar:I
		Broj ECTS kredita:6
Status:	Ukupan broj sati:60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada	
Preduslov za upis:	/	
Ciljevi predmeta:	Osposobljavanje studenata za samostalnu analizu i upravljanje rizikom u turističkim destinacijama.	
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Turistička destinacija – pojam, koncept, elementi i tipovi 2. Osnovne karakteristike turističkih destinacija 3. Dinamički činioci razvoja turističkih destinacija 4. Konceptualni modeli razvoja turističke destinacije; Životni ciklus turističke destinacije 5. Stvaranje imidža turističke destinacije 6. Krizni menadžment turističke destinacije 7. Prvi test 8. Sigurnosna politika države 9. Informativna i javna sigurnost; 10. Obavještajno-kriminalistička analitika; 11. Izvori sigurnosnih saznanja; 12. Osnove sigurnosnog menadžmenta 13. Sigurnosne prijetnje i rizici u vezi s turizmom (biološka kontaminacija, otmice, atentati i druga ubistva, ilegalna trgovina ljudima i ilegalne migracije, ilegalna trgovina ljudskim organima, terorizam, narkokriminalitet, mikro-kriminal, informatički kriminal, pedofilija) 14. Prirodne i vještački izazvane elementarne nepogode 15. Analiza i prezentacija seminarskih radova 	
Ishodi učenja:	Znanje: student usvaja znanja o elementima i tipovima turističke destinacije; Vještine: student procjenjuje uticaj pojedinih kriza na sigurnost i imidž turističke	

	<p>destinacije u svijetu;</p> <p>Kompetencije: student samostalno procjenjuje posljedice sigurnosnih prijetnji i rizika u turističkim destinacijama;</p>																					
Metode izvođenja nastave:	Multimedijalno izlaganje i razgovor (predavanje); istraživački samostalni rad studenata kroz izradu zadataka i zajednička analiza (vježbe).																					
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene⁵:	<p>Provjera znanja – kriterij: Prisustvo predavanjima i vježbama: max 5 – min 3 boda Aktivnost na nastavi: max 5 – min 3 boda Pisani rad (zadaci): max 10 – min 6 bodova Parcijalni test tokom semestra: max 40 – min 22 boda Završni ispit na kraju semestra: max 40 – min 21 boda Ukupno 100 bodova, uslov za prolaz: 55 bodova</p> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocjena</th> <th>ECTS ocjena</th> <th>Broj bodova</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10 (A) izvrstan</td> <td></td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9 (B) odličan</td> <td></td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8 (C) vrlo dobar</td> <td></td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7 (D) dobar</td> <td></td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6 (E) dovoljan</td> <td></td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5 (F,FX) nedovoljan</td> <td></td> <td><55</td> </tr> </tbody> </table>	Ocjena	ECTS ocjena	Broj bodova	10 (A) izvrstan		95 - 100	9 (B) odličan		85 - 94	8 (C) vrlo dobar		75 - 84	7 (D) dobar		65 - 74	6 (E) dovoljan		55 - 64	5 (F,FX) nedovoljan		<55
Ocjena	ECTS ocjena	Broj bodova																				
10 (A) izvrstan		95 - 100																				
9 (B) odličan		85 - 94																				
8 (C) vrlo dobar		75 - 84																				
7 (D) dobar		65 - 74																				
6 (E) dovoljan		55 - 64																				
5 (F,FX) nedovoljan		<55																				
Literatura⁶:	<p>Obavezna: Popesku, J. (2016). <i>Menadžment turističke destinacije</i>. Beograd: Univerzitet Singidunum Abazović, M. (2010). <i>Ogledi osigurnosti</i>. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Abazović, M. (2002). <i>Državna bezbjednost – uvod i temeljni pojmovi</i>. Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Collins, A. (2010). <i>Savremene sigurnosne studije</i>. Zagreb: Politička kultura.</p> <p>Dopunska: Blake, A., Thea Sinclair, M. (2003). TOURISM CRISIS MANAGEMENT US: Response to September 11. <i>Annals of Tourism Research</i>, vol. 30, no. 4, 813–832. Faulkner, B. (2001). Towards a framework for tourism disaster management. <i>Tourism Management</i>, vol. 22. no. 2, 135-147 Ritchie, B. W. (2004). Chaos, crises and disasters: a strategic approach to</p>																					

⁵Strukturabodovaibodovnikriterijzasvakinastavni predmetutvrđujevijeceorganizacionejediniceprijepocetkastudijskegodine u kojoj se izvodinastavaiznastavnog predmeta u skladusačlanom 64. st.6 Zakona o visokomobrazovanjuKantona Sarajevo

⁶Senatvisokoškolskeustanovekaoustanoveodnosnovijece organizacionejedinicevisokoškolskeustanovekaojavne ustanove, utvrđujeobavezneipreporučeneudžbenikei priručnike, kaoidrugupreporucenuliteraturunaosnovukoje se pripremaipolažeispitposebnomodlukomkoju obaveznoobjavljujenasvojoj internet straniciprijepocetka studijskegodine u skladusačlanom 56. st 3. Zakona o visokomobrazovanjuKantona Sarajevo

	crisis management in the tourism industry. <i>Tourism Management</i> , vol. 25., str. 669–683
--	---

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>	<p>Obrazac SP2</p> <hr/> <p>Stranica 1 od 3</p>
---	---

Šifra predmeta: T-562-3	Naziv predmeta: Digitalni marketing i novi mediji u turizmu		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6
Status: Obavezni predmet		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	/		
Ciljevi predmeta:	Sticanje znanja o specifičnostima upravljanja marketinškim aktivnostima u digitalnom okruženju. Upoznavanje analitičkih i komunikacionih mogućnosti koje pružaju informacione tehnologije u postupku kreiranja marketinških strategija u turizmu.		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnove digitalnog marketinga - internetski marketing, marketing na bazi podataka i direktni marketing 2. Definisane i specifičnosti informacionog sistema u digitalnom marketingu 3. Internetska primarna istraživanja 4. Obilježja marketing miksa u digitalnom okruženju 5. Strateško planiranje u digitalnom marketingu 6. Identifikacija tržišnih segmenata i izbor ciljnih tržišta na internetu 7. Trendovi u digitalnoj marketinškoj komunikaciji 8. Upravljanje digitalnim komunikacijama - marketing na društvenim mrežama 9. Provjera znanja 10. Mobilni i e-mail marketing 11. Marketing sadržaja-kreiranje i upravljanje sadržajem 12. Karakteristike digitalnog marketinga u turizmu i hotelijerstvu 13. Amadeus i Pegasus Solutions 14. Primjeri uspješnog e-marketinga u turizmu i hotelijerstvu 15. Kreiranje marketing plana za digitalno okruženje 		
Ishodi učenja:	<ul style="list-style-type: none"> • Znanje: definiše osnovne pojmove u oblasti digitalnog 		

	<p>marketinga i e-poslovanja;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vještine: student analizira marketinški značaj komunikacijskih alata u digitalnom okruženju; student povezuje modele i vrste digitalnog oglašavanja; • Kompetencije: student primjenjuje formate alate digitalnog oglašavanja i kreira digitalnu marketing strategiju. 																																										
Metode izvođenja nastave:	Multimedijalno izlaganje i razgovor (predavanje); istraživački samostalni rad studenata i zajednička analiza (vježbe).																																										
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene⁷:	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th><i>Max. bodova</i></th> <th><i>Uslov</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pohađanje nastave</td> <td>5</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Angažman na nastavi</td> <td>5</td> <td>3</td> </tr> <tr> <td>Prva provjera znanja</td> <td>30</td> <td>16</td> </tr> <tr> <td>Seminarski rad</td> <td>20</td> <td>11</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit</td> <td>40</td> <td>22</td> </tr> <tr> <td>UKUPNO</td> <td>100</td> <td>55</td> </tr> </tbody> </table> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th><i>Ocjena</i></th> <th><i>ECTS ocjena</i></th> <th><i>Broj bodova</i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10</td> <td>(A) izvrstan</td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>(B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>(C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>(D) dobar</td> <td>66 - 74</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>(E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>(F, FX) nedovoljan</td> <td>< 55</td> </tr> </tbody> </table>		<i>Max. bodova</i>	<i>Uslov</i>	Pohađanje nastave	5	3	Angažman na nastavi	5	3	Prva provjera znanja	30	16	Seminarski rad	20	11	Završni ispit	40	22	UKUPNO	100	55	<i>Ocjena</i>	<i>ECTS ocjena</i>	<i>Broj bodova</i>	10	(A) izvrstan	95 - 100	9	(B) odličan	85 - 94	8	(C) vrlo dobar	75 - 84	7	(D) dobar	66 - 74	6	(E) dovoljan	55 - 64	5	(F, FX) nedovoljan	< 55
	<i>Max. bodova</i>	<i>Uslov</i>																																									
Pohađanje nastave	5	3																																									
Angažman na nastavi	5	3																																									
Prva provjera znanja	30	16																																									
Seminarski rad	20	11																																									
Završni ispit	40	22																																									
UKUPNO	100	55																																									
<i>Ocjena</i>	<i>ECTS ocjena</i>	<i>Broj bodova</i>																																									
10	(A) izvrstan	95 - 100																																									
9	(B) odličan	85 - 94																																									
8	(C) vrlo dobar	75 - 84																																									
7	(D) dobar	66 - 74																																									
6	(E) dovoljan	55 - 64																																									
5	(F, FX) nedovoljan	< 55																																									
Literatura⁸:	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Dave Chaffey, Fiona Ellis Chadwick.(2019) Digital marketing - strategy, implementation and practice, Pearson. 2. Ružić,D., Biloš,A., Turkalj,D. (2015) E-marketing. Osijek.Ekonomski fakultet. <p>Dopunska:</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Kothler,P., Keller,K.L.(2017)Marketing Menadžment. Beograd. Datat Status. 4. Li, C., Bernoff,J.,(2008).Veliki val-kako pobjediti u svijetu novih društvenih tehnologija. Harvard Business Press. 																																										

⁷ Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st. 6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

⁸ Senat visokoškolske ustanove kao ustanove, odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove, kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literature, na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st. 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo.

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>			<p>Obrazac SP2</p> <hr/> <p>Stranica 1 od 3</p>
Šifra predmeta: T-502-3	Naziv predmeta: Konceptija održivog razvoja u turizmu		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6
Status: Izborni predmet		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	/		
Ciljevi predmeta:	Cilj ovog modula je obrazovanje za novi vid turizma, baziran na zdravom rezonovanju i odgovornom korištenju ekoloških resursa i kulturnih atrakcija na svakoj destinaciji. Riječ je upravo o održivom turizmu, turizmu koji je u potpunosti prihvatio koncept održivog razvoja i integrisao ga u sve svoje vidove.		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Održivi razvoj – pojam i karakteristike, 2. Pristupi, načela i politika održivog razvoja u turizmu. 3. Faktori razvoja u prostornom planiranju turizma. 4. Razvojno prostorno planiranje u turizmu. 5. Strategijsko upravljanje turističkom destinacijom. 6. Monitoring održivog turizma. Indikatori održivog razvoja u turizmu. 7. Izvori i metode prikupljanja podataka u istraživanju turističkih tržišta. 8. Test. 9. Organizacijska struktura turizma. 10. Turistička politika u organizacijskom sistemu turizma. 11. Institucionalizacija održivog razvoja turizma. 12. Sistemi i instrumenti upravljanja okolišem. 13. Sistem upravljanja okolišem u turizmu (EMS). 14. Evropski sistem pokazatelja za turizam. 15. Održivo planiranje i razvoj turizma u Bosni i Hercegovini. 		
Ishodi	Znanje:		

učenja:	<ul style="list-style-type: none"> • studenti stiču osnovna znanja i razumijevanja o novom vidu turizma, koji se bazira na zdravom rezonovanju i odgovornom korištenju ekoloških resursa i kulturnih atrakcija na svakoj destinaciji; • studenti stiču osnovna znanja o različitim pristupima u održivom turizmu, indikatorima održivog razvoja, kontroli kvaliteta u održivom razvoju turizma kao i sistemima upravljanja okolišem u turizmu. • Vještine: • student je osposobljen da samostalno učestvuje u turističkom planiranju, razvoju turističkih destinacija i primjeni održivog turizma. • Kompetencije: • studenti mogu samostalno primjenjivati stečena znanja iz oblasti održivog razvoja u turizmu te vršiti razvojno prostorno planiranje u turizmu. 																					
Metode izvođenja nastave:	Usmeno izlaganje i razgovor (predavanje); istraživački samostalni rad studenata kroz izradu seminarskih radova (vježbe).																					
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene⁹:	<p>Provjera znanja – kriterij: Prisustvo predavanjima i vježbama: max 5 – min 3 boda Aktivnost na nastavi: max 5 – min 3 boda Test tokom kursa: max 22 – min 12 bodova Pisani rad (seminarski rad): max 46 – min 25 bodova Završni ispit na kraju semestra: max 22 – min 12 bodova Ukupno 100 bodova, uslov za prolaz: 55 bodova</p> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1" data-bbox="397 1165 1128 1417"> <thead> <tr> <th>Ocjena</th> <th>E CTS ocjena</th> <th>Broj bodova</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10</td> <td>(A) izvrstan</td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>(B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>(C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>(D) dobar</td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>(E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>(F,FX) nedovoljan</td> <td><55</td> </tr> </tbody> </table>	Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova	10	(A) izvrstan	95 - 100	9	(B) odličan	85 - 94	8	(C) vrlo dobar	75 - 84	7	(D) dobar	65 - 74	6	(E) dovoljan	55 - 64	5	(F,FX) nedovoljan	<55
Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova																				
10	(A) izvrstan	95 - 100																				
9	(B) odličan	85 - 94																				
8	(C) vrlo dobar	75 - 84																				
7	(D) dobar	65 - 74																				
6	(E) dovoljan	55 - 64																				
5	(F,FX) nedovoljan	<55																				
Literatura¹⁰:	<p>Obavezna:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i sur. (2011): Turizam, Ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb 2. Jović, G. S. (2010): Prostorno planiranje u turizmu, Prirodno – matematički fakultet Univerzitet u Nišu, Niš. 3. Liburd, J.J., Edwards, D. (2010): Understanding the Sustainable Development of Tourism, Goodfellow Publishers, Oxford. 																					

⁹Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹⁰Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

4. Gössling S., Hall C.M., Weaver D.B. (2009): Sustainable tourism futures: perspectives on systems, restructuring and innovations, Taylor & Francis, New York.

Dopunska:

1. The European Tourism Indicator System, ETIS toolkit for sustainable destination management, 2016.

http://ec.europa.eu/growth/sectors/tourism/offer/sustainable/indicators/index_en.htm

2. Model of Sustainable Tourism Development and Certification in BiH

"Green Scheme of Bosnia and Herzegovina", Zavod Tovarna trajnostnega turizma, GoodPlace, Slovenia, 2021.

3. Sharpley, R. (2009): Tourism development and the Environment: Beyond Sustainability, Earthscan

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>		<p>Obrazac SP2</p> <hr/> <p>Stranica 1 od 3</p>	
<p>Šifra predmeta: T-503-3</p>	<p>Naziv predmeta: Urbani i ruralni turizam</p>		
<p>Ciklus: II</p>	<p>Godina: I</p>	<p>Semestar: I</p>	<p>Broj ECTS kredita: 6</p>
<p>Status: Izborni predmet</p>		<p>Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30</p>	
<p>Nosilac predmeta</p>	<p>Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada</p>		
<p>Preduslov za upis:</p>	<p>/</p>		
<p>Ciljevi predmeta:</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Usvajanje znanja o kriterijima i distinkciji pojmova urbano i ruralno. - Prepoznavanje karakteristika urbanih i ruralnih destinacija ili turističkih zona. - Razvijanje spoznaje o kvaliteti ponude u području urbanog ili ruralnog turizma. - Vještine strateškog upravljanja u urbanim i ruralnim turističkim područjima. - Spoznavanje geokoloških principa održivog urbanog i ruralnog turizma. 		
<p>Tematske jedinice:</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pojam urbanog turizma i turistička potražnja. 2. Urbana turistička destinacija. 3. Turistički imidž i urbana fizionomija. 4. Tipologija i funkcije urbanih turističkih zona. 5. Ponuda u gradu urbanog turizma: atraktivnosti i aktivnosti. 6. Strategije i menadžment razvoja urbanog turizma. 7. Urbani turistički Marketing. 8. TEST 1 (ELB-I) 9. Pojam ruralnog turizma i ruralne oblasti. 10. Ključni elementi ruralnog turizma. 11. Ruralni turizam i rekreacija. 12. Ruralni turizam i kultura. 13. Kvalitet usluga u ruralnom turizmu. 14. Ruralni turizam i održivost. 15. TEST 2 (ELB-II) 		
<p>Ishodi učenja:</p>	<p><i>Znanje:</i> Usvajanje znanja o kriterijima i distinkciji pojmova urbano i ruralno. Karakteristike urbanih i ruralnih destinacija i turističkih zona.</p>		

	<p>Karakteristike ponude- urbani i ruralni turizam. Osnove strateškog upravljanja u urbanim i ruralnim turističkim područjima. Spoznavanje geokoloških principa održivog urbanog i ruralnog turizma.</p> <p><i>Vještine:</i> Identifikacija parametara urbane i ruralne turističke destinacije. Tipološko grupisanje destinacija i diferencijacija tematskih zona . Kreiranje urbanog i ruralnog turističkog proizvoda. Identifikacija, selekcija i procjena parametara relevantnih za konkurentnost i kvalitet ponude u sektoru urbanog i ruralnog turizma. Parametrizacija, komparativne prednosti i rangiranje destinacija. Strategije planiranja, eksploatacije i promocije urbane i ruralne turističke destinacije, održivi turizam.</p> <p><i>Kompetencije:</i> Identifikacija, selekcija, valorizacija, analiza, kategorizacija, interpretacija i eksploatacija elemenata važećih za urbano i ruralno turističko planiranje, realizaciju turizma na takvim područjima, razvoj konkurentnog turističkog proizvoda, kreiranje tematskih ruta i diferencijacija turističkih zona u destinaciji. Instrumenti strateškog i planskog upravljanja i promocije, primjena modela održivog turističkog razvoja.</p>
Metode izvođenja nastave:	<p>Interaktivna metoda, Dijaloška metoda, Metoda usmenog izlaganja, Praktični rad, Metoda rada s tekstem, Audio-vizuelna metoda, Metoda demonstracije, Metoda pisanih i grafičkih radova, Individualni rad, Grupni rad, Rad u paru</p>
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹¹:	<p>Kriteriji vrednovanja: Angažman: 20, testovi: 40x2 (80), ukupno: 100 bod. <i>Angažman- prisustvo: 10, aktivnost: 10</i> Test 1,2: 40, 22 (55%)/ intg. (t1,t2) 80, 44 (55%) Bolonjska skala: > 10 (A) - 95-100 bodova > 9 (B) - 85-94 bodova > 8 (C) - 75-84 bodova > 7 (D) - 65-74 bodova > 6 (E) - 55-64 bodova > 5 (F, FX) - manje od 55 bodova</p>
Literatura¹²:	<ol style="list-style-type: none"> Hayllar, B., Griffin, T., Edwards, D. (2010): <i>City Spaces - Tourist Places: Urban Tourism Precincts</i>, Routledge, US Košić, K. (2012): <i>Ruralni turizam Vojvodine</i>, PMF, Novi Sad Metro-Roland, M.M. (2012): <i>Tourists, Signs and the City: The Semiotics of Culture in an Urban Landscape</i>, Ashgate Stanković, S. (2000): <i>Turistička geografija</i>, Naučna knjiga, Beograd Žunić, L. (2018): <i>Turizam Sarajeva- receptivni kulturni faktori destinacije</i>, Prirodno-

¹¹Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹²Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

matematički fakultet Sarajevo

6. Žunić, L. (2022): *Pozitivni socio-kulturni impakti turizma na geografsku i životnu sredinu, PMF Sarajevo*

7. Žunić, L. (2023): *Impakti turizma, PMF Sarajevo*

8. Članci, studije, dokumenti i projekti iz oblasti, i dr.

 		Obrazac SP2
UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA		Stranica 1 od 3
Šifra predmeta: T-577-3	Naziv predmeta: Religijski turizam	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I
Status: Izborni predmet		Ukupan broj sati: 60 Predavanja: 30 Vježbe: 30
Nosilac predmeta	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada	
Preduslov za upis:	/	
Ciljevi predmeta:	<ul style="list-style-type: none"> - Usvajanje znanja o parametrima religijskog turizma - Tipološka identifikacija religijskih sajtova - Spoznaje o ponudi i potražnji u sektoru religijskog turizma - Vještine strateškog upravljanja religijskim turizmom - Primjena modusa održivog razvoja religijskog turizma 	
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kultura, religije, duhovnost i turizam 2. Definicije, teorije i razvoj religijskog turizma 3. Geografska/ životna sredina i religijski sajtovi 4. Klasifikacija sakralnih/ religijskih sajtova 5. Religijsko-turistička ponuda i potražnja 6. Koncept religijsko-turističkog proizvoda 7. Motivacije, iskustva i manifestacije religijskog turizma 8. TEST 1 (ELB-I) 9. Značaj religijskog turizma za razvoj geografskih područja 10. Životna sredina kao sveti prostor 11. Upravljanje religijskim i duhovnim turizmom 12. Religijska i duhovna svjetska baština 13. Religijski turizam u Bosni i Hercegovini 14. Novi trendovi razvoja religijskog turizma 15. TEST 2 (ELB-II) 	
Ishodi učenja:	<p><i>Znanje:</i> student usvaja znanja o korelaciji kulture, religije, duhovnosti i turizma; kritički analizira aspekte ponude i potražnje u sektoru religijskog turizma, kao i komponente religijsko-turističkog proizvoda; identifikuje tipove sakralnih objekata, kao i najvažnije religijske sajtove u svijetu, i u Bosni i Hercegovini; objašnjava značaj religijskog turizma; poznaje moduse upravljanja religijskim turizmom na principima održivog razvoja.</p> <p><i>Vještine:</i> student primjenjuje komponentne i faktorske analize u vezi sa</p>	

	<p>definiranjem, planiranjem i upravljanjem religijskim turizmom; razumijeva i prati učinke religijskog turizma na geografski razvoj područja; analizira turističku ponudu i potražnju u sektoru religijskog turizma; identifikuje parametre religijskog sajta/ destinacije, i app. njihovu tipološku klasifikaciju; identifikuje svjetske i domaće religijske sajtove.</p> <p><i>Kompetencije:</i> student poznaje savremenu problematiku religijskog turizma; vrši monitoring motiva i impresija, kao i kvalitete religijsko-turističkog produkta; istražuje i unapređuje ponudu i potražnju u sferi religijskog turizma; planira, razvija i upravlja religijskim turizmom; podstiče održivi religijsko-turistički koncept i praksu.</p>
Metode izvođenja nastave:	<p>Interaktivna metoda, dijaloška metoda, Metoda usmenog izlaganja, Praktični rad, Metoda rada s tekstom, Audio-vizuelna metoda, Metoda demonstracije, Metoda pisanih i grafičkih radova, Individualni rad, Grupni rad, Rad u paru; Multimedijalno predavanje, samostalni istraživački zadaci studenata i zajedničke diskusije i analize.</p>
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹³:	<p>Kriteriji vrednovanja: Angažman: 20, testovi: 40x2 (80), ukupno: 100 bod. <i>Angažman- prisustvo: 10, aktivnost: 10</i> Test 1,2: 40, 22 (55%)/ intg. (t1,t2) 80, 44 (55%) Bolonjska skala:</p> <ul style="list-style-type: none"> > 10 (A) - 95-100 bodova > 9 (B) - 85-94 bodova > 8 (C) - 75-84 bodova > 7 (D) - 65-74 bodova > 6 (E) - 55-64 bodova > 5 (F, FX) - manje od 55 bodova
Literatura¹⁴:	<p>9. Olsen, D.H., Timothy, D.J. (2021): <i>The Routledge Handbook of Religious and Spiritual Tourism</i>, Routledge, Taylor and Francis Group 10. Žunić, L. (2018): <i>Turizam Sarajeva- receptivni kulturni faktori destinacije</i>, Prirodno-matematički fakultet Sarajevo 11. Žunić, L. (2022): <i>Pozitivni socio-kulturni impakti turizma na geografsku i životnu sredinu</i>, PMF Sarajevo 12. Žunić, L. (2023): <i>Impakti turizma</i>, PMF Sarajevo 13. Članci, studije, statistike, dokumenti i projekti iz oblasti</p>

¹³Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹⁴Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>		<p>Obrazac SP2</p> <p>Stranica 1 od 3</p>	
Šifra predmeta: FG - 511.14-3	Naziv predmeta: Prostorna analiza banjskog i zdravstvenog turizma		
Ciklus: DRUGI	Godina: PRVA	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 6
Status: izborni		Ukupan broj sati: 60 Predavanja 30 Vježbe 30	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	/		
Ciljevi predmeta:	Osposobljavanje studenata za samostalno tumačenje specifičnosti banjskog turizma i karakteristika zdravstvenog turizma i to kroz globalne perspektive i karakteristike u Bosni i Hercegovini. To je turizam koji je fokusiran na relaksaciju ili liječenje ljudi, putem korištenja vodnih resursa, blata ili sauna, ali i drugih prirodnih resursa (klima, oblici reljefa, vegetacija itd.). Pored toga, program je fokusiran na pitanja smještaja, rehabilitacije i oporavka bolesnika poslije ljekarskih zahvata.		
Tematske jedinice:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Osnovne karakteristike banjskog i zdravstvenog turizma 2. Mineralne i termalne vode i banjske destinacije 3. Karakteristike američkih i evropskih banja 4. Uticaj klime na ponudu banjskih destinacija 5. Smještaj u banjskim destinacijama i oblici liječenja i rehabilitacije 6. Forme rekreacije u banjskim destinacijama 7. Specifičnosti formiranja ponude banjskih destinacija 8. Prvi test 9. Promocija banjskog turizma 10. Zdravstveni sadržaji u prirodi i oblici terapije na moru 11. Banjske destinacije i održivi razvoj 12. Marketing banjskih destinacija 13. Lokacija zdravstvenih ustanova i formiranje turističke ponude 14. Položaj banjskog i zdravstvenog turizma u Bosni i Hercegovini 15. Baza podataka i katastar mineralnih, termalnih i termomineralnih voda 		
Ishodi učenja:	Znanje: <ul style="list-style-type: none"> • student samostalno tumači specifičnosti banjskog turizma i karakteristike zdravstvenog turizma • student obrazlaže smještaj u banjskim destinacijama i oblike liječenja i rehabilitacije 		

	<ul style="list-style-type: none"> • student objašnjava karakteristike američkih i evropskih banja i vrši korelaciju sa banjama u Bosni i Hercegovini <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student samostalno tumači specifičnosti formiranja ponude banjskih destinacija • student demonstrira zdravstvene sadržaje u prirodi i oblike terapije na moru • student samostalno tumači sadržaj baze podataka i katastra mineralnih, termalnih i termomineralnih voda te način kreiranja baze i katastra <p>Kompetencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student komentira promociju i marketing u banjskih destinacija i predlaže rješenja • student samostalno tumači položaj banjskog i zdravstvenog turizma • student samostalno istražuje geološke karakteristike ležišta termalnih, mineralnih i termomineralnih voda i kreira grafičke priloge (karte i profile) • student rješava probleme, samostalno i timski i prezentuje u pisanom ili verbalnom obliku. 																					
Metode izvođenja nastave:	Predavanja su teorijska i praktična zasnovana na tumačenju specifičnosti banjskog turizma i zdravstvenog turizma i izradi grafičkih priloga.																					
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹⁵:	<p>Provjera znanja – kriterij: Prisustvo predavanjima i vježbama: max 5 – min 3 boda Aktivnost na nastavi: max 5 – min 3 boda Seminarski rad na odabranu temu: max 10 – min 5 bodova Parcijalni testovi tokom semestra: max 40 – min 22 boda Završni ispit na kraju semestra: max 40 – min 22 boda Ukupno 100 bodova, uslov za prolaz: 55 bodova</p> <p>Ocjenjivanje:</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Ocjena</th> <th>E CTS ocjena</th> <th>Broj bodova</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>10</td> <td>(A) izvrstan</td> <td>95 - 100</td> </tr> <tr> <td>9</td> <td>(B) odličan</td> <td>85 - 94</td> </tr> <tr> <td>8</td> <td>(C) vrlo dobar</td> <td>75 - 84</td> </tr> <tr> <td>7</td> <td>(D) dobar</td> <td>65 - 74</td> </tr> <tr> <td>6</td> <td>(E) dovoljan</td> <td>55 - 64</td> </tr> <tr> <td>5</td> <td>(F,FX) nedovoljan</td> <td><55</td> </tr> </tbody> </table>	Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova	10	(A) izvrstan	95 - 100	9	(B) odličan	85 - 94	8	(C) vrlo dobar	75 - 84	7	(D) dobar	65 - 74	6	(E) dovoljan	55 - 64	5	(F,FX) nedovoljan	<55
Ocjena	E CTS ocjena	Broj bodova																				
10	(A) izvrstan	95 - 100																				
9	(B) odličan	85 - 94																				
8	(C) vrlo dobar	75 - 84																				
7	(D) dobar	65 - 74																				
6	(E) dovoljan	55 - 64																				
5	(F,FX) nedovoljan	<55																				

¹⁵Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

<p>Literatura¹⁶:</p>	<p>Obavezna: Kapidžić-Bašić, N., 2012.: Osnovi balneologije, OFF1SET Štamparija, Tuzla. Melanie Smith and Laszlo Puczko, 2009.: Healthand wellness tourism, Elsevier, Burlington. Samardžić, N., Miošić, N. 2011.: Baza podataka mineralnih, termalnih i termomineralnih voda F BiH, Zbornik radova III Kongresa geologa BiH, Sarajevo.</p> <p>Preporučena: Geić, S., Geić, J., Čmrlec, A. 2010.: Zdravstveni turizam egzistencijalna potreba u suvremenom društvu, Informatol 43, 2010, 4, 317-324. Split. Skopljak, F., 2011.: Hidrogeološka rejonizacija Bosne i Hercegovine, Zbornik radova III Kongresageologa BiH, Sarajevo. Strategija razvoja nauke u Federaciji Bosne i Hercegovine za period 2011-2021. godina, 2010.</p>
--	---

¹⁶Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

I godina, II semestar

  <p>UNIVERZITET U SARAJEVU – PRIRODNO-MATEMATIČKI FAKULTET OPIS PREDMETA</p>		<p>Obrazac SP2</p> <p>Stranica 1 od 3</p>	
<p>Šifra predmeta: TG-513-3</p>	<p>Naziv predmeta: Završni rad II ciklusa studija</p>		
<p>Ciklus: II</p>	<p>Godina: I</p>	<p>Semestar: II</p>	<p>Broj ECTS kredita: 6</p>
<p>Status: Obavezni predmet</p>		<p>Ukupan broj sati: 60</p> <p>Predavanja: 30 Vježbe: 30 Konsultativna nastava i nenastavni oblici rada (analiza literaturnih izvora, pisanje rada i prezentacija rezultata)</p>	
<p>Učesnici u nastavi</p>	<p>Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada/predmet</p>		
<p>Preduslov za upis:</p>	<p>/</p>		
<p>Cilj (ciljevi) predmeta:</p>	<p>Upoznavanje studenata sa metodologijom izrade završnog rada II ciklusa studija, sticanje teorijskih i praktičnih znanja i vještina potrebnih za samostalno provođenje stručnog istraživanja zasnovanog na temeljima naučno prihvatljive metodologije, kao i osposobljavanje za integrisanje znanja stečenog u toku studija u procesu obrade unaprijed definisane teme, te kontinuiranu edukaciju i metakognitivnu samoevaluaciju.</p>		
<p>Tematske jedinice:</p>	<p>- Metodologija izrade završnog rada II ciklusa studija; - Izrada radne verzije završnog rada II ciklusa studija; - Elaboracija radne verzije završnog rada II ciklusa studija; - Izrada finalne verzije završnog rada II ciklusa studija.</p>		
<p>Ishodi učenja:</p>	<p>Znanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> student/-ica samostalno interpretira metodologiju i rezultate završnog rada. <p>Vještine:</p> <ul style="list-style-type: none"> student/-ica koristi geografsku terminologiju na naučno i stručno prihvatljiv način; kreira kartografske i druge grafičke sadržaje relevantne za odabranu temu na naučno i stručno prihvatljiv način; 		

	<ul style="list-style-type: none"> • citira relevantne domaće i međunarodne literaturne izvore na propisan način. <p>Kompetencije:</p> <ul style="list-style-type: none"> • student/-ica odabire relevantnu literaturu i vjerodostojne izvore podataka za istraživačku temu; • koristi adekvatnu naučno-istraživačku metodologiju u cilju ostvarivanja novih spoznaja i zaključaka.strukturira tekstualni dio rada na koherentan i funkcionalno opravdan način. 																																
Metode izvođenja nastave:	Konsultativna nastava i samostalni istraživačko-kreativni rad studenta uz superviziju mentora.																																
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene¹⁷:	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 70%;"></th> <th style="width: 15%;"></th> <th style="width: 15%; text-align: right;">Max. bodova</th> <th style="width: 10%;"></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Pisani rad</td> <td style="text-align: right;">50</td> <td style="text-align: right;">27</td> <td>Uslov</td> </tr> <tr> <td>Završni ispit (odbrana završnog rada)</td> <td style="text-align: right;">50</td> <td style="text-align: right;">27</td> <td></td> </tr> <tr> <td>UKUPNO</td> <td style="text-align: right;">100</td> <td style="text-align: right;">55</td> <td></td> </tr> <tr> <td colspan="4">Ocjenjivanje:</td> </tr> <tr> <td>Ocjena</td> <td style="text-align: right;">Broj bodova</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Uspješno odbranio/-la</td> <td style="text-align: right;">55 – 100</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Nije odbranio/-la</td> <td style="text-align: right;">< 55</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>			Max. bodova		Pisani rad	50	27	Uslov	Završni ispit (odbrana završnog rada)	50	27		UKUPNO	100	55		Ocjenjivanje:				Ocjena	Broj bodova			Uspješno odbranio/-la	55 – 100			Nije odbranio/-la	< 55		
		Max. bodova																															
Pisani rad	50	27	Uslov																														
Završni ispit (odbrana završnog rada)	50	27																															
UKUPNO	100	55																															
Ocjenjivanje:																																	
Ocjena	Broj bodova																																
Uspješno odbranio/-la	55 – 100																																
Nije odbranio/-la	< 55																																
Literatura ¹⁸ :	Literatura koja tretira problematiku završnog rada II ciklusa studija.																																

¹⁷Struktura bodova i bodovni kriterij za svaki nastavni predmet utvrđuje vijeće organizacione jedinice prije početka studijske godine u kojoj se izvodi nastava iz nastavnog predmeta u skladu sa članom 64. st.6 Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

¹⁸Senat visokoškolske ustanove kao ustanove odnosno vijeće organizacione jedinice visokoškolske ustanove kao javne ustanove, utvrđuje obavezne i preporučene udžbenike i priručnike, kao i drugu preporučenu literaturu na osnovu koje se priprema i polaže ispit posebnom odlukom koju obavezno objavljuje na svojoj internet stranici prije početka studijske godine u skladu sa članom 56. st 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo

OSTALA DOKUMENTACIJA U SKLADU SA PRAVILNIKOM O POSTUPKU PREDLAGANJA, OCJENE, USVAJANJA NOVIH I IZMJENA POSTOJEĆIH STUDIJSKIH PROGRAMA I NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA NA UNIVERZITETU U SARAJEVU

Dokumentacija o kadrovskim uvjetima

Opis kadrovskih uvjeta sadrži:

- *Ime i akademske reference osoba angažovanih u realizaciji studija*
- *procjena optimalnog broja studenata koji se mogu upisati na studij*

U tabeli 1. dat je popis nastavnog osoblja za realizaciju nastavnog procesa na predloženom studijskom programu Turizam na Odsjeku za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu. U nastavno-naučnom procesu uključeno je 6 redovnih profesora, 9 vanrednih profesora i 5 docenta. Pored nastavnog osoblja Odsjeka za geografiju su navedeni i profesori drugih odsjeka ili institucija u Bosni i Hercegovini (u tabeli označeni sa *).

Nastavno osoblje Odsjeka za geografiju pored znanja iz matičnih oblasti, posjeduje i pedagoška znanja i vještine, te je u potpunosti osposobljeno za upotrebu modernih tehnoloških sredstava u nastavi. Reference svih članova akademskog osoblja Odsjeka, kao i vanjskih saradnika dostupne su na web stranici Odsjeka (<https://geografija.pmf.unsa.ba/nastavno-osoblje/>).

Tabela 1. Nastavno osoblje u realizaciji nastavnog procesa na predloženom studijskom programu Turizam

R.b.	PREZIME	IME	ZVANJE/RADNO MJESTO	STRUČNA SPREMA	NAUČNA OBLAST/I /INSTITUCIJA
1	Avdić	Boris	docent	DR	Regionalna geografija i Geografija u obrazovanju
2	Banda	Amra	docent	DR	Turizam i Geoekologija
3	Bidžan-Gekić	Aida	vanredni profesor	DR	Regionalna geografija
4	Čaušević	Amra	vanredni profesor	DR	Turizam
5	Drešković	Nusret	redovni profesor/dekan	DR	Fizička geografija i GIS
6	Gekić	Haris	vanredni profesor	DR	Društvena geografija
7	Hrelja	Edin	vanredni profesor	DR	Fizička geografija i Geoekologija
8	Korjenić	Aida	vanredni profesor	DR	Fizička geografija
9	Mirić	Ranko	redovni profesor	DR	Regionalna geografija i Turizam
10	Nežirović	Senada	vanredni profesor	DR	Regionalna geografija i Turizam
11	Operta	Mevlida	redovni profesor	DR	Geologija
12	Pobrić	Alma	redovni profesor	DR	Društvena geografija
13	Sivac	Amina	docent	DR	Regionalno i prostorno planiranje i GIS

14	Žunić	Lejla	vanredni profesor	DR	Turizam
15	Musa*	Snježana	redovni profesor	DR	Sveučilište u Mostaru
16	Smajić*	Mirza	vanredni profesor	DR	Fakultet političkih nauka Univerzitet u Sarajevu
17	Peštek*	Almir	redovni profesor	DR	Ekonomski fakultet Univerzitet u Sarajevu
18	Aljović*	Nadira	vanredni profesor	DR	Univerzitet u Zenici Prirodno-matematički fakultet Univerzitet u Sarajevu
19	Bujak*	Edin	docent	DR	Filozofski fakultet Univerzitet u Sarajevu
20	Božović	Tena	docent	DR.	Turizam

Izvor: <http://geografija.pmf.unsa.ba/nastavno-osoblje/>

Procjena optimalnog broja studenata koji se mogu upisati na studij

U skladu sa organizacionim i prostornim kapacitetima Odsjeka za geografiju, te analizom potreba tržišta rada, izvršena je procjena optimalnog broja studenata koji se mogu upisati na predloženi studijski program II ciklusa Turizam u akademskoj godini 2024/25.

Tabela 2. Procjena optimalnog broja studenata koji se mogu upisati na predloženi studijski program II ciklusa Turizam u akademskoj godini 2024/25

Akademska godina	Turizam				
	A	B	C	D	E
2024/25	28	15	5	5	3

Legenda: A – ukupan broj mjesta za upis u prvu godinu II ciklusa na studijski program Turizam; B – Redovni studij - troškove studija snosi osnivač; C – Redovni Studij - troškove studija snose sami studenti; D – Vanredni studij; E – Strani državljani

Dokumentacija o prostornim uvjetima i opremi

Prostorni kapaciteti i naučno-istraživačka oprema za obavljanje naučno-istraživačkih aktivnosti i realizaciju nastavnog procesa na Odsjeku za geografiju je usklađena sa važećim Standardima i normativima za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja na području Kantona Sarajevo. U dijelu Prostorni resursi trećeg poglavlja dokumenta Preporuke Agencije o kriterijima za licenciranje visokoškolskih ustanova i studijskih programa u BiH, kojeg je 30.01.2012. godine donijela Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta uz saglasnost Upravnog odbora, (dostupno na linku: http://hea.gov.ba/Dokumenti/dokumenti_agencije/?id=3323), stoji: „Kako bi se obezbijedilo da prostorije kapacitetom, strukturom i opremom odgovaraju

specifičnostima studijskih programa koji se realiziraju na ustanovi, nadležni obrazovni organ bi trebao propisati kvantitativne kriterije za prostorne kapacitete, i to:

- minimum potrebnog korisnog učioničkog prostora za jednog studenta prema naučnoj oblasti i minimum potrebnog prostora za akademsko osoblje,
- optimalne nastavne linije ili grupe u pogledu broja studenata na predavanjima i broja studenata u grupi za izvođenje vježbi i rada na seminarima na nastavnim predmetima i
- druge kvalitativne ili kvantitativne kriterije u cilju kvalitetnijeg rada visokoškolske ustanove (prostori osvijetljeni, suhi, po potrebi klimatizirani, izolirani od buke, nesmetan pristup i kretanje invalidnim licima kroz objekat visokoškolske ustanove i sl.).”

Sve mjere navedene u preporukama propisane su Odlukom kojom se utvrđuju Standardi i normativi za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja na području Kantona Sarajevo koju je Vlada Kantona Sarajevo donijela na 15. sjednici održanoj 11.04.2019. godine (dostupno na linku:

<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2021-10/Standardi%20i%20normativi.pdf>).

Tabela 3. Prostorni kapaciteti Odsjeka za geografiju

Red. broj	Prostorija	Raspoloživi prostorni kapaciteti
1.	Kancelarijski prostor	23 (12x18m ²) (11x15m ²)=381 m ²
2.	Sala za nastavu(201,205,401,611)	305 m ²
3.	Praktikumi za nastavu(419,521,616, 502)	90 m ²
4.	GIS centar	65 m ²
5.	Praktikum za GIS	30 m ²
6.	Biblioteka	75 m ²
7.	Čitaonica	35 m ²
8.	Šefovska soba(sala za sastanke)	36 m ²
9.	Centar za primjenjena geografska istraživanja	54m ²
10.	Kartografska zbirka	15 m ²
11.	Geološke prostorije(učionica)	140 m ²
12.	Institut za regionalno i prostorno planiranje i društvena istraživanja	20m ²
13.	Laboratorija za fizičko-geografska istraživanja(hidrološka, pedološka, klimatološka)	45m ²
14.	Laboratorija za geološka istraživanja	15 m ²
15.	Prostorija za rentgen i mineraloško-petrografska istraživanja	15 m ²
16.	Prostorija za skladištenje opreme, hemikalija, geoloških uzoraka i potrošnog materijala za laboratorijske analize	30 m ²
17.	UKUPNO	1351 m²

U skladu sa dosadašnjom praksom naučno-istraživačkih aktivnosti i realizacije nastavnog procesa na Odsjeku za geografiju, raspoloživi prostorni kapaciteti su dovoljni za neometanu realizaciju predloženih nastavno-naučnih aktivnosti.

Sale, kabineti i praktikumi za nastavu su opremljeni osnovnim didaktičkim pomagalicama kao što su: table, panoji za pisanje, vizuelna pomagala poput TV-a, projektora sa platnom, pametnih tabli, umreženih računara itd. Također, učionice Odsjeka opremljene su i drugim didaktičkim sredstvima, dok su u prostorijama biblioteke i čitaonice studentima i nastavnicima na raspolaganju udžbenici, knjige, brošure, praktikumi itd.

Pored opreme koja se koristi kao didaktička pomagala u nastavnom procesu, Odsjek za geografiju raspolaže sa značajnom opremom koja se koristi za rad na terenu kao i za laboratorijska istraživanja unutar: naučno-istraživačkih laboratorija, naučno-istraživačkih praktikuma, naučno-istraživačkih centara i instituta Odsjeka za geografiju. Pored opreme kojom se ranije raspolagalo (za terenske opservacije prostora), na Odsjeku za geografiju, u 2022. godini, nabavljena je oprema za terensku i laboratorijsku analizu geoloških, geomorfoloških, pedoloških, hidroloških i meteoroloških elemenata (osnovnih fizičkih i hemijskih analiza) životne sredine, te analizu kvalitete istih. Za hidrološka istraživanja Odsjek za geografiju raspolaže sa: digitalnim prenosnim trokanalnim multimetar sa elektrodama za pH, provodljivost i rastvoreni kisik, spektrofotometarom s referentnom tehnologijom detektora (RDT), termoblokom za digestiju uzoraka - koristi se prije analize fotometrije, kivetnim testovima, dejonizatorom vode, te trinokularnim sistemom za mjerenje BPK-a u vodi i podpulnim inkubatorom za BPK sistem. Za pedološka istraživanja i naučno-nastavni proces koristi se sljedeća oprema: svrdla Edelman za uzorkovanje tla, sistem za digestiju uzoraka po Kjeldahl metodi, sistem za automatsku destilaciju i titraciju po Kjeldahl metodi. Također, za geološka istraživanja koristi se: polarizacijski mikroskop u svrhu identifikacije i vizualizacije uzoraka minerala i stijena. Također, u svrhu naučno-istraživačkih aktivnosti i nastavnog procesa Odsjek za geografiju raspolaže sa automatskom meteorološkom stanicom koja se koristi za meteorološka i klimatološka istraživanja. Automatska meteorološka stanica raspolaže senzorima za mjerenje strukture i količine padavina, sunčevog zračenja, temperatura zraka, zračnog pritiska, brzine i pravca vjetra, kao i količine gasova i čestica u zraku (SO_2 , CO_2 , NO_2 , NO_x i PM_{10} i $PM_{2.5}$).

Pored navedene opreme, Odsjek za geografiju raspolaže sa potrebnom geoinformatičkom opremom neophodnom za: daljinsku detekciju prostora, prikupljanje prostornih podataka, kreiranje baza podataka, te geoinformatičku i kartografsku obradu prostornih podataka. Raspoloživa geoinformatička oprema instalirana u GIS centru, GIS laboratoriji i Centru za primjenjena geografska istraživanja je: dron DJI P4 Multispectral, ploter Canon image PROGRAF TM-300 Tx-3100 MFP i skener A0 Z36, te veći broj desktop računara i laptopa posljednje generacije.

Oprema za daljinsku detekciju se koristi za naučno-istraživačke i naučno-nastavne potrebe Odsjeka za geografiju. DJI Phantom 4 Multispectral je visoko precizni dron s integriranim multispektralnim sistemom za snimanje namjenjen za daljinsku detekciju prostora. DJI Phantom 4 Multispectral dron se koristi za praćenje i istraživanje poljoprivrednih površina, praćenje stanja i zdravlja biljaka, praćenje promjena vegetacionog pokrivača, praćenje promjena u okolišu, praćenje poplava i druga terenska istraživanja.

Skener i ploter Canon se koristi u svrhu visokorezolutnog skeniranja raspoloživih kartografskih

izvora podataka, u cilju njihove digitalizacije, geovizualizacije i dalje geoinformatičke obrade. Desktop računari se koriste za kabinetski rad, prikupljanja i geoinformatičke obrade većeg broja prostornih podataka, dok se laptopi koriste za prikupljanje i procesiranje prostornih podataka tokom rada na terenu.

Tokom posljednjih godina izvršeno prostorno uređivanje i klimatizacija gotovo svih sala, kabineta i praktikuma za nastavu studenta, u cilju prilagođavanja uslova izvođenja nastavnog procesa sa Univerzitetima na međunarodnom nivou. Također, izvršeno je prostorno uređivanje i opremanje sa potrebnom opremom: Laboratorija za fizičkogeografska istraživanja, Laboratorije za primjenjena geografska istraživanja, GIS centra i Kartografskog centra Odsjeka za geografiju. Kompletan prostor Odsjeka za geografiju je pokriveni wi-fi signalom, te je dostupan kako za osoblje, tako i za studente Odsjeka za geografiju.

U cilju omogućavanja dostupnosti informacija, Odsjek za geografiju redovno održava i ažurira web-stranicu Odsjeka (<http://geografija.pmf.unsa.ba/>). Web stranica omogućava studentima i ostalim zainteresiranim kandidatima informacije o studiju, nastavnim planovima, nastavnom osoblju, rasporedu sati, ispitnim terminima i ostalim informacijama u domenu nastavnog procesa, međunarodne saradnje i naučnoistraživačkog rada.

Dokumentacija o finansijskim sredstvima za izvedbu studijskog programa

Dokaz o osiguranim sredstvima potrebnim za uspostavu i izvedbu studijskog programa treba sadržavati finansijsku analizu predlagača s projekcijom troškova i izvorima finansiranja za izvedbu predloženog studijskog programa (obrazac SP 5) uz obavezu dostavljene garancije da će ciklus studija biti izveden do kraja za započetu generaciju.

Cijena programa i finansijska kalkulacija

Visina školarine po studentu 1.300,00 KM	28 x 1.300,00 =36.400,00KM			
	Jedinica	Broj jedinica	Jedinična cijena (KM) bruto	Trošak (bruto) KM
1. Ljudski resursi			bruto	bruto
1.1 Honorari (bruto iznosi)				
1.1.1. Voditelj programa/Akademski koordinator	mjesec			
1.1.2. Predavači	čas			
1.1.2.1.Predavanja	čas	10	147,00	1470,00
1.1.2.2.Vježbe	čas	12	73,50	882,00
1.1.3. Mentorstvo za izradu i odbranu završnog rada	student			
1.1.4. Članstvo u komisiji (2 člana po studentu)	student			
1.1.5. Administrator (upisnine, studentska služba, nastava, medicinsko nenastavno osoblje)	mjesec			
Ukupno - ljudski resursi				2.352,00
2. Oprema, nastavni proces				
2.1. Nastavni materijal (knjige, cd, potrošni materijal)	ukupno			

2. 2. Laboratorije, terenska nastava	ukupno	28	100,00	2.800,00
2.2. Štampanje diploma	komad			
Ukupno - oprema, nastavni proces				
3. Ostali projektni troškovi (održavanje, kancelarijski materijal,...)				
3.1. Ostale usluge (održavanje, režijski troškovi)	Minimalno 15% ukupnog budžeta			5.460,00
3.2. Bankovna provizija				
3.3. Promocija programa				
3.4. Doprinosu Fondu za razvoj Univerziteta	10% od ukupnog budžeta			3.640,00
Ukupno - ostali projektni troškovi				
UKUPNO TROŠKOVI				14.252,00
PRIHODI				36.400,00
TOTAL				22.148,00

Napomena: Ne radi se o komercijalnom studijskom programu. Visina školarine određena odgovarajućim odlukama vlade KS. Školarine predstavljaju budžetske prihode. Zbog inoviranja svih studijskih programa na Odsjeku za geografiju, predviđeno je da će se ukupno opterećenje nastavnika i saradnika smanjiti ili ostati na istom nivou, te neće biti potrebna dodatna sredstva iz budžeta KS.

ČLAN 8: (Sadržaj plana osiguranja kvaliteta)

Sadržaj plana osiguranja kvaliteta

Plan osiguranja kvaliteta studijskog programa sadrži dokumentaciju na kojoj se temelji sistem osiguranja kvaliteta članice iz koje je vidljivo da predlagač studijskog programa planira postupke vrednovanja rada nastavnika i saradnika, praćenje ocjenjivanja vrednovanja dostupnosti resursa za proces učenja i podučavanja, vrednovanja podrške studentima, praćenja studentske prolaznosti, praćenja zadovoljstva svih vanjskih i unutrašnjih učesnika studijskog programa te njihovo informiranje o studijskom programu

Opis postupka osiguranja kvaliteta studijskog programa

Sistem osiguranja kvaliteta na Prirodno-matematičkom fakultetu uređen je Pravilnikom o sistemu osiguranja kvaliteta Prirodno-matematičkog fakulteta I Pravilnikom o sistemu osiguranja I upravljanja kvalitetom Univerziteta u Sarajevu. Tijela Fakulteta odgovorna za uspostavu i provođenje sistema osiguranja kvaliteta su:

- Vijeće Fakulteta,
- Prodekan za međunarodnu saradnju i osiguranje kvaliteta,
- Odbor za osiguranje kvaliteta.

Navedena tijela međusobno saraduju u provođenju postupaka osiguranja i unapređenja kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta. U pojedinim područjima osiguranja kvaliteta učestvuju i druga tijela Fakulteta u okviru svojih nadležnosti.

Sistemom osiguranja i unapređenja kvaliteta upravlja Vijeće Fakulteta koje u okviru svojih nadležnosti donosi:

- odluke o prihvaćanju strategije razvoja, pravilnika, priručnika i procedura za osiguranje i unapređenje kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta,
- odluke o prihvatanju periodičnih planova i izvještaja Odbora,
- odluke o prihvatanju izvještaja o provedenoj internoj evaluaciji pojedinih studijskih programa,
- kao i druge odluke, planove, preporuke koje se tiču unapređenja kvaliteta u svim područjima djelovanja Fakulteta.

Prodekan za međunarodnu saradnju i osiguranje kvaliteta koordinira poslovima iz domena osiguranja kvaliteta, priprema normativne akte kojim se regulira sistem osiguranja kvaliteta na Fakultetu i pokreće inicijative za unapređenje kvaliteta rada.

Odbor za osiguranje kvaliteta Fakulteta, kao savjetodavno tijelo je nadležno da:

- planira strategije razvoja i unapređivanja kvaliteta cjelokupne djelatnosti Fakulteta (definiranje standarda kvaliteta, predlaganje politike i procedura vezanih za sistem kvaliteta, utvrđivanje i razvijanje indikatora kvaliteta uz uvažavanje općeprihvaćenih standarda u visokom obrazovanju);
- predlaže izvještaje o internoj evaluaciji;
- predlaže opće akte i procedure u oblasti osiguranja kvaliteta (analize prolaznosti, vrednovanje nastavnih programa, evaluacija rada akademskog osoblja i drugih zaposlenika i sl.);
- organizira analize uspješnosti studiranja i identifikacije uzorka nekvalitetnog i neefikasnog procesa;
- priprema godišnji izvještaj u skladu sa datim nadležnostima;
- obavlja i druge poslove vezane za osiguranje kvaliteta na osnovu odluke organa Fakulteta.

Osiguranje kvaliteta studijskog programa Turizam provodiće gore navedena tijela odgovorna za uspostavu i provođenje sistema osiguranja kvaliteta a u skladu sa dokumentima sistema osiguranja kvaliteta. Osiguranje kvaliteta studijskog programa bazirano je na evaluaciji rada nastavnika i asistenata kao i evaluaciji svakog pojedinačnog kursa. Evaluacija se provodi nakon svakog semestra, a studenti imaju mogućnost da iskažu svoje stavove o sadržaju predmeta, opterećenju na predmetu, kvalitetu izvođenja nastave i organizaciji ispita. Dobiveni rezultati se analiziraju te se nastavnicima dostavljaju izvještaji za svaki predmet pojedinačno. Na osnovu dobivenih rezultata nastavnici vrše potrebne korektivne radnje. Proces prikupljanja i analize

podataka, vrednovanje i provođenje korektivnih mjera koordinira Odbor za osiguranje kvaliteta Prirodno-matematičkog fakulteta uz podršku Prodekana za međunarodnu saradnju i kvalitet.

Korišteni dokumenti:

1. OSNOVA KVALIFIKACIJSKOG OKVIRA U BOSNI I HERCEGOVINI
https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2017-10/Osnove%20kvalifikacijskog%20okvira%20BiH_1.pdf
2. ZAKON O VISOKOM OBRAZOVANJU KANTONA SARAJEVO
<https://www.unsa.ba/o-univerzitetu/propisi/zakon-o-visokom-obrazovanju-2022-godina>
3. STATUT UNIVERZITETA U SARAJEVU 2023.
<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2023-07/Statut%20Univerziteta%20u%20Sarajevu.pdf>
4. PRAVILNIK O POSTUPKU PREDLAGANJA, OCJENE, USVAJANJA NOVIH I IZMJENA POSTOJEĆIH STUDIJSKIH PROGRAMA I NASTAVNIH PLANOVA I PROGRAMA NA UNIVERZITETU U SARAJEVU
<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2021-03/Pravilnik%20postupak%20predlaganja%20studijskih%20programa.pdf>
5. PRAVILNIK O SISTEMU OSIGURANJA I UPRAVLJANJA KVALITETOM
<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2019-02/Pravilnik%20o%20sistemu%20osiguranja%20i%20upravljanja%20kvalitetom.pdf>
6. PRAVILNIK O STUDENSKOJ EVALUACIJI RADA AKADEMSKOG OSOBLJA
<https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2018-12/Pravilnik%20evaluacija%20ak.%20osoblja.pdf>
7. STRATEGIJA RAZVOJA UNSA 2017-2023.
https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2019-05/Strategija%20razvoja%20UNSA_30042019_lektorisano.pdf
8. PRAVILA STUDIRANJA ZA PRVI I DRUGI CIKLUS STUDIJA, INTEGRISANI, STRUČNI I SPECIJALISTIČKI STUDIJ NA UNIVERZITETU U SARAJEVU
https://www.unsa.ba/sites/default/files/dodatak/2023-10/pravila%20studiranja_2023.pdf
9. PROSTORNI PLAN FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE ZA PERIOD 2008. – 2028.
– NACRT: <https://fmpu.gov.ba/?s=prostorni+plan+federacije+bih+2008.-2028>
10. STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE 2022–2027.

https://fmoit.gov.ba/upload/file/turizam/doc/FINALNA_VERZIJA_STRATEGIJE_RAZVOJA_TURIZMA_BOS.pdf

11. PROSTORNI PLAN KANTONA SARAJEVO ZA PERIOD 2003-2023.
<https://zpr.ks.gov.ba/prostorni-plan-kantona-sarajevo-za-period-2003-2023>

Broj: 01/01-220/2-2024

Datum: 01.02.2024. godine

Na osnovu člana 71. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/22) i člana 115. Statuta Univerziteta u Sarajevu, a u skladu sa odredbom člana 7. Pravilnika o postupku predlaganja, ocjene, usvajanja novih i izmjena postojećih studijskih programa i nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu, izdaje se

GARANCIJA

kojom Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet garantuje da će studijski program “Turizam”, studijski program “Zaštita životne sredine” i studijski program “Regionalno i prostorno planiranje” I, II i III ciklusa studija, te studijski program “Nastavnički smjer” I i II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta biti izvedeni do kraja za započetu generaciju studenata.

Ova garancija se izdaje u svrhu upotpunjavanja dokumentacije o finansijskim sredstvima za izvedbu studijskih programa na Univerzitetu u Sarajevu – Prirodno-matematičkom fakultetu.

DEKAN FAKULTETA

Prof. dr. Nusret Drešković

Dostaviti:

- Odsjek za geografiju
- Dosije Vijeća
- U predmet
- a/a

PRILOG: SPORAZUMI O SARADNJI

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

LAKE hospitality društvo za hotelsko-ugostiteljske i druge usluge d.o.o. Sarajevo, HOTEL „Courtyard by Marriott“, Sarajevo, sa sjedištem u Sarajevu, ulica Skenderija 1, JIB 4202087160005, PDV broj 202087160005, zastupan po Belmi Bubici Ljuci, Direktoru društva bez ograničenja ovlaštenja (u daljem tekstu: Hotel)

dana 05.10.2023. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet kao organizaciona jedinica, članica visokoškolske ustanove koja obavlja nastavnu, umjetničku, naučnoistraživačku i umjetničkoistraživačku djelatnost u oblasti jedne ili više srodnih, odnosno međusobno povezanih naučnih disciplina i osigurava njihov razvoj i druge djelatnosti koje proizilaze iz prirode osnovne djelatnosti fakulteta u skladu sa zakonom i statutom, studenti čije interese Fakultet zastupa, te Hotel, saglasni su da međusobno ne mogu isticati niti zahtijevati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Realizacija praktične nastave iz člana 1 ovog sporazuma podrazumijevat će da Hotel utvrđenoj grupi studenata Fakulteta omogući posjetu samom objektu te predavanje sa ciljem upoznavanja historijata Hotela i načina na koje posluje. Studenti će u prostorijama Fakulteta, tokom trajanja zimskog semestra, krairati rad na predloženu temu, nakon čega će isti na kraju semestra prezentovati u prostorijama Hotela.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Hotelu koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Hotela,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Hotela, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Hotela u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Hotel iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Hotel i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata čije interese Fakultet zastupa:

- da svojim aktivnostima u realizaciji praktične nastave neće narušavati radne procese u Hotelu, nići ugrožavati imovinu i ugled Hotela, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Hotela,
- da za eventualnu nanесenu štetu Hotelu koja nastane kao rezultat realizacije praktične nastave student odgovara lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Hotela:

- prije početka realizacije praktične nastave imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koja mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutaršnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Hotela,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata, unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Hotela, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju, a u mjeri u kojoj Hotel ocijeni da dijeljenjem takvih informacija neće ugorziti vlastito poslovanje,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Hotel će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovno učešće u realizaciji praktične nastave i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Hotela.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Hotelu, da definira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Hotelu, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Hotela i tehnika poslovnih komunikacija koje Hotel koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Hotelu, projektnim zadacima koji su od interesa za Hotel i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Hotelu, a u onolikoj mjeri koliko Hotel ocijeni da dijeljenjem ovih informacija neće biti ugroženo poslovanje Hotela.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Hotel radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2023./2024.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Hotelu izvodit će se tokom zimskog semestra, dva puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Hotela.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

**UNIVERZITET U SARAJEVU -
PRIRODNO-MATEMATIČKI
FAKULTET**

Prof. dr Nusret Drešković

09/09-23/14-2023
13.10.2023

**Lake Hospitality d.o.o.
Sarajevo**

Belma Bubica Ljuca

Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Mustafa Memić (u daljem tekstu: Fakultet) i

“Hotel Hills Sarajevo“, Butmirska cesta 18, 71210 Ilidža koju zastupa direktor Nermina Sefer (u daljem tekstu: Hotel)

dana 23.09.2019. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Hotel i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Hotel će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Hotela sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Hotelu koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Hotela,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Hotela, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Hotela u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Hotel iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada I i II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Hotel i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Hotelu, niti ugrožavati imovinu i ugled Hotela, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Hotela,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Hotela:

- prije početka izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Hotela,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Hotela, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Hotel će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Hotela.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Hotelu, da definiira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Hotelu, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Hotela i tehnika poslovnih komunikacija koje Hotel koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Hotelu, projektnim zadacima koji su od interesa za Hotel i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Hotelu.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Hotel radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2019./2020.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Hotelu izvođiće se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Hotela.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

PRIRODNO-MATEMATIČKI

FAKULTET

Prof. dr Mustafa Memić

01/01-227/1-2019

23-09-2019

Hotel Hills Sarajevo

RIVIJER
HIDŽA

Nermina Sefer

214/2019

Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Mustafa Memić (u daljem tekstu: Fakultet) i

“Malak Hotel d.o.o. Sarajevo“, Hrasnička cesta bb, 71210 Ilidža koju zastupa direktor Orhan Spahić (u daljem tekstu: Hotel)

dana 09.07.2019. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnih predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente I ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Hotel i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Hotel će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Hotela sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Hotelu koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Hotela,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Hotela, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Hotela u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Hotel iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada I i II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Hotel i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Hotelu, niti ugrožavati imovinu i ugled Hotela, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Hotela,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Hotela:

- prije početka izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Hotela,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Hotela, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Hotel će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Hotela.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Hotelu, da definira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Hotelu, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Hotela i tehnika poslovnih komunikacija koje Hotel koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Hotelu, projektnim zadacima koji su od interesa za Hotel i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Hotelu.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Hotel radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2019./2020.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Hotelu izvodit će se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Hotela.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 2 (dva) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po jedan primjerak.

PRIRODNO-MATEMATIČKI

FAKULTET

Prof. dr Mustafa Memić

01/01-1794/1-2019

Malak Regency Hotel

Orhan Spahić

PROT. BR. H-1233/19

Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

KJP „CENTAR SKENDERIJA“ d.o.o. Sarajevo, Terezije bb, 71000 Sarajevo koju zastupa direktor Amer Kapo (u daljem tekstu: Preduzeće)

dana 15.09.2021. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Preduzeće i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Preduzeće će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Preduzeća sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Preduzeću koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Preduzeća,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Preduzeća, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Preduzeća u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Preduzeću, niti ugrožavati imovinu i ugled Preduzeća, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Preduzeća,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Preduzeća:

- prije početka izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove

- pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Preduzeća,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
 - omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Preduzeća, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
 - pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Preduzeće će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Preduzeća.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Preduzeću, da definira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Preduzeću, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Preduzeća i tehnika poslovnih komunikacija koje Preduzeće koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Preduzeću, projektnim zadacima koji su od interesa za Preduzeće i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Preduzeću.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Preduzeće radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2021./2022.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Preduzeću izvodiće se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Preduzeća.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

PRIRODNO-MATEMATIČKI

FAKULTET

Prof. dr Nusret Drešković

01/01-2052/1/2021

15-09-2021

KJP CENTAR SKENDERIJA

d.o.o. Sarajevo

Amer Kapo

548/21

20.5.2021

Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Mustafa Memić (u daljem tekstu: Fakultet) i

“Buena Vista d.o.o.“, Branilaca Sarajeva 21, 71000 Sarajevo koju zastupa direktor Omar Ibrahimagić (u daljem tekstu: Agencija)

dana 23.10.2019. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi za realizaciju stručne prakse iz oblasti „Turizma“ za studente I ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine u Agenciji, s ciljem da studenti dobiju određena znanja i vještine koje odgovaraju profilu njihovih studija, a koje će moći da primijene u praksi.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Agencija i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Agencija će omogućiti boravak – stručne posjete (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Agencije sukladno programu stručnih posjeta (prakse) utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- prije početka obavljanja stručne posjete, dostavljanje popisa studenata koji će boraviti u Agenciji, kao i podataka o odgovornoj osobi Fakulteta za provođenje stručne posjete u okviru Agencije,
- pružanje potrebne pomoći da se stručna posjeta studenata obavi na najcjelishodniji način uz ne remećenje procesa u Agenciji i u skladu sa potrebama studenata,
- kontinuirano pratiti realizaciju stručnih posjeta studenata u Agenciji i, ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces posjete mogao nesmetano nastaviti,
- obezbjeđenje studentima, za čiji rad u okviru stručne posjete Agencija iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru diplomskog i master (završnog) rada ako su sa tim saglasni Agencija i student, a tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potreban nivo (podobnost) za završni rad.

Član 5.

Obaveze studenata:

- svojim radom ne narušavati radne procese u Agenciji, ne ugrožavati imovinu i ugled Agencije i u svojim aktivnostima afirmirati isto,
- za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Agencije:

- prije početka izvođenja stručne posjete imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Agencije,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Agencije, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se stručna posjeta realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Agencija će za vrijeme trajanja nastavnog procesa od studenata zahtijevati slijedeće:

- redovan dolazak na stručne posjete i izradu seminarskih radova kao i projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavni proces i nastavne jedinice predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa.

Studente kontrolira predmetni nastavnik zajedno s mentorom Agencije.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da participira u izvršenju obaveza koje studenti imaju u toku sprovođenja nastavnog procesa i stručne posjete Agenciji i da se u svojstvu instruktora stara da se studentima dodeljuju projektni radovi, da kontroliše njihovo izvršenje, kao i da studentima radi uspješnog izvođenja stručne posjete u Agenciji, budu stavljene na uvid tehnike poslovnih komunikacija, rada i poslovanja koje agencija koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studenta, prilikom dolaska u stručnu posjetu, upozna o radnoj disciplini u Agenciji i da, ako u toku trajanja posjete nastupe nepredviđene okolnosti, odmah obavijesti Fakultet o njihovom nastupanju.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Agenciju radi obavljanja stručne posjete (prakse).

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2019/2020.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Agenciji izvodit će se tokom zimskog semestra u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Agencije.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 2 (dva) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po jedan primjerak.

PRIRODNO MATEMATIČKI

FAKULTET

Prof. dr. Mustafa Memić

0161-2750/1-2019
23-10-2019

BUENA VISTA D.O.O.

BUENA
VISTA

Omar Ibrahimagić

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

MAGROS VELETRGOVINA d.d. – Podružnica Swissotel Sarajevo, ulica Vrbanja 1, 71000 Sarajevo, koga zastupa generalni direktor, gđin Murad Abed (u daljem tekstu: Hotel)

dana 14.09.2022. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Hotel i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Hotel će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Hotela sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spisakova studenata Hotelu koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Hotela,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Hotela, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Hotela u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Hotel iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada I i II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Hotel i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Hotelu, niti ugrožavati imovinu i ugled Hotela, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Hotela,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Hotela:

Obaveze Hotela:

- prije početka Izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Hotela,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Hotela, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Hotel će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontroliira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Hotela.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Hotelu, da definiira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Hotelu, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Hotela i tehnika poslovnih komunikacija koje Hotel koristi. Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Hotelu, projektnim zadacima koji su od interesa za Hotel i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Hotelu.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Hotel radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2022./2023.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Hotelu izvodiće se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Hotela.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

PRIRODNO-MATEMATIČKI
FAKULTET

Prof. dr. Nusret Drušković

21.10.2022

Hotel

Gđin Murad Abed

18.10.2022

Prirodno-matematički fakultet Univerziteta u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

“KJP ZOI '84“ OCS d.o.o. Sarajevo, Alipašina b.b., 71000 Sarajevo koju zastupa v.d direktor Edis Baković (u daljem tekstu: Preduzeće)

dana 07.10.2020. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Preduzeće i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Preduzeće će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Preduzeća sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Preduzeću koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Preduzeća,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Preduzeća, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Preduzeća u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Preduzeće iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada I i II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Preduzeće i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Preduzeću, niti ugrožavati imovinu i ugled Preduzeća, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Preduzeća,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Preduzeća:

- prije početka izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Preduzeća,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Preduzeća, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Preduzeće će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Preduzeća.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Preduzeću, da definiše projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Preduzeću, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Preduzeća i tehnika poslovnih komunikacija koje Preduzeće koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Preduzeću, projektnim zadacima koji su od interesa za Preduzeće i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Preduzeću.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Preduzeće radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2020./2021.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Preduzeću izvodice se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Preduzeća.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

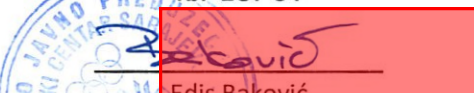
Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

Prof. dr Nusret Drešković
01/01-2210/1-2020
07-10-2020

Edis Baković
Bros: 2602/20 AR
Datum: 07.10.2020.

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet, ulica Zmaja od Bosne 33-35, koga zastupa Dekan, prof. dr Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

TAREQ Hospitality d.o.o. – Podružnica Hotel, Sarajevo (ibis Styles Sarajevo), ulica Džemala Bijedića 169A, 71000 Sarajevo koga zastupa direktor Asmir Hanifić (u daljem tekstu: Hotel)

dana 25.09.2023. godine zaključili su sljedeći

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u oblasti realizacije praktične nastave iz nastavnog predmeta iz oblasti „Turizma“ za studente II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, smjer Turizam i zaštita životne sredine, s ciljem da studenti steknu određena znanja i vještine koja odgovaraju profilu njihovih studija, a koja će moći da primijene u različitim oblastima turističkog privređivanja.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, Hotel i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Hotel će omogućiti posjetu, predavanja i projekte (praksu) utvrđene grupe studenata u stručnim službama i organizacijskim jedinicama Hotela sukladno programu prakse utvrđenom između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- dostavljanje spiskova studenata Hotelu koji će obavljati praksu, prije početka obavljanja prakse, kao i podataka o zaduženom nastavniku Fakulteta za provođenje prakse u okviru Hotela,
- usklađivanje programa realizacije praktične nastave sa infrastrukturnim i ljudskim resursima Hotela, uz puno uvažavanje poslovnih obaveza Hotela u odnosu na realizaciju nastavnog programa,
- kontinuirano pratiti realizaciju praktične nastave i ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces praktičnog rada studenata mogao nesmetano nastaviti,
- podrška studentima, za čiji rad u okviru prakse Hotel iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru završnog rada I i II ciklusa studija, ako su sa tim saglasni Hotel i student, uz uvažavanje da tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potrebne stručne kvalitete za izradu završnog rada.

Član 5.

Obaveze studenata:

- da svojim prisustvom neće narušavati radne procese u Hotelu, niti ugrožavati imovinu i ugled Hotela, kao i da će svojim praktičnim aktivnostima dodatno doprinijeti afirmaciji Hotela,
- da za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze Hotela:

- prije početka izvođenja prakse imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom Hotela,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom, u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija Hotela, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se praksa realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i Hotel će za vrijeme trajanja praktične nastave od studenata zahtijevati sljedeće:

- redovan dolazak na praktičnu nastavu i izradu projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavne sadržaje predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa nastavnog predmeta.

Rad studenata kontrolira predmetni nastavnik u saradnji sa mentorom iz Hotela.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da nadgleda izvršenje obaveza koje studenti imaju u toku realizacije nastavnog procesa i prakse u Hotelu, da definiira projektne zadatke povezane sa praktičnim radom studenata i da pruža potrebnu podršku za njihovu realizaciju, te da u svrhu realizacije praktičnog dijela nastave u Hotelu, obezbijedi neophodne preduvjete za upoznavanje i praktični rad u oblasti poslovanja Hotela i tehnika poslovnih komunikacija koje Hotel koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studente prilikom dolaska u stručnu posjetu upozna sa pravilima ponašanja i rada u Hotelu, projektnim zadacima koji su od interesa za Hotel i svim drugim poslovnim obavezama koje su sastavni dio realizacije studentske prakse u Hotelu.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u Hotel radi obavljanja prakse.

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2023./2024.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta Hotelu izvodice se tokom zimskog semestra, više puta u terminu časova vježbi, a po rasporedu usvojenom na Vijeću Fakulteta na početku akademske godine, saglasno mogućnostima Hotela.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 4 (četiri) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po dva primjerka.

PRIRODNO-MATEMATIČKI
FAKULTET

Prof. dr Nusret Džerković

0101 - 2133/0 - 2023
27.09.2023

TAREQ Hospitality d.o.o. –
Podružnica Hotel. Sarajevo

Asmir Hanifić

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno-matematički fakultet, ulica Zmaja od Bosne 33-35,
koga zastupa dekan, prof. Dr. Nusret Drešković (u daljem tekstu: Fakultet) i

Turistička zajednica Kantona Sarajevo, ulica Branilaca Sarajevo br. 2, kojeg zastupa
predsjednik prof. Kenan Magoda (u daljem tekstu: Ugovorna strana)

zaključili su sljedeći:

SPORAZUM O POSLOVNOJ SARADNJI

I Predmet Sporazuma

Član 1.

Ovim Sporazumom uređuju se međusobni odnosi u realizaciji saradnje u oblasti nastavnog procesa iz predmeta za studente I i II ciklusa studija Odsjeka za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta, smjer Turizam i zaštita životne sredine u *Ugovornoj strani*, s ciljem da studenti dobiju određena znanja i vještine koje odgovaraju profilu njihovih studija, a koje će moći da primijene u praksi.

Član 2.

U izvršavanju preuzetih sporazumnih obaveza u realizaciji predmeta iz člana 1. ovog Sporazuma, Fakultet, *Ugovorna strana* i studenti saglasni su da međusobno ne mogu isticati bilo kakva finansijska, odnosno materijalna potraživanja.

Član 3.

Ugovorna strana će omogućiti boravak – stručne posjete (praksu) utvrđene grupe studenata, učešće u projektnim aktivnostima, sukladno utvrđenom programu stručnih posjeta (prakse) između sporazumnih strana.

II Sporazumne obaveze potpisnika

Član 4.

Obaveze Fakulteta:

- prije početka obavljanja stručne posjete, dostavljanje popisa studenata koji će boraviti u prostorijama *Ugovorne strane*, kao i podataka o odgovornoj osobi Fakulteta za provođenje stručne posjete u okviru prostorija *Ugovorne strane*,
- pružanje potrebne pomoći da se stručna posjeta studenata obavi na najcjelishodniji način uz neremećenje procesa u prostorija *Ugovornoj strani* i u skladu sa potrebama studenata,
- kontinuirano pratiti realizaciju stručnih posjeta studenata u prostorijama *Ugovorne strane* i, ukoliko dođe do nepredviđenih situacija u toku realizacije, preduzimati odgovarajuće mjere kako bi se proces posjete mogao nesmetano nastaviti,
- obezbjeđenje studentima, za čiji rad u okviru stručne posjete prostorijama *Ugovorne strane* iskaže zainteresovanost, da nastave rad u istoj ili sličnoj oblasti, a u okviru diplomskog i master (završnog) rada ako su sa tim saglasni *Ugovorna strana* i student, a tema, sadržaj i način realizacije rada imaju potreban nivo (podobnost) za završni rad.

Član 5.

Obaveze studenata:

- svojim radom ne narušavati radne procese u prostorijama *Ugovorne strane*, ne ugrožavati imovinu i ugled *Ugovorne strane* i u svojim aktivnostima afirmisati isto,
- za eventualnu štetu odgovara student lično,
- studenti su dužni u toku semestra, uz pomoć i uz kontrolu predmetnog nastavnika izraditi projektni rad.

Član 6.

Obaveze *Ugovorne strane*:

- prije početka izvođenja stručne posjete imenovati osobu (mentora) zaduženu za praćenje rada studenata koji mora imati završenu najmanje višu stručnu spremu i koja će obavljati poslove pružanja potrebnih obavijesti i informacija studentima, te njihovo upoznavanje s unutarnjim ustrojstvom i organizacijskom strukturom *Ugovorne strane*,
- nastojati da, u saradnji sa Fakultetom, a kroz rad studenata unaprijedi saradnju sa Fakultetom u skladu sa svojim interesima,
- omogućiti studentima uslove za uvid u tehnike poslovnih komunikacija *Ugovorne strane*, rada i poslovanja koje koristi, kako bi studenti mogli uspješno da se s njima upoznaju,
- pružiti potrebnu pomoć studentima da se stručna posjeta realizuje na najsvrsishodniji način.

Član 7.

Fakultet i *Ugovorna strana* će za vrijeme trajanja nastavnog procesa od studenata zahtijevati slijedeće:

- redovan dolazak na stručne posjete i izradu seminarskih radova kao i projekata zadanih od strane nastavnika, a vezano za nastavni proces i nastavne jedinice predviđene modulom predmeta,
- izvršavanje drugih obaveza iz odgojno-obrazovnog programa. Studente kontrolira predmetni nastavnik zajedno s mentorom *Ugovorne strane*.

Član 8.

Predmetni nastavnik je dužan da participira u izvršenju obaveza koje studenti imaju u toku sprovođenja nastavnog procesa i stručne posjete *Ugovornoj strani* i da se u svojstvu instruktora stara da se studentima dodjeljuju projektni radovi, da kontroliše njihovo izvršenje, kao i da studentima radi uspješnog izvođenja stručne posjete u prostorijama *Ugovorne strane*, budu stavljene na uvid tehnike poslovnih komunikacija, rada i poslovanja koje *Ugovorna strana* koristi.

Posebne obaveze mentora jesu da studenta, prilikom dolaska u stručnu posjetu, upozna o radnoj disciplini u *Ugovornoj strani* i da, ako u toku trajanja posjete nastupe nepredviđene okolnosti, odmah obavijesti Fakultet o njihovom nastupanju.

III Trajanje Sporazuma

Član 9.

Sporazum stupa na snagu danom potpisivanja, a primjenjivaće se od dana kada studenti stupe u prostorije *Ugovorne strane* radi obavljanja stručne posjete (prakse).

Primjena ovoga Sporazuma započinje od zimskog semestra akademske godine 2022/2023.

Na osnovu ovog Sporazuma, stručna posjeta *Ugovornoj strani* izvodiće se tokom zimskog i ljetnog semestra u dogovorenim terminima, saglasno mogućnostima *Ugovorne strane*.

IV Završne odredbe

Član 10.

Sporazum se može raskinuti od strane bilo kojeg potpisnika, pismenim obavještenjem u slučaju nemogućnosti njegovog izvršenja i u drugim slučajevima kršenja ovog Sporazuma.

Sporazumne strane su saglasne da se sve druge obaveze koje nisu obuhvaćene ovim Sporazumom, a koje su u skladu sa članom 4., članom 5. i članom 6., mogu sporazumno proširiti budućim aneksima ovog Sporazuma.

Svi sporovi koji mogu nastati u vezi sa interpretacijom ili implementacijom ovog Sporazuma bit će riješeni u dobroj volji i uzajamnom poštovanju potpisnih strana.

Ovaj Sporazum je sačinjen u 2 (dva) istovjetna primjerka od kojih svaki ima dokaznu snagu originala, a svaka sporazumna strana zadržava po jedan primjerak.

UNIVERZITETU SARAJEVU
PRIRODNO-MATEMATIČKI

Prof. dr. Nusret Drešković

Broj: 01/01-3184/1-2022

Datum: 17-11-2022

TURISTIČKA
ZAJEDNICA KANTONA
SARAJEVO

Prof. Kenan Magoda

Broj: 1055-1/22

Datum: 16.11.2022

**MEMORANDUM O POSLOVNO TEHNIČKOJ SARADNJI
PRIVREDNE/GOSPODARSKE KOMORE FEDRACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

i

**UNIVERZITET U SARAJEVU - PRIRODNO MATEMATIČKI FAKULTET
SARAJEVO**

Juli, 2023. godine, Sarajevo

Privredna/Gospodarska komora Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu Komora) sa sjedištem u Sarajevu, ulica Branislava Đurđeva br. 10/IV koju predstavlja i zastupa potpredsjednik, Mirsad Jašarspahić, dipl.ing.maš.

i

Univerzitet u Sarajevu - Prirodno matematički fakultet Sarajevo, (u daljem tekstu Prirodno matematički fakultet) sa sjedištem u Sarajevu, ulica Zmaja od Bosne 33-35, kojeg predstavlja i zastupa Dekan Fakulteta prof.dr. Nusret Drešković.

Zaključili su dana 20.07. 2023. godine u Sarajevu,

MEMORANDUM O POSLOVNO TEHNIČKOJ SARADNJI

Polazeći od zakonskih i statutarnih nadležnosti Privredne/Gospodarske komore FBiH i to:

- Zastupanje interesa članova pred organima zakonodavne i izvršne vlasti prilikom oblikovanja privrednog sistema, posebno u pripremi zakonodavstva iz oblasti privrede, mjera i mehanizama privrednog sistema i mjera ekonomske politike, te davanje primjedbi i prijedloga organima državne uprave prilikom donošenja propisa od interesa za privredu,
- usklađivanje interesa članova,
- razmjena iskustava među članovima i programsko usmjeravanje i koordinacija aktivnosti privrednih subjekata,
- poslovno savjetovanje-pružanje pomoći prilikom osnivanja novih i transformacije postojećih privrednih društava,
- prezentacija privrede i promocije robe i usluge u zemlji i inostranstvu, organiziranje nastupa na sajmovima, organiziranje prezentacija i promocija, izdavanje promotivnih publikacija i kataloga, prezentiranje privrede posredstvom Interneta, glasila Komore i drugih promotivnih aktivnosti,
- unapređenje poduzetništva i menadžementa, praćenje i prenošenje međunarodnih iskustava u tim oblastima, a naročito menadžementa u oblasti sistema kvaliteta,
- analiza tržišnih mogućnosti i uvjeta privrednog razvitka, poslovno povezivanje i informiranje,
- poticanje istraživanja u oblasti naučnog razvoja, usklađivanje privrednih i društvenih interesa u oblasti ekologije, poticanje društveno odgovornog poslovanja,
- povećanje konkurentnosti privrede stalnim procesima stručnog i poslovnog obrazovanja i profesionalne edukacije,
- organiziranje jedinstvenog informacionog sistema Komore i uspostavljanje i vođenje Privrednog registra,
- vršenje javnih ovlaštenja koja su povjerena Komori odgovarajućim zakonskim i podzakonskim propisima, ovlaštenjima Vlada i drugih institucija,

- izdavanje odgovarajućih potvrda iz domena registra poslovnih subjekata, o bonitetu, o domaćem proizvodu, radnoj snazi, kontingentu i sl.
- poduzimanje mjera za poticanje i razvoj dobrih poslovnih običaja i poslovnog morala,
- obavljanje drugih poslova u skladu sa zakonima, drugim propisima i drugim aktima,

Privredna/Gospodarska komora Federacije BiH u cilju realizacije ovog Memoranduma će:

- informisati **Prirodno-matematički fakultet** o aktivnostima, prijedlozima i mjerama koje preduzimaju na nivou Federacije Bosne i Hercegovine, a koje se tiču visokoškolskog obrazovanja,
- dotavljati relevantne informacije o onim aktivnostima koje se na bilo koji način mogu naći u domenu djelovanja **Prirodno-matematičkog fakulteta**,
- koristiti stručna mišljenja, prijedloge, sugestije i zaključke **Prirodno-matematičkog fakulteta** u svrhu poboljšanja saradnje privrede i fakulteta,
- podržati aktivnosti **Prirodno-matematičkog fakulteta** u lobiranju kod domaćih i međunarodnih vladinih i nevladinih organizacija,
- kod međunarodnih školskih i visokoškolskih institucija (vladinih i nevladinih), te domaćih privrednih subjekata sugerisati saradnju sa **Prirodno-matematičkim fakultetom**,
- prisustvovati skupovima organizovanim od strane **Prirodno-matematičkog fakulteta** na kojima se raspravlja o problematici iz domena obrazovanja, saradnje sa privredom i nadležnim državnim institucijama,
- organizirati i aktivno učestvovati na edukativnim skupovima, u oblasti i temama iz okvira djelovanja **Prirodno-matematičkog fakulteta**,
- podržati **Prirodno-matematički fakultet** u realizaciji ovog Memoranduma u svim njegovim segmentima.

II

Prirodno-matematički fakultet u saradnji sa Privrednom/Gospodarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine, a u skladu sa svojim zakonskim nadležnostima će:

- učestvovati u izradi zajedničkih projekata kod međunarodnih i domaćih organizacija kada se procijeni da je učešće **Komore** važno,
- informisati **Komoru** o rezultatima i teškoćama u poslovanju, prijedlozima za poboljšanje obrazovnih programa, prijedlozima za orijentaciju privrednog razvoja, kako bi se informacije koristile za definisanje mjera u oblasti tekuće, ekonomske i razvojne politike, i predlaganje propisa i mjera od interesa za privredu,
- učestvovati u zajedničkim delegacijama prilikom posjeta sličnim organizacijama u zemlji i inostranstvu,
- zajednički nastupati i organizovati tematske okrugle stolove za privrednike,
- zajednički učestvovati u izdavačko-informativnim aktivnostima,
- organizovati edukacije, u skladu sa izraženim interesom,
- pružati potporu **Komori** kod nadležnih institucija u cilju iznalaženja sistemskih rješenja iz područja djelovanja **Prirodno-matematičkog fakulteta**, za koje se procijeni da je mišljenje Komore i Prirodno-matematičkog fakulteta važno.

III

Strane potpisnice su saglasne da međusobne obaveze materijalno-finansijske prirode izmiruju svjesno i blagovremeno prema ugovorenim uslovima po svakom konkretnom poslu, na temelju pojedinačnih Ugovora.

IV

Potpisnice ovog Memoranduma su saglasne da se na isti zaključuje na neodređeno vrijeme, s tim da svaka od ovih strana može otkazati primjenu Memoranduma pisanim putem. U ovom slučaju primjena Memoranduma prestaje na 31.12. one godine u kojoj se Memorandum pismo otkáže.

V

Potpisnice ovog Memoranduma saglasne su da će svoje preuzete obaveze maksimalno konkretno i profesionalno izvršavati, u skladu sa dobrim poslovnim običajima. Potpisnice ovog Memoranduma su saglasne da sve eventualne nesporazume rješavaju dogovorom.

VI

Memorandum se zaključuje u četiri (4) istovjetna primjerka od čega svaka od strana potpisnica zadržava po dva (2) ovjereni i potpisani istovjetna primjerka Memoranduma.

Privredna/Gospodarska komora
Federacije BiH

Univerzitet u Sarajevu -
Prirodno-matematički fakultet

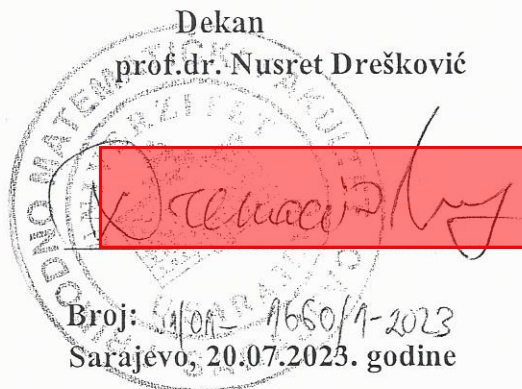
Potpredsjednik
Mirsad Jašarspahić, dipl.ing.maš.

Dekan
prof.dr. Nusret Drešković

Broj: 01-01.1
Sarajevo, 20.07.2023. godine

Broj: 1101-1650/1-2023
Sarajevo, 20.07.2023. godine

Univerzitet u Sarajevu –
 Prirodno-matematički fakultet
 Odsjek za geografiju

Mjesto i datum: 06. 02. 2023., PMF

TEMA SASTANKA:

OSNIVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA I INOVIRANJE NASTAVNIH PLANOVA NA ODSJEKU ZA GEOGRAFIJU PRIRODNO-MATEMATIČKOG FAKULTETA
 – UNIVERZITETA U SARAJEVU

STUDIJSKI PROGRAM: TURIZAM

Sastanku prisustvovali:

Ime i prezime	Institucija	Zvanje/zanimanje	Mail adresa	Kontakt telefon
Edin Hocija	UNSA - PMF	prof. dr.	edin.hocija@pmf.unsa.ba	061/523/092
ADJAN KASALAC	M-SI TOURS	GLAVNI MENEDŽER	adjan.kasalac@msitours.com	061/210 000
AMINA ČAHOVIĆ	UNSA - PMF	UNIVERZITETSKA PROFESORICA	amina.cahovic@pmf.unsa.ba	060 326 33 11
AIDA KOČENIĆ	UNSA - PMF	vanjski profesor	aida.kocenic@unsa.ba	063/681-930
AMIRA BANDA	UNSA - PMF	docent	amira.bandaj@pmf.unsa.ba	061/857 547
RANKO MIRIĆ	LINSA - PME	r. prof.	r.miric@gmail.com	061/765 977
HARIS ČORIĆ	MALAKA REGENCY HOTEL	marketing manager	haris.coric@malakaregency.ba	061334883
ORHAN SPAHIĆ	— —	menadžer	orhan@malakiba	062/222-206
ADJAN KASIĆ	ZMTRAVEZ	DIREKTOR	adjan.kasic@gmail.com	061/456-037
EMINA NIZIĆ	TURISTIČKA ZAJEDNICA KANTONA SARAJEVO	koordinator	emina.ligata@visitsarajevo.ba	061501 492

Zaključak sa sastanka: Prisutni predstavnici turističkog sektora su konstatovali da je trenutni studijski program zadovoljavajući, ali su saglasni sa idejom o formiranju posebnog studijskog programa "turizam" kao i značajnijem inoviranju nastavnih planova na Odsjeku za geografiju u skladu sa potrebama tržišta rada. Preporuke su da se uvede obavezna studijska praksa u turističkim preduzećima kao obavezau predmet, gostujući predavačja ljudi iz privrede, kao i pojedini predmeti: hotelijerstvo, preduzetništvo (odnosno prodajni menadžment); digitalni marketing i novi mediji; obavezau strani jezik (poslovni engleski jezik i po mogućnosti i neke osnove arapskog jezika); kulturni menadžment; event menadžment (sajmovi); menadžment informacionih sistema; kompjuterska logika (govor tijela i druge vještine potrebne za rad u ugostiteljstvu); brza gostinjska agencijski alati i pravni

Univerzitet u Sarajevu –
Prirodno-matematički fakultet
Odsjek za geografiju

Mjesto i datum: Sarajevo, 9.2.2023.

TEMA SASTANKA:

OSNIVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA I INOVIRANJE NASTAVNIH PLANOVA NA ODSJEKU ZA GEOGRAFIJU PRIRODNO-MATEMATIČKOG FAKULTETA
– UNIVERZITETA U SARAJEVU

STUDIJSKI PROGRAM: TURIZAM

Sastanku prisustvovali:

Ime i prezime	Institucija	Zvanje/zanimanje	Mail adresa	Kontakt telefon
Ramza Mirić	PMF	Redovni profesor	rmić@gmail.com	061/765 997
MIRA ČAUŠEVIĆ	PMF	vanredna profesorica	mira.causovic@pmf.unsa.ba	060/326 5911
AIDA FORJENIĆ	PMF	vanredna profesorica	aida.f@pmf.unsa.ba	063/681-935
SEFIK GUŠIĆ	SWISSOTEL SARAJEVO	Generalni direktor	s.gusic@swissotel-sarajevo.com	061 819 968
EDIN HREŠTA	PMF-UNTA	prof. dr. E	edin_hresta@pmf.unsa.ba	069/823 1022

Zaključak sa sastanka: Hvala na podršci koja znači u segmentu turističkog poslovanja. Primeni i prihvat gostinje, hotelske, avionske i radničke; sistem rezervacije i prodaje (direktno i indirektno); prodaje kroz različite platforme; sve ove metode segmenta poslovanja studenti.

Univerzitet u Sarajevu –
Prirodno-matematički fakultet
Odsjek za geografiju

Mjesto i datum: Sarajevo, 14. 02. 2023. Kantonalni savod za zaštitu kult. - hist. i prirodnog naslijeđa Sarajevo

TEMA SASTANKA:

OSNIVANJE STUDIJSKIH PROGRAMA I INOVIRANJE NASTAVNIH PLANOVA NA ODSJEKU ZA GEOGRAFIJU PRIRODNO-MATEMATIČKOG FAKULTETA
– UNIVERZITETA U SARAJEVU

STUDIJSKI PROGRAM: Turizam i zaštita životne sredine

Sastanku prisustvovali:

Ime i prezime	Institucija	Zvanje/zanimanje	Mail adresa	Kontakt telefon
AMRA BANDA	PMF	docent	amra.bandic@pmf.uns.ba	033/723-803
RANKO MIRIC	PMF	redovni profesor	ranko@zmail.com	033/723-706
aida korjenic	PMF	Naredni profesor	aida.k@pmf.uns.ba	033/723-739
BORIS TRAPARA	ZAVOD ZA ZAŠTITU SPOMENIKA KANTONA SARAJEVO	direktor javne ustanove	heritsa@spomenici.uns.ba	745-020

Zaključak sa sastanka:

Naredna stranica

Prof. dr. Ranko Miroš
Prof. dr. Aida Korjenec
Prof. dr. Amra Banda

ZAPISNIK SA SASTANKA SA DIREKTOROM ZAVODA ZA ZAŠTITU KULTURNO-HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA SARAJEVO

- = Radno-konsultativnom sastanku ga pored profesora, prisustvovao direktor Zavoda, koji je na početku sastanka upoznao članove Komisije sa zadacima, ciljevima i radom ove kantonalne Institucije. Prema izjavi, zaključak je da studenti Odsjeka za geografiju sa svojim znanjima i vještinama mogu ravnopravno konkurisati i obavljati sve radne zadatke u okviru djelatnosti ove Institucije.
- U okviru razgovora o Studijskim programima i inoviraju nastavnih planova i programa, Direktor Zavoda je ukazao na nekoliko vrlo važnih aspekata:
- 1) Uočeni i prisutni problem interpretacije sadržaja kod turističkog vođenja, sa posebnim naglaskom na vrlo redukovana znanja u aspektu interpretacije kulturno-historijskog naslijeđa;
 - 2) Sugestija koja proizilazi iz prethodnog je da bi Odsjek za geografiju obavezno morao imati koleginice koji bi tretirali savremena dostignuća u aspektima:
 - Turističko vođenje i animacija
 - Kulturno-historijsko naslijeđe u turizmu
 - Praktična nastava u oblasti kulturnog turizma
 - 3) Direktor Zavoda se u punom kapacitetu stavlja na raspolaganje u svim vidovima saradnje na stručnoj, naučnoj osnovi, kako u pogledu teorijskih sadržaja, tako i u aspektu realizacije praktičnog rada u toku nastavnog procesa
 - 4) Radi karaktera djelatnosti Zavoda, članovi Komisije su istakli da znanje i vještine studenata Odsjeka za geografiju koreliraju sa gotovo svim ciljevima koje pred sebe postavlja Ova Institucija; od geoinformatičkih i kartografskih znanja do edukacije i izrade različitih elaborata, projekata i studija, što bi u budućoj saradnji Zavodu obezbjedilo stručni i referentni kadar.

Zapisnik sačinio:

U Sarajevu; 14.02.2023.

Prof. dr. Ranko Miroš

RECENZIJE

CURRICULUM

Please insert the name of the curriculum:
Studijski program Turizam - II ciklus studija

CURRICULUM REVIEW

Name of the reviewer: dr. sc. Simon Kerma, vanredni profesor

Institution: University of Primorska, Faculty of Tourism Studies - Turistica (UP FTŠ Turistica)

Mission

Misija studijskog programa Turizam za II ciklus studiranja (60 ECTS) jeste nadogradnja studijskog programa na I ciklusu studija. Magistarski studij odgovor je na zahtjeve savremenih turističkih trendova, a ujedno i izazov na brzoevoluirajuće turističke potrebe. Studijski program na ovaj način korespondira sa misijom i vizijom Univerziteta u Sarajevu i Prirodno-matematičkog fakulteta. Konceptija na kojoj se temelji izrada ovog studijskog programa, uvažava potrebe tržišta rada u području privatnog sektora, koji traži specifične oblike aktivnosti, znanja i vještina prilagođenih karakteru savremenog turističkog proizvoda koje nude hoteli, restorani, kampovi, turistička naselja, turističke agencije, turističke organizacije, te ostali sudionici turističke ponude gdje će svršeni studenti ovog profila naći svoje zaposlenje.

Values

Vrijednost ovog studijskog programa je u tome što će studenti steći specifičnu naobrazbu iz područja uravnoteženog odnosa znanja, vještina i kompetencija, a vezanih uz nove trendove u turizmu.

U izradi ovog studijskog programa, korištene su i spoznaje srodnih studijskih programa u zemalja EU, uvažavali su se trendovi i zahtjevi najbolje prakse u svijetu, a sve u svjetlu diverzifikacije i inoviranja poslovnih i radnih zadataka, koji nova konceptija razvoja turizma nameće, a koja se ne može temeljiti na klasičnim znanjima, već na savremenim spoznajama o turizmu.

Quality Statements (Note: checkbox where appropriate)	Excellent	Very good	Good	Average	Poor	n/a
PART I - CURRICULUM DEVELOPMENT						
Are institutional goals translated into the academic programs of the institution?	☒	☐	☐	☐	☐	
Is program based on local and regional market needs?	☒	☐	☐	☐	☐	
Is the employability ensured through curriculum design and development?	☒	☐	☐	☐	☐	
Are global trends in higher education reflected in the curriculum?	☐	☒	☐	☐	☐	
Do individual courses focus on experiential learning including practical and work experience?	☐	☒	☐	☐	☐	
Are certain courses aiming to promote ethics, responsibility and sustainability?	☒	☐	☐	☐	☐	
PART II – ACADEMIC FLEXIBILITY						
Is there is the wide range of program options available to students concerning degrees and concentrations?	☐	☒	☐	☐	☐	
Is program available and adapted for international students (exchange and degree)?	☒	☐	☐	☐	☐	
Do interdisciplinary courses exist?	☒	☐	☐	☐	☐	
PART III - CURRICULUM DESIGN AND CONTENT						
How do you rate the sequence of the courses that students studied are in sequence to what students have studied in the previous semester?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the syllabus of the courses concerning the learning outcomes expected out of the course?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the allocation of the credits to the courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the offering of the electives concerning their relevance to the specialization streams?	☐	☒	☐	☐	☐	
How do you rate the adequacy of the Text Books and reference books to the courses?	☐	☒	☐	☐	☐	
Rate the size of the syllabus regarding the load of the student.	☒	☐	☐	☐	☐	
Rate the courses regarding the sequence of offering considering whether the	☒	☐	☐	☐	☐	

preceding courses have been covered.						
How do you rate the loading of the courses in a semester?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the evaluation scheme designed for courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the objectives stated for courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate ILO (knowledge, skills, competencies) expected out of the courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the composition of the courses regarding discipline core, discipline elective, open elective, project etc.?	☒	☐	☐	☐	☐	

General opinion and recommendation:

Studijski program je vrlo kvalitetno osmišljen i predstavlja nastavak studijskog programa Turizam na I ciklusu studiranja. Ovaj studijski program će omogućiti nadopunu i usvaršavanje znanja, vještina i kompetencija koje su student stekli na I ciklusu studija, a koje su potrebne za rad u sektoru turizma.

Pozitivno ocjenjujem ovaj studijski program, predlažem njegovo usvajanje i implementaciju.

Suggestions for improvements:

Cijeli studijski program je kvalitetno osmišljen. Obzirom da se radi o jednogodišnjem studiju nemam konkretnih prijedloga za njegovo unapređenje.

Date: 07.02.2024.

Name (please print): Simon Kerma

Signature: _____

CURRICULUM

Please insert the name of the curriculum:
Studijski program Turizam - II ciklus studija

CURRICULUM REVIEW

Name of the reviewer: Dr. sc. Sabahudin Smajić, vanredni profesor

Institution: Department of Geography, Faculty of Natural Sciences and Mathematics, University of Tuzla

Mission

Misija studijskog programa Turizam za II ciklus studiranja (60 ECTS) jeste nadogradnja studijskog programa na I ciklusu studija, kroz koji se kreiraju društveno korisni obrazovni programi i podstiče stvaranje novih rješenja i ideja temeljenih na znanju. Predloženi studijski program je koncipiran da odgovori na složene zahtjeve savremenih trendova u turističkom sektoru. Studijski program na ovaj način korespondira sa misijom i vizijom Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta. Konceptija na kojoj se temelji ovaj studijski program uvažava potrebe tržišta rada u području privatnog sektora, koji traži specifične oblike aktivnosti, znanja i vještina prilagođenih karakteru savremenog turističkog proizvoda koje nude sudionici turističke ponude. Ovim se ostvaruje i misija permanentnog unapređenje međunarodne konkurentnosti nastavne i naučne djelatnosti u oblasti turizma.

Values

Studijski program je kompletan, sveobuhvatan i usklađen sa odgovarajućim studijskim programima iz ove oblasti iz zemalja članica Evropske unije i svijeta u kojima je Bolonjska deklaracija u procesu implementacije. Vrijednost ovog studijskog programa bazira se na sticanju specifičnih znanja iz područja uravnoteženog odnosa vještina i kompetencija, vezanih uz savremene trendove u turizmu.

Predloženi studijski program u svojim sadržajima korelira sa trendovima i zahtjevima koje nameće nova konceptija razvoja turizma. Bazira se na visokom stepenu diverzifikacije i inoviranja poslovnih i radnih zadataka, kreiranih na savremenim spoznajama o turizmu.

Quality Statements (Note: checkbox where appropriate)	Excellent	Very good	Good	Average	Poor	n/a
PART I - CURRICULUM DEVELOPMENT						
Are institutional goals translated into the academic programs of the institution?	☒	☐	☐	☐	☐	
Is program based on local and regional market needs?	☒	☐	☐	☐	☐	
Is the employability ensured through curriculum design and development?	☒	☐	☐	☐	☐	
Are global trends in higher education reflected in the curriculum?	☐	☒	☐	☐	☐	
Do individual courses focus on experiential learning including practical and work experience?	☒	☐	☐	☐	☐	
Are certain courses aiming to promote ethics, responsibility and sustainability?	☒	☐	☐	☐	☐	
PART II – ACADEMIC FLEXIBILITY						
Is there is the wide range of program options available to students concerning degrees and concentrations?	☐	☒	☐	☐	☐	
Is program available and adapted for international students (exchange and degree)?	☒	☐	☐	☐	☐	
Do interdisciplinary courses exist?	☐	☒	☐	☐	☐	
PART III - CURRICULUM DESIGN AND CONTENT						
How do you rate the sequence of the courses that students studied are in sequence to what students have studied in the previous semester?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the syllabus of the courses concerning the learning outcomes expected out of the course?	☐	☒	☐	☐	☐	
How do you rate the allocation of the credits to the courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the offering of the electives concerning their relevance to the specialization streams?	☐	☒	☐	☐	☐	
How do you rate the adequacy of the Text Books and reference books to the courses?	☐	☒	☐	☐	☐	
Rate the size of the syllabus regarding the load of the student.	☒	☐	☐	☐	☐	
Rate the courses regarding the sequence of offering considering whether the preceding courses have been covered.	☒	☐	☐	☐	☐	

How do you rate the loading of the courses in a semester?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the evaluation scheme designed for courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the objectives stated for courses?	☐	☒	☐	☐	☐	
How do you rate ILO (knowledge, skills, competencies) expected out of the courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the composition of the courses regarding discipline core, discipline elective, open elective, project etc.?	☒	☐	☐	☐	☐	

General opinion and recommendation:

Studijski program predstavlja jasno koncipiran i naučno-obrazovno utemeljen studij koji za cilj ima razvijanje vještina i stručnih kompetencija koje omogućavaju nastavak usvaršavanja znanja sa studijskog programa Turizam na I ciklusu studiranja. Predloženi studijski program Turizam - II ciklus studija je vrlo kvalitetno osmišljen i kreiran u skladu sa zahtjevima najbolje prakse u svijetu koje su potrebne za rad u sektoru turizma.

Pozitivno ocjenjujem ovaj studijski program, predlažem njegovo usvajanje i implementaciju.

Suggestions for improvements:

Na osnovu prethodno iznesenog, smatram da je studijski program Turizam - II ciklus kvalitetno osmišljen i sadrži sve potrebne elemente u ovom domenu. Obzirom da se radi o jednogodišnjem studiju (60 ECTS) nemam konkretnih prijedloga za njegovo unapređenje.

Date: 07.02.2024.

Name (please print): Prof. dr. Sabahudin Smajić

Signature: _____

Form SP4

How do you rate the loading of the courses in a semester?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the evaluation scheme designed for courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the objectives stated for courses?	☐	☒	☐	☐	☐	
How do you rate ILO (knowledge, skills, competencies) expected out of the courses?	☒	☐	☐	☐	☐	
How do you rate the composition of the courses regarding discipline core, discipline elective, open elective, project etc.?	☒	☐	☐	☐	☐	

General opinion and recommendation:

Studijski program predstavlja jasno koncipiran i naučno-obrazovno utemeljen studij koji za cilj ima razvijanje vještina i stručnih kompetencija koje omogućavaju nastavak usavršavanja znanja sa studijskog programa Turizam na I ciklusu studiranja. Predloženi studijski program Turizam - II ciklus studija je vrlo kvalitetno osmišljen i kreiran u skladu sa zahtjevima najbolje prakse u svijetu koje su potrebne za rad u sektoru turizma.

Pozitivno ocjenjujem ovaj studijski program, predlažem njegovo usvajanje i implementaciju.

Suggestions for improvements:

Na osnovu prethodno iznesenog, smatram da je studijski program Turizam - II ciklus kvalitetno osmišljen i sadrži sve potrebne elemente u ovom domenu. Obzirom da se radi o jednogodišnjem studiju (60 ECTS) nemam konkretnih prijedloga za njegovo unapređenje.

Date: 07.02.2024.

Name (please print): Prof. dr. Sabahudin Smajić

Signature:

DODATNA DOKUMENTACIJA

Broj: 01/06-145-3/2-2023
Sarajevo, 02.02.2023. godine

Na osnovu člana 69. Zakona o visokom obrazovanju («Službene novine Kantona Sarajevo», broj: 36/22) i člana 104. Statuta Univerziteta u Sarajevu, a na prijedlog Vijeća Odsjeka za geografiju od 24.01.2023. godine, Vijeće Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta na 52. elektronskoj sjednici održanoj 02.02.2023. godine, donosi

ODLUKU

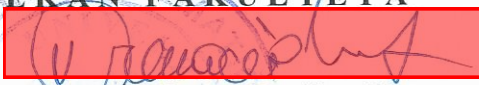
I

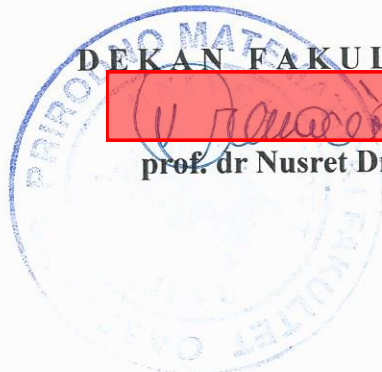
Imenuje se Komisija za izradu elaborata o osnivanju studijskog programa na I (prvom), II (drugom) i III (trećem) ciklusu studija na Odsjeku za geografiju, smjer Turizam Univerziteta u Sarajevu – Prirodno-matematičkog fakulteta u sljedećem sastavu:

1. **prof. dr. Ranko Mirić**, predsjednik,
2. **prof.dr. Aida Korjenić**, član,
3. **prof.dr. Amra Čaušević**, član.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

DEKAN FAKULTETA

prof. dr Nusret Drešković

Dostaviti:

- Dosije Vijeća
- Odsjek za geografiju
- Članovima Komisije
- Prodekan za nastavu i NiR
- a/a

Odbor za osiguranje kvaliteta
Prirodno-matematičkog fakulteta Univerziteta u Sarajevu

PR		09-02-2024	
Datum prijave		09-02-2024	
Prejeto		Kontrola	
0165-224/2-2024			

Sarajevo, 07.02.2024.

Odbor za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta na sjednici održanoj 07.02.2024. godine, donio je sljedeće

MIŠLJENJE

Daje se pozitivno mišljenje na prijedlog Vijeća Odsjeka za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta za **osnivanje novih nastavnih planova i programa I (prvog), II (drugog) i III (trećeg) ciklusa studija za studijski program "Turizam"** na Odsjeku za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta.

Obrazloženje:

Komisije za izradu elaborata o osnivanju studijskih programa na I (prvom), II (drugom) i III (trećem) ciklusu studija Odsjeka za geografiju na nastavnim smjerovima: „Turizam“ imenovane na 52. sjednici Vijeća Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta održanoj 02.02.2023. godine pripremile su elaborate, te su isti verificirani od strane Vijeća Odsjeka za geografiju.

Nastavni plan i program su temeljno usmjereni ka obrazovanju adekvatnog broja kvalificiranih kadrova kroz dodiplomsko obrazovanje, njihovo usavršavanje putem formalnog i neformalnog obrazovanja i sticanja teoretskih i praktičnih znanja tokom studija za rad u turizmu, ugostiteljstvu, hotelskoj industriji i javnom sektoru, kojima se kroz različite nastavne sadržaje nudi sagledavanje temeljnih znanja u ravnoteži sa znanjima i principima uravnoteženog društvenog razvoja.

Novi program studijskog smjera „Turizam“ na Prirodno-matematičkom fakultetu – Odsjeku za geografiju, koncipiran je sa svrhom da se ponude oni nastavni sadržaji, koji će studentima osigurati kvalitetnije komuniciranje sa turističkim tržištem i poslovnim okruženjem, te da se uspješno valorizira i osigura u poslovnom sistemu ili destinaciji za bolju kompetitivnu poziciju. Time se stiču osnovni preduvjeti za realizaciju osnovnih strateških smjernica i ciljeva za razvoj turizma, zadovoljavanje potrebe tržišta rada, koje evidentno zahtijeva sve veći broj stručnih i obrazovanih kadrova koji mogu adekvatno odgovoriti novim izazovima u turističkom sektoru.

Osnovna načela doktorskog studija „Turizam“ su naučno istraživanje i učenje kroz istraživanje, unapređenje naučnog i stručnog rada, inovativnost, primjena najviših međunarodnih akademskih i naučnih standarda i međunarodnih standarda kvaliteta, transparentnosti kao i međunarodna konkurentnost.

Navedeni prijedlog je usklađen sa Standardima i normativima za visoko obrazovanje, te Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Predsjedavajuća
Odbora za osiguranje kvaliteta

Prof. dr. Danijela Vidic

Broj: 01/06-223,224/2-2024
Sarajevo, 08.02.2024. godine

Na osnovu člana 69. Zakona o visokom obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 36/22) i člana 111. Statuta Univerziteta u Sarajevu, a u skladu sa članom 16. Pravilnika o postupku predlaganja, ocjene, usvajanja novih i izmjena postojećih studijskih programa i nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu, te na prijedlog Vijeća Odsjeka za geografiju od 31.01.2024. godine, Vijeće Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta na 67. sjednici održanoj dana 08.02.2024. godine, donijelo je sljedeću

ODLUKU

I

Utvrđuje se prijedlog osnivanja novih nastavnih planova i programa I (prvog), II (drugog) i III (trećeg) ciklusa studija za studijski program „Turizam“ i studijski program „Zaštita životne sredine“ na Odsjeku za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta, koji po tom osnovu čini sastavni dio ove Odluke.

II

Prijedlozi novih nastavnih planova i programa iz tačke I ove Odluke su sastavni dio iste.

III

Odluka se dostavlja Univerzitetu u Sarajevu na nadležno postupanje.

Obrazloženje

Komisije za izradu elaborata o osnivanju studijskih programa na I (prvom), II (drugom) i III (trećem) ciklusu studija Odsjeka za geografiju na nastavnim smjerovima: „Turizam“ i „Zaštita životne sredine“ imenovane na 52. sjednici Vijeća Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta održanoj 02.02.2023. godine pripremile su elaborate, te su isti verificirani od strane Vijeća Odsjeka za geografiju.

Vijeće Fakulteta podržalo je prijedlog osnivanja novih nastavnih planova i programa na Odsjeku za geografiju, te se donesena Odluka o osnivanju novih nastavnih planova i programa I (prvog), II (drugog) i III (trećeg) ciklusa studija za studijski program „Turizam“ i studijski program „Zaštita životne sredine“ na Odsjeku za geografiju Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta u skladu sa odredbom člana 16. Pravilnika o postupku predlaganja, ocjene, usvajanja novih i izmjena postojećih studijskih programa i nastavnih planova i programa na Univerzitetu u Sarajevu, dostavlja Univerzitetu u Sarajevu na dalje postupanje.

Sekretar Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta potvrđuje da je prijedlog Odluke u skladu sa zakonskim i podzakonskim propisima na snazi, te da je Vijeće Univerziteta u Sarajevu - Prirodno-matematičkog fakulteta nadležno za donošenje iste shodno članu 69. Zakona o visokom obrazovanju ("Sl. novine KS", broj: 36/22). *JV*

Akt obradio: Jasmina Mujkić, dipl.iur. *Jasmina Mujkić*

Akt kontrolisao: Jasmina Hasanbegović, dipl.iur. *Jasmina Hasanbegović*

Akt odobrio: prof. dr. Elvedin Hasović *Elvedin Hasović*

DEKAN FAKULTETA

Prof. dr. Nusret Drešković

Dostaviti:

- Služba za nastavu Univerziteta u Sarajevu
- Studentska služba
- Odsjek za geografiju
- Dosije Vijeća
- a/a